

LIKKUTEI TORAH • THE CHASSIDISHE PARSHA

פרשת בלק

Parshas Balak

The 5 maamarim of Likkutei Torah on the parsha.

The Hebrew and the translation

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likutei-torah/balak/

Contents

PARSHAS BALAK

Maamar 1	מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל “Who has counted the dust of Yaakov, and the number of the fourth of Israel?”	3
Maamar 2	ביאור על פסוק מי מנה כו' An explanation of the verse “Who has counted [the dust of Yaakov]”	25
Maamar 3	לא הביט און ביעקב כו' “He has not beheld iniquity in Yaakov”	63
Maamar 4	ביאור ע"פ לא הביט הנה יעקב הוא נמשך... An explanation of the verse “He has not beheld [iniquity in Yaakov]”	101
Maamar 5	מה טובו אוהליך יעקב כו' “How goodly are your tents, Yaakov”	114

מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל

“Who has counted the dust of Yaakov, and the number of the fourth of Israel?”

1 מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל. (בגמרא ספ"ג [סוף פרק ג'] דנדה) (ל"א א'). רבות ויגש פצ"ד גבי כל הנפש באה.

“Who has counted the dust of Yaakov, and the number of the fourth of Israel?” (In the Gemara, at the end of chapter 3 of Niddah) (31a). [Midrash] Rabbah, Vayigash, chapter 94, regarding “all the souls that came.”

ויקרא פ"א במדבר פ"ב [פרק ב'] פ' בלק בש"ש [בשיר השירים] רבה ס"פ כתפוח בעצי ובפסוק אחת היא יונת. ובפסוק אל גנת.

Vayikra, chapter 1; Bamidbar, chapter 2; Parshas Balak; in Shir HaShirim Rabbah, at the end of the section “As an apple tree among the trees,” and on the verse “My dove is one,” and on the verse “To the garden of.”

בקהלת רבה בפסוק כל הנחלים רבע יש בו ב' פירושים פ"י אחד חלק רביעית, והב' מלשון ארבעה. כי הנה בבחי' ישראל יש ד' בחינות.

In Koheles Rabbah, on the verse “All the rivers.” The word reva (“fourth”) has two meanings: one, a fourth part; and the second, from the word arba'ah (“four”). For within the level of Israel there are four levels.

2 והענין דכתיב ולכבודי בראתיו אף עשיתיו והם בחי' מחשבה דיבור ומעשה בראתיו הוא בחי' מחשבה שהוא יש מאין יצרתיו הוא בחי' הדיבור שהוא בחי' צורה שמצייר האותיות שבמחשבה.

The explanation is that it is written, “For My glory I created him, I formed him, also I made him.” These are the levels of thought, speech and action. “I created him” is the level of thought, which is something from nothing. “I formed him” is the level of speech, which is the level of form, since it gives form to the letters that are in thought.

אף עשיתיו בחיי המעשה כתיב בלשון אף לפי שהמעשה דבר נפרד בפני עצמו שאינו כערך הדיבור נגד המחשבה שמצייר האותיות המחשבה ממש

“Also I made him” is the level of action. It is written with the word “also” because action is a separate thing, standing by itself; it is not like the relation of speech to thought, for [speech] gives form to the very letters of thought,

כי מה שחושב הוא מדבר משא”כ ענין עשייה גשמיות הוא ענין בפני עצמו [וע’ מזה בד”ה חייב אינש לבסומי בפוריא במש”ש [במה שכתוב שם]. וצורת הה’ הוא ג’ קוין כו’ עד וכמ”ש אף עשיתיו].

since what one thinks, one speaks; whereas physical action is a matter by itself. [And see on this in the discourse beginning “A person is obligated to become intoxicated on Purim,” in what is written there: “And the form of the letter hei is three lines, etc.,” up to “and as it is written, ‘also I made him.’”]

3 והנה יש עוד בחינה רביעית שלמעלה מהשלשה בחינות הנ”ל מחשבה דיבור ומעשה ונרמז במלת אף

Now, there is yet a fourth level, which is above the three levels mentioned above, thought, speech and action, and it is hinted at in the word “also” (af),

כי אף הוא לשון ריבוי לרבות עוד דבר שאינו מפורש כאן והוא הדבר שלמעלה מהשלשה בחינות הללו וגבוה ונעלה מהם.

for “also” is a term of inclusion, to include another thing that is not stated explicitly here: the thing that is above these three levels, and higher and loftier than them.

4 וביאור הדבר הנה צריך להבין תכלית ירידת הנשמות לעוה”ז שירידתן צורך עליה היא כנודע, וצריך

The explanation of the matter: we need to understand the purpose of the descent of the souls into this world. Their descent is for the sake of an ascent, as is known; and we need

להבין עליה זו מה היא מאחר שטרם ירידתה היתה נהנית מזיו השכינה ומה עילוי גדול מזה.

to understand what this ascent is, since before its descent [the soul] delighted in the radiance of the Shechinah (Divine Presence). And what greater elevation is there than this?

5 וגם להשכיל היטב ענין מחשבה דבור ומעשה למעלה שהוא בחי' בראתיו יצרתיו כו' שהרי כי לא מחשבתי מחשבותיכם כתיב ואין לו דמות הגוף כו'.

We also need to comprehend well the matter of thought, speech and action Above, which is the level of "I created him, I formed him," etc. For it is written, "For My thoughts are not your thoughts," and He has no likeness of a body, etc.

אלא הענין הוא שבחינת יציאת העולמות מהעלם אל הגילוי נקרא בשם דבר ה'. כמו ע"ד משל באדם הדיבור הוא מגלה לזולתו מצפוני מחשבתו.

But the matter is that the coming forth of the worlds from concealment into revelation is called by the name "the word of G-d." Just as, by way of analogy, in a person, speech reveals to another the hidden things of his thought,

כך ע"מ בעשרה מאמרות נברא העולם הם בחי' מאמרות וצירופי אותיות היוצאים מהעלם אל הגילוי ולהוות מאין ליש.

so too, by way of analogy, "with ten utterances the world was created": these are the level of utterances and combinations of letters, which come forth from concealment into revelation, and to bring into being from nothing to something.

6 והנה במאמר אחד יכול להבראות וכדכתיב וברוח פיו כל צבאם פ"י רוח פיו הוא בחי' הבל העליון [ע' עייין] בזהר ח"ג [חלק ג'] מ"ז ב'

Now, "it could have been created with one utterance," as it is written, "And by the breath of His mouth, all their hosts." The meaning: "the breath of His mouth" is the level of the supernal breath (hevel) [see the Zohar, Part III, 47b,

ובאגה"ק [ובאגרת הקודש] ד"ה ויעש דוד] והוא מאמר אחד הכולל וכמאמר ברוך אומר ועושה במאמר אחד כו'.

and Iggeres HaKodesh, the passage beginning "And David made"], and it is the one all-inclusive utterance, as in the saying "Blessed is He who says and does," with one utterance, etc.

אלא שהדיבור הוא מחלק ומפריד ההבל לכמה מיני צירופי אותיות שהם הם ריבוי התחלקות העולמות אלף אלפין וכי' היש מספר לגדודיו כו'.

Only, speech divides and separates the breath into many kinds of combinations of letters, which are themselves the great multiplicity of divisions of the worlds: “a thousand thousands,” etc.; “Is there any number to His legions?” etc.

7 וזהו ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו דייקא. מפני שהם חיים וקיימים מבחי' דבר ה'

This is [the meaning of] “Bless Havayah, His angels, mighty in strength, who do His word, hearkening to the voice of His word”: “His word” specifically. For they live and exist from the level of the word of G-d,

שהוא בחי' גילוי מוצא פי ה' להיות ריבוי התחלקות הנבראים וצירופי אותיות שמהם חיים הנבראים הם הם בחינת השמות והם בחינת שמות כל הנבראים כל אחד על שמו

which is the level of the revelation of “what comes forth from the mouth of Havayah,” so that there come to be the multiplicity and division of created beings. And the combinations of letters from which the created beings live are themselves the level of the names; they are the level of the names of all created beings, each one by its name,

כמו מחנה מיכאל כו' וכן שמות כל הנבראים למיניהם וכמ"ש ויקרא האדם שמות והם בחי' שמות ממש צירופי אותיות מוצא פי ה' וגו' והנה כל זה הוא בחי' עלמין דאתגליין.

like “the camp of Michael,” etc., and likewise the names of all created beings according to their kinds, as it is written, “And Adam gave names.” They are the level of actual names, combinations of letters, “what comes forth from the mouth of Havayah,” etc. Now, all this is the level of the revealed worlds (almin d'isgalyan).

8 ויש עלמין סתימין דלא אתגליין שהם בחינת מקורים לעלמין דאתגליין. וכל מה שיש בעלמין דאתגליין מוכרח להיות לו מקור בעלמין סתימין כנזכר בדרשת רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה

And there are hidden worlds that are not revealed (almin stimin d'lo isgalyan), which are the sources of the revealed worlds. Everything that exists in the revealed worlds must have a source in the hidden worlds, as is mentioned in the teaching of our Sages, of blessed memory: “There is no blade of grass below that has no mazal above.”

וכן הוא למעלה מעלה עד רום המעלות וכדכתיב כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם.

And so it is higher and higher, up to the highest heights, as it is written, “For one high above the high watches, and there are higher ones above them.”

9 והנה ישראל עלו במחשבה. פ"י בבחי' עלמין סתימין והיינו כמו למשל המחשבה הוא בחי' ההעלם של הדבור שהדבור הוא מגלה ופורש מה שבמחשבה ומה שבמחשבה הוא בסקירה אחת צריך לפרש הרבה בדיבורו

Now, “Israel arose in thought.” This means: in the level of the hidden worlds. That is, by way of example: thought is the level of the concealment of speech, for speech reveals and spells out what is in thought; and what is in thought in a single glance one must spell out at length in his speech,

כי בחי' כח המחשבה הוא מאד נעלה מכח הדבור שהמחשבה הוא לכוש הפנימי שמתאחדת עם הנפש ממש.

because the power of thought is a level far loftier than the power of speech, since thought is the inner garment, which is united with the soul itself.

שהוא בבחי' יש מאין ממש וע"כ כתיב ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמים וגו'

It is truly in the manner of something from nothing. Therefore it is written, “And Adam gave names to all the cattle and to the birds of the heavens,” etc.

[ועמ"ש פ"י זה בד"ה כה תברכו בפ' נשא] שהם בחי' מלאכים פני אריה פני שור פני נשר וכו' והם השמות מיכאל וגבריאל כו'

[And see what is written on this meaning in the discourse beginning “Thus shall you bless,” in Parshas Naso], for they are the level of angels, “the face of a lion,” “the face of an ox,” “the face of an eagle,” etc., and these are the names Michael and Gavriel, etc.,

שהם הם הציורפי אותיות שמהם נמשכו ונתהוו מאין ליש בבחי' דבר ה'. אבל ולאדם לא מצא עזר כנגדו.

which are themselves the combinations of letters from which they were drawn forth and brought into being, from nothing to something, in the level of the word of G-d. But “for Adam there was not found a helper corresponding to him.”

פִּי עֹזֵר הוּא בַּחֲיֵי שֵׁם (עֵיִן בַּהֲרַמְבֵּיין [בהרבי משה בן נחמן] בַּפִּי הַחֹמֶשׁ בַּפְּסוּק זֶה) וְהֵיִינוּ שֶׁהַנִּשְׁמָה קֹדֶם
בּוֹאָה לַעוֹלָם וּלְגוֹף אֵינָה נִקְרָאת בְּשֵׁם כָּלֵל לִפְי שְׁמִקּוֹר חוֹצְבָה

The meaning: “helper” is the level of a name (see the Ramban in his commentary on the Chumash on this verse). That is, before the soul comes into the world and into the body, it is not called by any name at all, because the source from which it is hewn

הוּא בַּבְּחֵי מַחֲשֶׁבָה עֲלִמִּין סְתִימִין דְּלֹא אֶתְגַּלִּיין. וְמָה שֶׁנִּקְרָא אַבְרָהָם יִצְחָק כּו' הוּא אַחֲרֵי הַתְּלַבְּשׁוֹת
הַנִּשְׁמָה בְּגוֹף.

is in the level of thought, the hidden worlds that are not revealed. And its being called Avraham, Yitzchak, etc., is after the soul is en clothed in the body.

10 וְזֶהוּ אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם [יִחְזָקָאֵל ל"ג כ"ד] פִּי הָיָה שְׁקוּדָם בִּיאַת הַנִּשְׁמָה לְגוֹפוֹ הָיָה בַּבְּחֵי אֶחָד

This is [the meaning of] “Avraham was one” [Ezekiel 33:24]. The meaning of “was”: before the soul came into its body, it was in the level of “one,”

דֵּהֵיִינוּ בַּבְּחִינַת הַמַּחֲשֶׁבָה שְׁמֵתֵאֲחָדָת עִם הַנֶּפֶשׁ וְהֵם הֵם בַּחֲיֵי עֲלִמִּין סְתִימִין שֶׁהֵם מִתִּיַּחֲדִים בְּאוֹר א"ס
בִּיה מִמַּשׁ בַּבְּחִינָה שְׁקוּדָם בּוֹאָה לִידֵי גִילּוֹי הָעוֹלָמוֹת לְהִיּוֹת הַתְּחַלְקוֹת הַנִּבְרָאִים מֵעֲלָמָא דְּפְרוּדָא כּו'

that is, in the level of thought, which is united with the soul. These are themselves the level of the hidden worlds, which are united with the very Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, in the state that precedes its coming to the revelation of the worlds, to become the division of created beings, of the world of separation (alma d'pruda), etc.

לְכֵן בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן הָיוּ כָּלֻלִים שְׁשִׁים רִבּוֹא נִשְׁמוֹת בַּבְּחִינָה אֶחָד [אֶחָד] וְהֵיִינוּ לִפְי שְׁמִקּוֹר הַנִּשְׁמָה הִיא
לְמַעַלָּה מֵעֲלָה מִבְּחֵי הַתְּחַלְקוֹת הַנִּבְרָאִים כְּנִ"ל [וְעַי' בּוֹהַר חֵי"א [חֵלֶק א'] פִּי"ה ב' ק"ב ב']:

Therefore in Adam, the first man, six hundred thousand souls were included in one level. That is because the source of the soul is far, far above the level of the division of created beings, as mentioned above [and see the Zohar, Part I, 85b; 102b].

11 בַּ וְאַחֲרֵי הַדְּבָרִים וְהָאֵמֶת הָאֵלֹהִי יֵשׁ לְהַבִּין מֵהוּ תּוֹסַפֵּת הָעִילּוֹי לְהַנִּשְׁמָה בְּעוֹה"ז בְּהַתְּלַבְּשׁוֹתָהּ בְּגוֹף
הַגִּשְׁמִי

2. After these words and this truth, we need to understand what the added elevation of the soul is in this world, in its en clothement in the physical body,

מאחר שבמקור חוצבה היתה כלולה ומתאחדת באור א"ס ב"ה בבחינת מחשבה בחי' עלמין סתימין למעלה מעלה מבחינת שם ובחי' דבר ה' בעלמין דאתגליין כנ"ל.

since in the source from which it was hewn it was included and united with the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, in the level of thought, the level of the hidden worlds, far, far above the level of a name and the level of the word of G-d in the revealed worlds, as mentioned above.

אך הנה כתיב יחד לבכי ליראה שמך וכן אנו מתפללין בברכת אהבת עולם אהבתנו כו' ויחד לבכנו כו'.

However, it is written, "Unite my heart to fear Your Name"; and likewise we pray in the blessing "With an everlasting love You have loved us," etc.: "and unite our hearts," etc.

12 והענין כי יש בחי' רעותא דליבא שהוא רצון הלב ויש בזה ב' בחינות פנימיות וחיצוניות פנימית נקודת הלב היא בחי' אהבה

The explanation is that there is the level of the desire of the heart (re'usa d'liba), which is the will of the heart, and in it there are two levels, the inner dimension (pnimiyus) and the outer dimension (chitzoniyyus). The inner dimension, the point of the heart, is the level of love

רבה שלמעלה מהטעם והדעת ובאה מלמעלה בבחי' מתנה כמ"ש עבודת מתנה אתן את כהונתכם [ע' [עיי' מ"ש פ' במדבר סד"ה וידבר ה' אל משה במדבר סיני.

that is great (ahavah rabbah), which is above reason and knowledge and comes from Above as a gift, as it is written, "As a service of gift I give your priesthood" [see what is written in Parshas Bamidbar, at the end of the discourse beginning "And Havayah spoke to Moshe in the wilderness of Sinai."

והיא היא בחי' עבודת מתנה כו'. וזהו לגלגלותם ע"ש וע' באגה"ק [באגרת הקודש] ד"ה כתיב מה יפית].

And this is the very level of "a service of gift," etc. And this is [the meaning of] "by their heads"; see there. And see Iggeres HaKodesh, the passage beginning "It is written, 'How fair you are'"].

וחיצוניות הלב הוא הנלקח מן הדעת והתבוננות בגדולת ה' כל חד לפום שיעורא דיליה. ולפי שכלו והשגתו באור א"ס ב"ה כך מעורר את האהבה בלב.

And the outer dimension of the heart is [the love] that is derived from knowledge and from contemplating the greatness of G-d, "each one according to his measure." According to his intellect and his comprehension of the Infinite Light, blessed be He, so does he arouse the love in the heart.

13 והנה מודעת זאת כי את זה לעומת זה עשה אלהים שכמו שיש דעת בקדושה לדעת את ה' ולאהבה אותו.

Now, it is well known that “G-d has made the one opposite the other”: just as there is knowledge in holiness, to know G-d and to love Him,

כך יש דעת מצד הקליפה וסט”א [וסטרא אחרא] והוא דעת הרע ולאהוב דברים זרים ולתאוה יבקש נפרד מחמת שערב לחכו מתיקות עוה”ז ותענוגיו.

so there is knowledge on the side of kelipah (the husk) and the sitra achra (the other side), which is the knowledge of evil, and to love strange things; and “the one who separates himself seeks desire,” because the sweetness of this world and its pleasures is pleasant to his palate.

14 והנה זו היא מדת בינוני זה וזה שופטן כו' ולאום מלאום יאמץ כו' כשזה קם זה נופל,

Now, this is the measure of the beinonim (the intermediate ones): “both this and that judge them,” etc., and “one people shall be stronger than the other people,” etc.: when this one rises, that one falls.

אך האהבה שבפנימית הלב שלמעלה מהטעם ודעת רק באה מלמעלה בבחי' מתנה אין בחינת זה לעומת זה כנגדה שבחי' פנימי [פנימיות / פנימית] נקודת הלב היא בחי' יחידה שאין לה

But the love that is in the inner dimension of the heart, which is above reason and knowledge and comes only from Above as a gift, has no “one opposite the other” against it; for the inner dimension, the point of the heart, is the level of yechidah, which has

אלא רצון אחד לאביה שבשמים והיא המעלה והמדרגה שאין דוגמתה ולא בערכה נמצא בגשמיות כלל רק לה' לבדו נמצא בבני [בבני ישראל] עם קרובו כמ”ש כי עם קשה עורף הוא וסלחת וגו'.

only one will, for its Father in heaven. This is the quality and the rank whose like, or anything comparable to it, is not found in physicality at all; only for G-d alone is it found, in the children of Israel, “the people near to Him,” as it is written, “For it is a stiff-necked people, and You shall forgive,” etc.

פ”י קשה עורף בחי' רצון שלמעלה מהטעם ודעת כו' כמ”ש במ”א (וע' ברבות כי תשא ס”פ מ”ב ואינו אלא לשבחו כו').

The meaning of “stiff-necked” is the level of a will that is above reason and knowledge, etc., as is explained elsewhere (and see [Midrash] Rabbah on Ki Sisa, at the end of chapter 42: “and it is only to its praise,” etc.).

ובהתעוררות אהבה רבה זו בקל הוא יכול לנצח ולהגביר הטוב על הרע לגמרי מפני שאין לחיצונים בה אחיזה כלל וזהו יחד לכבי וכי' יחד לכבנו כו'.

And when this great love is aroused, he can easily prevail and make the good overpower the evil completely, because the external forces have no hold on it at all. This is [the meaning of] “Unite my heart,” etc., and “and unite our hearts,” etc.:

שיהיה נכלל בחי' חיצונית הרצון בבחינת פנימית הרצון (ועמ"ש מזה סד"ה להבין ענין הברכות ועמ"ש סד"ה והקרבתם עולה אשה).

that the outer dimension of the will should be included in the inner dimension of the will (and see what is written on this at the end of the discourse beginning “To understand the matter of the blessings,” and see what is written at the end of the discourse beginning “And you shall offer a burnt-offering, a fire-offering”).

וזהו אף עשיתיו שאף מרבה עוד בחינה א' והוא בחי' רצון העליון שלמעלה מעלה מבחי' מחשבה דבור ומעשה וסמך לעשיתיו לפי

And this is [the meaning of] “also I made him”: “also” includes one more level, namely the level of the supernal will, which is far, far above the level of thought, speech and action. And it is placed next to “I made him” because

שעיקר גילוי רצון זה הוא בבחי' עשייה גשמיות דוקא דהיינו במעשה המצות להיות בטל רצונך מפני רצונו בסור מרע ועשה טוב.

the main revelation of this will is specifically in the level of physical action, that is, in the performance of the mitzvos: to “set aside your will before His will” through “turn from evil and do good.”

15 ורמ"ח מצות עשה הם רמ"ח המשכות רצון העליון ונעוץ תחלתן בסופן דייקא [וזהו ענין א'

The 248 positive commandments are 248 drawings-down of the supernal will, and “their beginning is wedged in their end” specifically. [And this is one matter

עם המבואר לעיל פ' שלח ע"פ ועתה יגדל נא כו' שבועה"ז דוקא נעשו ה נשמות בחי' מהלכים שהוא בחי' אהבה דמאדך בלי גבול הכלי.

with what is explained above in Parshas Shelach on the verse “And now, I pray, let it be great,” etc.: that specifically in this world the souls become the level of “those who walk” (mechalchim), which is the level of the love of “with all your might” (me'odecha), without the limit of the vessel.

16 והיינו ע"י המצות כמ"ש אם בחקתי תלכו לפי שהם המשכת מקיפים מבחי סוכ"ע על נר"נ [נפש רוח נשמה] להעלותם כו' ועמ"ש ע"פ כי תצא בפ"י בקשו פני והיינו ע"י את פניך הוי' אבקש ע"ש].

That is, through the mitzvos, as it is written, "If you walk in My statutes," for they are a drawing-down of encompassing lights (makifim) from the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) upon nefesh, ruach and neshamah, to raise them, etc. And see what is written on the verse "When you go out," on the meaning of "Seek My face," that is, through "Your face, Havayah, I shall seek"; see there.]

17 וז"ש [וזהו שכתוב] בק"ש [בקריאת שמע] והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום וגו'. והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי כו' אחר ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך כו'

And this is what is written in the Shema: "And these words which I command you today shall be," etc., and "And it shall be, if you will diligently listen to My commandments," etc., after "And you shall love Havayah your G-d with all your heart," etc.

פ"י ב' בחינות לב פנימיות וחיצוניות רק שא"א לבא לבחי פנימיות עד שיגיע וישיג תחלה בחי החיצוניות הנולדה מהדעת כי צריך לילך ממטה למעלה [ע"י במ"ש בד"ה

The meaning: [these are] two levels of the heart, inner and outer. Only, it is impossible to come to the inner level until one first reaches and attains the outer level, which is born of knowledge, for one must go from below to above [see what is written in the discourse beginning

כי תשמע בקול שצ"ל כסדר המדרגות תחלה מפתחות החיצוניות כו' ע"ש וסד"ה וספרתם לכם ממחרת השבת כו' ובד"ה אתם נצבים כי

"If you will listen to the voice," that it must be in the order of the levels, first the outer keys, etc.; see there; and at the end of the discourse beginning "And you shall count for yourselves from the morrow of the Shabbos," etc.; and in the discourse beginning "You are standing," for

הנה יש בבחי צעקת הלב ב' בחי כו' [וזהו ענין כל האריכות שלפני ק"ש [קריאת שמע] בפסוקי דזמרה וברכות שלפני ק"ש [קריאת שמע] וכו' כנודע.

in the level of the outcry of the heart there are two levels, etc.]. And this is the meaning of all the lengthy [prayers] before the Shema, in Pesukei d'Zimrah and the blessings before the Shema, etc., as is known.

18 ובוזה יובן העילוי שיש להנשמה בעבודת ה' בהיותה מלובשת בתוך הגוף כי הגם שטרם ירידתה היתה מתאחדת במקורה בבחינת מחשבה דלעילא מ"מ המחשבה אינה נקראת אלא בחי' לבוש אלא שהוא לבוש פנימי

Through this, the elevation that the soul has in the service of G-d while it is enclothed within the body will be understood. For although before its descent it was united in its source in the level of supernal thought, nevertheless thought is called only a garment, though it is an inner garment;

אבל אינה מתייחדת בשרשה במאצילה לגמרי להיות נכללת באור א"ס ב"ה ממש דלית מחשבה תפיסא ב"י [ביה] כלל פי' שאינו נוגע אל עצמותו ומהותו כלל כביכול

but it is not united in its root with its Emanator completely, so as to be included in the very Infinite Light, blessed be He, for "no thought can grasp Him at all." That is, it does not touch His essence and being at all, as it were,

אלא שמתלבש בו משא"כ בחי' רעותא דליבא כד אתכפיא סט"א [סטרא אחרא] להיות בטל רצונך מפני רצונו כו'

only that He enclothes Himself in it. Whereas the level of the desire of the heart, "when the sitra achra is subdued," so as to "set aside your will before His will," etc.,

בסור מרע ועשה טוב בבחי' עשי' [עשיה] גשמיות במעשה המצות וסור מרע כנ"ל הרי רצון העליון שהוא אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו שורה ומתגלה בו ורמ"ח פקודין הם רמ"ח אברים דמלכא ממש.

through "turn from evil and do good," in the level of physical action, in the performance of the mitzvos and turning from evil, as mentioned above: then the supernal will, which is the Infinite Light, blessed be He, Himself in His glory, rests and is revealed in it; and the 248 commandments are truly the 248 limbs of the King.

19 וזהו שאמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] יפה שעה אחת כו' [ועמ"ש מזה בפ' יתרו ע"פ זכור את יום השבת בענין איהו וחיוהי חד כו']

And this is what our Sages, of blessed memory, said: "Better is one hour," etc. [And see what is written on this in Parshas Yisro, on the verse "Remember the Shabbos day," on the matter of "He and His life-forces are one," etc.;

ועמ"ש ע"פ וישב יעקב בפ"י טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף. וממ"ש כאן יובן יותר מש"ש [מה שכתוב שם]:

and see what is written on the verse "And Yaakov settled," on the meaning of "The Torah of Your mouth is better for me than thousands of gold and silver." And from what is written here, what is written there will be understood better].

20 ג וזהו ומספר את רובע ישראל. כי הנה כתיב והיה מספר בניי [בני ישראל] כחול הים אשר לא ימד ולא יספר ובגמ' [ובגמרא] (יומא כ"ב א')

3. And this is [the meaning of] "and the number of the fourth of Israel." For it is written, "And the number of the children of Israel shall be like the sand of the sea, which shall not be measured nor counted"; and in the Gemara (Yoma 22a)

רמי אהדדי כתיב והיה מספר וכתיב אשר לא ימד ולא יספר ומשני כאן כשעושין רצונו של מקום כו'. ולבאר הענין צריך להבין מהו כחול הים.

it sets [the verses] against each other: it is written, "And the number shall be," and it is written, "which shall not be measured nor counted"; and it answers: here, when they do the will of the Omnipresent, etc. To explain the matter, we need to understand what "like the sand of the sea" is.

כי הנה סביב הימים והנהרות הקרקע הוא חול שהוא יבש ומפורד לחלקים משא"כ שאר עפר הארץ הם רגבי אדמה לחים ומדובקי' [ומדובקים] קצת.

For around the seas and the rivers the ground is sand, which is dry and separated into particles, whereas the rest of the soil of the earth is clods of earth, moist and stuck together somewhat.

21 והיינו לפי שהמ"י אשר בימים ונהרות הם שואבים הלחלוחית מכל הקרקע שסביבם לכך נשארו ביבשות ופירוד והנמשל הוא בכללות חיות העולמות בדבר ה' ורוח פיו המהווה כל הנבראים מאין ליש.

That is because the waters in the seas and rivers draw the moisture from all the ground around them, and so it remains dry and separated. The analogue is in the life-force of the worlds as a whole (klalus), through the word of G-d and the breath of His mouth, which brings all created beings into being from nothing to something.

הנה כתיב ויעש את הים כו' עומד על שני עשר בקר כו' והים עליהם מלמעלה (במלכים א' סי' ז')

Now, it is written, “And he made the sea,” etc., “standing upon twelve oxen,” etc., “and the sea was upon them, above” (in I Kings, chapter 7).

פ"י לפי שבח"י הים עומד מלמעלה בריחוק מקום לכך נעשו י"ב בקר בח"י פירוד והתחלקות במספר י"ב והוא

The meaning: because the level of the sea stands above, at a distance, therefore twelve oxen were made, the level of separation and division, in the number twelve. That is

כי התהוות מאין ליש כמדת מלכותו ית' המתנשא מימות עולם ומלכותך מלכות כל עולמים וגו'.

because the coming into being from nothing to something is through His attribute of Malchus (sovereignty), may He be blessed, “who is exalted from the days of the world,” and “Your kingship is a kingship over all worlds,” etc.

22 ולפי שהוא רם ומתנשא מהם נעשו בח"י עם מלשון עוממות דברים זרים ונפרדים כי אין מלך בלא עם והתהוותם בבח"י

And because He is high and exalted above them, they became the level of “a people” (am), from the word omemos, things that are alien and separate; for there is no king without a people. And their coming into being in the level of

עם הוא מבח"י התנשאות המלך עצמו ממילא יורדים להיות בבח"י עם וכמשל המלך היושב על כסאו שמחמת זה זעים ונרתעים הכל מלפניו ונעשים שפלים לפניו.

“a people” comes from the exaltation of the King Himself: of themselves they descend to be in the level of a people, as in the analogy of the king sitting on his throne, because of which all tremble and recoil before him and become lowly before him.

23 ולכן מבח"י מלכותו ית' שהוא בח"י א"ס ותכלית נעשו ונתהוו עולמות בעלי גבול בבריאה יצירה עשייה ג"כ בבח"י א"ס ותכלית כמ"ש היש מספר לגדודיו

Therefore, from the level of His Malchus, may He be blessed, which is the level of without end or limit, there were made and came into being worlds that have bounds, in Beriah, Yetzirah and Asiyah, also in the level of without end or limit, as it is written, “Is there any number to His legions?”

אלא מפני שהם חיים וקיימים מבחינת התנשאות מלכותו ית' המתנשא מימות עולם. לכן יורדים בבחי' פירוד והתחלקות לכמה מינים ממינים שונים.

Only, because they live and exist from the level of the exaltation of His Malchus, may He be blessed, "who is exalted from the days of the world," they therefore descend into the level of separation and division into many kinds, of different species.

אך איך הם מקבלים חיותם ממדת מלכותו ית' והוא מתנשא מהם הנה באמת על זה כתיב

But how do they receive their life-force from His attribute of Malchus, when He is exalted above them? In truth, on this it is written,

כי שמש ומגן ה' אלקים והוא כח אלהי שהוא כל יכול והן הן גבורותיו כו'.

"For a sun and a shield is Havayah Elokim": that is the divine power, which is omnipotent, and "these are His mighty acts," etc.

24 וכמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] חלק ב' אך דרך כלל ההתנשאות הוא בחי' הסתלקות שלא ירד החיות אליהם כל כך.

As is explained in Sefer Shel Beinonim, Part Two. But in general terms, the exaltation is the level of withdrawal, so that the life-force does not descend to them so much.

והוא כמשל המים ששואבין אליהם הלחלוחית ונעשה על שפתו חול בחי' פירוד כנ"ל והנה בחי' מספר הזה אינו מספר ממש

It is like the analogy of the waters, which draw the moisture to themselves, and sand forms on its shore, the level of separation, as mentioned above. Now, this level of number is not actual number,

כדכתיב היש מספר וגו' אלא שהוא נק' בגדר מספר מפני שהוא מפוזר ומפורד לחלקים ויכול לחול עליו שם מספר

as it is written, "Is there any number," etc.; only, it is called within the category of number because it is scattered and separated into parts, and the term "number" can apply to it;

אבל אינו מספר ממש כי לא יספר מרוב כמשל חול הים אשר לא יספר מרוב רק הוא בגדר ובחי מספר מפני שמפורד לחלקים וכיון שכל חלק נפרד ונבדל לעצמו יחול עליו שם מספר:

but it is not actual number, for it cannot be counted for its multitude, like the analogy of the sand of the sea, which cannot be counted for its multitude. It is only in the category and level of number because it is separated into parts, and since each part is separate and distinct by itself, the term “number” can apply to it.

25 והנה כתיב והיה מספר בני ישראל שבני ישראל הם הם העושים בחינת מספר שהם הם הממשיכין בחי מלכותו ית' להיות מלכותו מלכות כל עולמים.

Now, it is written, “And the number of the children of Israel shall be”: the children of Israel are the very ones who make the level of number, for they are the ones who draw down the level of His Malchus, may He be blessed, so that His kingship will be “a kingship over all worlds.”

והיינו עיי מצות מעשיות שנקראים מצות המלך [ועמ"ש מזה ג"כ לעיל פ' במדבר סד"ה והיה מספר בני ישראל מספר היינו בחי המצות כו' ע"ש].

That is, through the practical mitzvos, which are called “the commands of the King” [and see what is written on this also above, in Parshas Bamidbar, at the end of the discourse beginning “And the number of the children of Israel shall be”: “number” is the level of the mitzvos, etc.; see there].

26 ולכן אומרים לפני כל מצוה בא"י [ברוך אתה ה'] אלהינו מלך העולם שהוא המשכת אור א"ס ב"ה להיות מלך העולם כנ"ל. כמ"ש במ"א.

Therefore, before every mitzvah one says, “Blessed are You, Havayah, our G-d, King of the world,” which is the drawing-down of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, to be King of the world, as mentioned above; as is explained elsewhere.

ולפי שהיא המשכת אור א"ס ב"ה ממש לכן אינו רק בגדר מספר ואינו מספר ממש.

And because it is a drawing-down of the very Infinite Light, blessed be He, it is therefore only in the category of number, and is not actual number.

27 וזהו אשר לא ימד ולא יספר כשעושים רצונו של מקום כנ"ל. דהיינו כשממשיכים רצון העליון במעשה המצות שהוא אור א"ס ב"ה והיינו על ידי שמחה של מצוה מנקודת פנימית הלב.

And this is [the meaning of] "which shall not be measured nor counted": "when they do the will of the Omnipresent," as mentioned above; that is, when they draw down the supernal will, which is the Infinite Light, blessed be He, through the performance of the mitzvot. And that is through the joy of the mitzvah, from the inner point of the heart.

וכדכתיב פקודי ה' ישרים משמחי לב וכתוב תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה וטוב ללב מרוב כל פי מרוב כל

As it is written, "The precepts of Havayah are upright, gladdening the heart"; and it is written, "Because you did not serve Havayah your G-d with joy and with gladness of heart, out of an abundance of everything." The meaning of "out of an abundance of everything"

היינו בלי גבול למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית בבחי' א"ס כנ"ל (ועמ"ש מזה בד"ה מנורת זהב ובד"ה צו את בני [בני ישראל] כו' את קרבני לחמי גבי הקטר חלב התמיד.

is without limit, above without end and below without limit, in the level of the infinite (ein sof), as mentioned above (and see what is written on this in the discourse beginning "A menorah of gold," and in the discourse beginning "Command the children of Israel," etc., "My offering, My bread," regarding the burning of the fats of the daily offering.

ועמ"ש מענין פי' עושים רצונו של מקום בפי' שלח ע"פ מקושש עצים. ועמ"ש מענין שמחה של מצוה בביאור ע"פ צאינה וראינה כו' בעטרה שעטרה לו אמו.

And see what is written on the meaning of "they do the will of the Omnipresent" in Parshas Shelach, on the verse "gathering wood." And see what is written on the joy of the mitzvah in the explanation of the verse "Go out and gaze," etc., "at the crown with which his mother crowned him."

ומזה יובן איך ע"י שמחה של מצוה ממשיכים כתר דמלי הנק' רצונו של מקום מבחי' ומדרגה היותר עליונה וזהו עושים רצונו כו' ע"ד ועשיתם אתם כאלו עשאוני

And from this it will be understood how, through the joy of the mitzvah, one draws down Keser of Malchus, which is called "the will of the Omnipresent," from the highest level and rank. And this is "they do His will," etc., in the manner of "And you shall do them (atem)": as though you made Me.)

וזהו את רבע ישראל חלק הדי בחי אף עשיתיו שם הוא גלוי רצון העליון דייקא כנ"ל.

And this is [the meaning of] “the fourth (reva) of Israel”: the fourth part, the level of “also I made him,” where there is specifically the revelation of the supernal will, as mentioned above.

וגם רבע מלשון ארבעה כי בזה נכלל כל די בחינות מחשבה דבור ומעשה ורצון. ובה יובן דכתיב מי מנה עפר יעקב ומספר וגו'

And reva is also from the word arba'ah (“four”), for in this all four levels are included: thought, speech, action and will. And through this, what is written will be understood: “Who has counted the dust of Yaakov, and the number,” etc.:

דמה שכתב ומספר קאי על מי מנה כלומר שאין מספר ואעפ"כ [ואף על פי כן] ומספר כתיב דמשמע שיש מספר

that what is written, “and the number,” refers back to “Who has counted,” that is to say, that there is no number; and nevertheless “and the number” is written, which implies that there is a number.

אלא הענין כנ"ל שהוא בגדר מספר ואינו מספר ממש לפי שהוא המשכת רצון העליון את רבע ישראל כנ"ל בחי עשיתיו כנ"ל:

But the matter is as mentioned above: it is in the category of number and is not actual number, because it is the drawing-down of the supernal will, “the fourth of Israel,” as mentioned above, the level of “I made him,” as mentioned above.

28 ד והנה כ"ז [כל זה] הוא בחינת יחודא תתאה במעשה המצות להמשיך רצון העליון בבחינת מספר בחי עשיתיו כנ"ל

4. Now, all this is the level of the lower unity (yichuda tata'ah), in the performance of the mitzvos, to draw down the supernal will in the level of number, the level of “I made him,” as mentioned above.

אך תלמוד תורה כנגד כולם שהוא בחינת יחודא עילאה וזהו מי מנה עפר יעקב כי עפר אינו בגדר מספר כלל והוא בחי תלמוד תורה לפי

But “the study of Torah is equal to them all,” for it is the level of the higher unity (yichuda ila'ah). And this is [the meaning of] “Who has counted the dust of Yaakov?”: for dust is not in the category of number at all, and it is the level of the study of Torah, because

שהוא רצונו ית' ממש ולכך הוא בחי' יחוי"ע [יחודא עילאה] בחי' ביטול לאור א"ס ב"ה ממש ויחוד חב"ד [חכמה בינה ודעת] בחב"ד [בחכמה בינה ודעת] כו'. ומתניתא מלכתא כנ"ל.

it is truly His will, may He be blessed; and therefore it is the level of the higher unity, the level of self-nullification (bittul) to the very Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, and the union of Chochmah, Binah and Daas with Chochmah, Binah and Daas, etc. And "the Mishnah is a queen," as mentioned above.

ואינו בגדר מספר כלל (ועמ"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע כפי עת לכל חפץ תחת השמים יעו"ש [יעיין שם]).

And it is not in the category of number at all (and see what is written above in the discourse beginning "When Israel put 'we will do' before 'we will hear,'" on the meaning of "A time for every desire under the heavens"; see there.

ומזה יובן יותר מש"כ [מה שכתוב] דהתורה נק' עפר שאינו בגדר מספר כלל שהוא גוש אחד שלכך כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה אף שעוסק בעידנא דלאו זמן הקרבה הוא כלל משא"כ במצות עצמן

And from this, what is written will be understood better: that the Torah is called "dust," which is not in the category of number at all, for it is one mass. That is why "whoever occupies himself with the Torah of the burnt-offering is as though he offered a burnt-offering," even though he occupies himself [with it] at a time that is not a time of offering at all; whereas the mitzvos themselves

שהם בחי' התחלקות בזמן פלוני עת לכל חפץ כו' והיינו לפי שהתורה היא בחי' רעוא דכל רעוין ועמ"ש עוד מזה בד"ה כי ביום הזה יכפר.

are the level of division, at such-and-such a time, "a time for every desire," etc. And that is because the Torah is the level of "the will of all wills." And see what is written further on this in the discourse beginning "For on this day He shall atone."

וזהו קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך שע"י המצות הוא עדיין בחי' קדושין ואירוסין וארשתיך לי כו' אך ע"י התורה הוא בחי' ההמשכה בבחי' פנימית וידעת את ה'

And this is [the meaning of] "Sanctify us (kadsheinu) with Your commandments, and grant our portion in Your Torah": for through the mitzvos it is still the level of kiddushin and betrothal, "And I will betroth you to Me," etc.; but through the Torah it is the level of the drawing-down in the inner level, "and you shall know Havayah."

והענין אפשר לומר כי עם היות שע"י המצות נמשך בחי' גילוי רצון העליון בנפש ובחי' אהבה רבה

And the matter, it may be said, is this: although through the mitzvos there is drawn down the level of the revelation of the supernal will in the soul, and the level of great love (ahavah rabbah),

אך כי גם ברצון עליון יש ג"כ בחי' חיצוניות ופנימיות כמ"ש במ"א ע"פ ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים כו' וכך ג"כ בגילוי האה"ר [האהבה רבה] בנפש יש ג"כ ב' בחי' הא' כמ"ש

yet in the supernal will, too, there is also an outer dimension (chitzoniyus) and an inner dimension (pnimiyus), as is explained elsewhere on the verse "And I was with Him as a nursling, and I was delights," etc. And so too in the revelation of great love in the soul there are also two levels. The first, as it is written,

כי עם קשה עורף הוא כדלעיל וזהו הנמשך ע"י המצות והב' כמ"ש מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים והמשכת בחי' אהבה בתענוגים שרשו מבחינת פנימית הרצון עליון ונמשך ע"י התורה.

"For it is a stiff-necked people," as above, and this is what is drawn down through the mitzvos. The second, as it is written, "How fair you are and how pleasant, love in delights"; and the drawing-down of the level of "love in delights" has its root in the level of the inner dimension of the supernal will, and it is drawn down through the Torah,

כדכתיב ושעשועי את בני אדם וזהו חכמת אדם תאיר פניו פניו היינו בחינת פנימית וכמ"ש ע"פ חכלילי עינים מיין שיש בחינת אהבה רבה ולמעלה ממנה הוא אהבה בתענוגים ועמ"ש בד"ה מה טובו בענין מצות ותורה ומ"ש בד"ה לא הביט און ביעקב)

as it is written, "And my delights are with the children of men." And this is [the meaning of] "A man's wisdom makes his face shine": "his face" (panav) is the inner level (pnimiyus). And as is explained on the verse "His eyes are red from wine," that there is the level of great love, and above it is love in delights. And see what is written in the discourse beginning "How goodly" on the matter of mitzvos and Torah, and what is written in the discourse beginning "He has not beheld iniquity in Yaakov.")

אך הדרך שיזכה האדם לאור התורה בבחינת יחודא עילאה הוא ע"י בחי' יעקב מדת הרחמים

But the way for a person to merit the light of the Torah in the level of the higher unity is through the level of Yaakov, the attribute of compassion,

דהיינו לעורר רחמים רבים על נפשו בקביעת עתים כנודע שעת רצון הוא בחצות וכן בשעת התפלה.

that is, to arouse great compassion upon his soul by setting fixed times; as is known, a time of favor is at midnight, and likewise at the time of prayer.

כי הנה יש בסדר התפלה ופסוקי דזמרה פסוקי דרחמי ואזי הוא עת רצון לעורר רחמים על נפשו.

For in the order of the prayer and Pesukei d’Zimrah there are verses of compassion, and then it is a time of favor to arouse compassion upon his soul.

וזהו מדתו של יעקב יי עקב שהוא ענין הרחמנות על בחי יו"ד חכמה עילאה שנפלה וירדה לבחי עקב כנ"ל.

And this is the attribute of Yaakov: yud-akev (“yud, heel”), which is the matter of compassion for the level of the yud, supernal Chochmah, which fell and descended to the level of the heel, as mentioned above.

והנה מדתו של יעקב מבריא מן הקצה אל הקצה להקים מעפר דל. ולהעלות בבחי יחודא עילאה כמ"ש במ"א

Now, the attribute of Yaakov “bars from one end to the other,” “to raise the poor from the dust” and to elevate [him] into the level of the higher unity, as is explained elsewhere

(וגם פי עפר כמ"ש ונפשי כעפר לכל תהיה ועי"ז פתח לבי בתורתך ועמ"ש מזה בפ' ויקהל ע"פ קחו מאתכם תרומה כו' וגם כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל כו' ועל הארץ תישן).

(and also the meaning of “dust” is as it is written, “And let my soul be as dust to all,” and through this, “Open my heart to Your Torah”; and see what is written on this in Parshas Vayakhel on the verse “Take from among you an offering,” etc.; and also as our Sages, of blessed memory, said: “This is the way of the Torah: bread with salt you shall eat,” etc., “and on the ground you shall sleep”).

אך אמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] כל העוסק בתורה לבד כו' אלא צריך להיות תורה עם גמילות חסדים

But our Sages, of blessed memory, said, “Whoever occupies himself with Torah alone,” etc.; rather, there must be Torah together with deeds of kindness.

ולכן כתיב ומספר את רבע ישראל בחי עשיתיו במעשה המצות ומעשה הצדקה הנק' בשם מצוה סתם ששקולה כנגד כל המצות והוא ענין גמילות חסדים. ועמ"ש בד"ה כי תשמע בקול גבי לשמור את כל מצותיו.

Therefore it is written, "and the number of the fourth of Israel," the level of "I made him," in the performance of the mitzvos and the deed of charity, which is called simply "the mitzvah," for it is equal to all the mitzvos; and this is the matter of deeds of kindness. And see what is written in the discourse beginning "If you will listen to the voice," regarding "to keep all His commandments."

(וע' בזהר משפטים דק"ה בפ"י מי מנה כו' ומספר כו' והיינו ג"כ ענין יחודא עילאה ויחודא תתאה) [ויחודא תתאה]
כי מי היינו יחוד חו"ב [חכמה ובינה] אאלפך חכמה אאלפך בינה כו'

(And see in the Zohar, Mishpatim, folio 105, on the meaning of "Who has counted," etc., "and the number," etc. This, too, is the matter of the higher unity and the lower unity: for "who" (mi) is the union of Chochmah and Binah, "I will teach you wisdom, I will teach you understanding," etc.;

מספר היינו יחוד המדות והדבור והוא ענין יעשה שלום לי יעשה לי ועמ"ש ע"פ אלה פקודי המשכן. משכן העדות כו'. ובביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בני ישראל.

"number" is the union of the emotive attributes (middos) and speech, and this is the matter of "Let him make peace with Me; peace he shall make with Me." And see what is written on the verse "These are the accounts of the Mishkan, the Mishkan of Testimony," etc., and in the explanation of the verse "And I shall be sanctified among the children of Israel."

ולפמשי"כ [ולפי מה שכתוב] בפרדס ערך מי י"ל [יש לומר] שזהו ענין שער החמשים מנשי"ב [מני שערי בינה] שבו ניתנה תורה בחג השבועות וא"ש [ואתי שפיר] דמי מנה עפר יעקב קאי על התורה כו' ועמ"ש בביאור מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] בשעה שהקדימו ישראל נעשה כו'

And according to what is written in the Pardes, under the entry "Mi," it can be said that this is the matter of the fiftieth gate of the fifty gates of Binah, in which the Torah was given on the festival of Shavuos; and it is well understood that "Who has counted the dust of Yaakov" refers to the Torah, etc. And see what is written in the explanation of the saying of our Sages, of blessed memory, "When Israel put 'we will do' before," etc.,

מי גילה כו' ועיין מה שכתוב בביאור ע"פ וספרתם לכם כו' תספרו חמשים יום. ועי' עוד מענין רובע ישראל בזהר פ' בלק) (דף ר"י סע"ב [סוף עמוד ב] ודף ר"ד ע"א) ועמשי"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] פ' שלח בענין ונסכו רביעית ההין:

“Who revealed,” etc. And see what is written in the explanation of the verse “And you shall count for yourselves,” etc., “you shall count fifty days.” And see further on the matter of “the fourth of Israel” in the Zohar, Parshas Balak) (folio 210, end of side b, and folio 204, side a). And see what is written above in Parshas Shelach on the matter of “and its libation, a fourth of a hin.”

ביאור על פסוק מי מנה כו'

An explanation of the verse “Who has counted [the dust of Yaakov]”

1 ביאור על פסוק מי מנה כו'. הנה שרש הענין המבואר לעיל בפ"י ומספר את רובע ישראל

An explanation of the verse “Who has counted,” etc. Now, the root of the matter explained above on the meaning of “and the number of the fourth part of Israel,”

שהוא ע"ד והיה מספר בני" [בני ישראל] כחול הים אשר לא ימד ולא יספר. והענין שאף שהוא בגדר בחי' מספר עכ"ז [עם כל זה] הוא אין מספר.

that it is along the lines of “And the number of the children of Israel shall be as the sand of the sea, which can be neither measured nor counted.” And the point is that although it is within the category of the level of number, nevertheless it is without number.

2 וזהו כחול הים שהחול הוא חלקים דקים שכל חלק הוא פרטי בפ"ע [בפני עצמו] ולכך הוא בגדר מספר שיכולים להתחיל ולספור כל חלק בפ"ע [בפני עצמו] ואעפ"כ [ואף על פי כן] הוא בלי מספר שלא יספר מרוב.

And this is [the meaning of] “as the sand of the sea”: for sand is fine particles, each particle an individual thing by itself; and therefore it is within the category of number, for one can begin to count each particle by itself. And nevertheless it is without number, for it “cannot be counted for multitude.”

משא"כ עפר שהוא גוש אחד ממש אין שייך בו לשון מספר כלל כמו בחול.

Which is not so with dust, which is truly a single mass: the term “number” does not apply to it at all, as it does to sand.

3 וכן למעלה יש בחי' חול' הים אשר הוא בגדר מספר ושם"מ אין לו מספר ממש ויש עוד בחי' שלמעלה מגדר מספר וכמשי"ת [וכמו שיתבאר]. דהנה בים שעשה שלמה כתיב עומד על י"ב בקר כו' והים עליהם מלמעלה.

And so too Above: there is the level of "the sand of the sea," which is within the category of number and which nevertheless truly has no number; and there is yet another level, which is above the category of number, as will be explained. For regarding the Sea that Shlomo made it is written, "It stood upon twelve oxen," etc., "and the Sea was upon them, above."

4 ופי' שהים הוא בחי' מל' דאצי' והי"ב בקר הם ד' מחנות שכינה ג' פונים צפונה הוא בחי' מחנה גבריאל.

And the meaning is that the Sea is the level of Malchus (sovereignty) of the World of Atzilus (Emanation), and the twelve oxen are the four camps of the Shechinah (Divine Presence): "three facing north" is the level of the camp of Gavriel,

וג' פונים נגבה הוא בחי' מחנה מיכאל. ולכך הים עומד עליהם מלמעלה שמדת מלכות הוא מדת ההתנשאות וההגבהה שמתנשא למלך כו'.

and "three facing south" is the level of the camp of Michael. And therefore the Sea stands upon them, above: for the attribute of Malchus is the attribute of exaltation and elevation, in that one exalts oneself to reign, etc.

5 והי"ז [והרי זה] בחי' רוממות והסתלקות מהנבראים משא"כ שאר המדות הוא בחי' קירוב כי חסד ואהבה שייך ג"כ עם מי שמקורב עמו משא"כ בחי' מלוכה

And this is the level of loftiness and withdrawal from the created beings; whereas the other attributes (middos) are the level of closeness, for kindness and love apply also with one who is close to oneself. Whereas as for the level of kingship,

הנה אין מלך בלא עם מלשון עוממות דהיינו זרים ונפרדים דוקא משא"כ על בנים לא שייך לשון מלוכה.

"there is no king without a people (am)": from the word omemos (dimmed), that is, specifically those who are strangers and separate. Whereas the term "kingship" does not apply over children.

כמו שאין שייך לשון מלוכה בנפש האדם לומר שמולכת על אברי הגוף כמו כשעולה במחשבתו להניע בידו אזי תיכף תעשה היד רצונה.

Just as the term “kingship” does not apply to a person’s soul, to say that it reigns over the limbs of the body: as when it comes into his thought to move his hand, the hand at once does [the soul’s] will.

6 ומי”מ מפני שהיד הוא עצם אחד עמו. ומש”ה [ומשום הכי] בטילה ע”כ אין נופל ע”ז כלל לשון מלוכה

And nevertheless, because the hand is one essence with him, and for that reason is nullified [to him], therefore the term “kingship” does not apply to this at all.

אלא מלוכה הוא דוקא על מי שהוא דבר נפרד ממנו ושאעפ”כ [ושאף על פי כן] נכנע לו ובטל אליו וכמ”כ [וכמו כן] למעלה בחי’ ומדת מלכותו ית’.

Rather, kingship is specifically over one who is a thing separate from him and who nevertheless submits to him and is nullified to him. And so too Above, the level and attribute of His Malchus, may He be blessed:

ע”ז אמרו אין מלך בלא עם שהם העולמות ביי”ע שהם נבראים בעלי גבול ותכלית ובחי’ יש ודבר נפרד וע”ז שייך מלכותו ית’ כשהם מקבלים עול מלכות שמים.

of this they said, “There is no king without a people”: these are the worlds of Beriah (Creation), Yetzirah (Formation) and Asiyah (Action), which are created beings possessing limit and end, and at the level of a yesh (a “something”) and a separate thing; and over this His Malchus, may He be blessed, applies, when they accept the yoke of the kingdom of Heaven

7 ומבטלים א”ע [את עצמן]. וזהו ענין ביטול היש דוקא. וזהו והים עומד עליהם מלמעלה בבחי’ רוממות והסתלקות ועי”ז נעשו בחי’

and nullify themselves. And this is specifically the matter of the nullification (bittul) of the yesh. And this is [the meaning of] “and the Sea stands upon them, above”: in the mode of loftiness and withdrawal; and through this they became the level of

עם ונפרדים ואז שייך עליהן בחי’ מלוכה וגם מבחי’ התנשאות זו נמשך להם החיות וההתהוות שיתהוו מאין ליש כנודע.

a people, and separate, and then the level of kingship applies over them. And also, from this level of exaltation the life-force and the coming-into-being are drawn down to them, so that they come into being from nothing into something, as is known.

8 וזהו מ"ש בע"ח [בעץ חיים] שיש פרגוד ומסך בין אצילות לבי"ע שהוא הגורם שלא להיות גילוי האצ"י ממש בבי"ע

And this is what is written in Etz Chaim: that there is a curtain (pargod) and a screen (masach) between Atzilus and Beriah, Yetzirah and Asiyah, which is what causes there not to be an actual revelation of Atzilus in Beriah, Yetzirah and Asiyah;

דהיינו שיהיה אור האצילות מהם בבחי' רוממות והתנשאות ועי"ז נעשו בי"ע בעלי גבול ומדה ויש דבר נפרד ומ"מ מבחי' התנשאות זו עיקר חיותם וזהו בחי' חול הים הם הנבראים מבחי' מלי הנקי ים

that is, that the light of Atzilus should be, relative to them, in a mode of loftiness and exaltation; and through this Beriah, Yetzirah and Asiyah became possessed of limit and measure, and a yesh, a separate thing. And nevertheless their main life-force is from this level of exaltation. And this is the level of "the sand of the sea": they are the created beings [that come] from the level of Malchus, which is called "sea."

ולכן החול הוא בגדר מספר שכל נברא הוא יש ונפרד בפ"ע [בפני עצמו] בבחי' גבול וכמו מחנה מיכאל כאו"א [כל אחד ואחד] בחי' בפ"ע [בפני עצמו]

And therefore the sand is within the category of number, for every created being is a yesh, separate by itself, at the level of limitation; and like the camp of Michael, each and every one a level by itself,

וכמו החול גשמי שמתחלק ומתפרד לחלקים. רק אעפ"כ [אף על פי כן] כתיב היש מספר שהם ברואים לאין קץ ותכלית בלי מספר כלל.

and like physical sand, which divides and separates into particles. Only, nevertheless, it is written, "Is there a number [to His troops]?": for they are created beings without end or limit, without any number at all.

9 ונמצא הוא רק בחי' דבר שבגדר מספר אבל אין לו מספר וכמשל חול הים שלא יספר מרוב אע"פ [אף על פי] שהוא מחלקים נפרדים שהם בגדר מספר רק למעלה הוא באמת בלי מספר כלל

It follows that it is only the level of a thing that is within the category of number but has no number, like the analogy of the sand of the sea, which "cannot be counted for multitude" although it is made of separate particles that are within the category of number; only Above it is in truth without any number at all.

והיינו כי עד מלכות דאצי' נמשך הקו וחוט של אור א"ס ב"ה ומשם ואילך הוא נפסק.

And this is because the kav (line of light) and thread of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, extends as far as Malchus of Atzilus, and from there onward it is cut off.

10 ולכן מתהווים הנבראים יש מאין מבחי' התנשאות ומדת מלכותו שאין זה אלא לפי שהקו מאור

And therefore the created beings come into being, something from nothing, from the level of exaltation and the attribute of His Malchus; and this is only because the kav from the Light

א"ס ב"ה מלובש בבחי' מלי' כמ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] ד"ה איהו וחיהי והואיל שמלובש בה אור א"ס ע"כ נמשך הכח להיות אין מספר ממש גם בנבראים

of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, is enclothed in the level of Malchus, as is written in Iggeres HaKodesh, in the discourse beginning "He and His life-forces." And since the Infinite Light is enclothed in it, therefore the power is drawn down for there to be truly no number even in the created beings,

שהם בגדר מספר שזה נמשך מבחי' א"ס המלובש במדת מלכות דלפי שהנבראים מקבלים חיותם ממלי' דאצי' שהיא בחי' א"ס לכך הם ג"כ בחי' אין מספר אף שהם בגדר מספר.

which are within the category of number. For this is drawn from the level of Ein Sof enclothed in the attribute of Malchus: since the created beings receive their life-force from Malchus of Atzilus, which is the level of Ein Sof, therefore they too are the level of "no number," although they are within the category of number.

11 והנה כמו עד"מ בגשמיות סיבת שחול הים מתפרד לחלקים דקים ומשתנה משאר עפר הארץ שהיא גוש אחד הוא מפני שהים שואב אליו הלחלוּחית שבַּעַפּר שבשפת הים ועי"ז שיוצא הלחלוּחית מהעפר מתפרד לחלקים רבים דקים וזהו החול.

Now, just as, by way of analogy, in physical terms, the reason that the sand of the sea separates into fine particles and differs from the rest of the dust of the earth, which is a single mass, is that the sea draws to itself the moisture in the dust at the seashore; and through the moisture leaving the dust, it separates into many fine particles, and this is the sand.

וכמ"כ [וכמו כן] למעלה דהנה איתא במאמר דפתח אליהו מלגאו איהו שם מ"ה [שם מ"ה] כו' ואיהו שקיו דאילנא כמ"א דאשקי לאילנא כו'

And so too Above. For it is stated in the passage Pasach Eliyahu: "Within, it is the Name Mah (45)," etc., "and it is the watering of the tree, like water that waters a tree," etc.

שפ"י מלגאו היינו בפנימי' [בפנימיות / בפנימית] האצילות הוא שם מ"ה [שם מ"ה] שהוא הארת אור א"ס ב"ה שנמשך ממצחא דא"ק [דאדם קדמון] כנודע

The meaning is: "within," that is, in the inner dimension (pnimiyus) of Atzilus, is the Name Mah, which is the radiance of the Infinite Light, blessed be He, drawn from the forehead (mitzcha) of Adam Kadmon, as is known.

נמצא שהשפעת אור א"ס ב"ה נמשל למים והיינו כי מים יורדים מגבוה לנמוך ועמ"ש בד"ה והיה מספר בני' [בני ישראל] בענין ארץ לא שבעה מים.

It follows that the flow of the Infinite Light, blessed be He, is likened to water; and this is because water descends from a high place to a low one. And see what is written in the discourse beginning "And the number of the children of Israel shall be," on the subject of "the earth that is not sated with water."

12 וגילוי זה הוא באצילות משא"כ מאצי' לבי"ע יש מסך כנ"ל. ולכן הדי' מחנות שכינה שהם בבריאה שהם י"ב בקר שהים עומד עליהם מלמעלה כנ"ל

And this revelation is in Atzilus, whereas from Atzilus to Beriah, Yetzirah and Asiyah there is a screen, as mentioned above. And therefore the four camps of the Shechinah, which are in Beriah, which are the twelve oxen upon which the Sea stands, above, as mentioned above,

הנה הם נק' בחי' חול הים שמתחלקים לחלקים בבחי' גבול כל א' בפ"ע [בפני עצמן] כנ"ל וסיבת זה הוא מפני שהים שהוא מל' דאצילות שואב מהם אליו הלחלוחית ובחי' יסוד המים הנ"ל

are called the level of "the sand of the sea," for they divide into parts at the level of limitation, each one by itself, as mentioned above. And the reason for this is that the Sea, which is Malchus of Atzilus, draws from them to itself the moisture and the level of the element of water mentioned above;

שהרי הקו מסתיים במל' דאצי' ומרומם ומתנשא בבחי' הגבהה והסתלקות מבי"ע לכן נעשו הם הנבראים בחי' חול חלקים נפרדים כל א' בבחי' גבול ומספר כו'.

for the kav ends in Malchus of Atzilus, and it is lofty and exalted, in a mode of elevation and withdrawal, above Beriah, Yetzirah and Asiyah. Therefore they, the created beings, became the level of sand: separate particles, each one at the level of limit and number, etc.

רק שאין ההסתלקות לגמרי שא"כ היו נשארים בבחינת פירוד לגמרי והרי תכלית הבריאה להיות ביטול היש.

Only, the withdrawal is not complete; for if it were, they would remain in a state of complete separation, whereas the purpose of creation is that there be the nullification of the yesh.

13 וזהו ענין שהמסך מפסיק בין אצילות לבי"ע רק מ"מ ההארה בוקעת המסך ועי"ז נמשך בהם בחי' הביטול וגם נמשך שבחי' הדבר שבגדר מספר להיות אין מספר ממש

And this is the meaning of the screen dividing between Atzilus and Beriah, Yetzirah and Asiyah; only, nevertheless, the radiance breaks through the screen, and through this the level of bittul is drawn into them; and it also comes about that the level of the thing that is within the category of number be truly without number.

אבל עפר הוא גוש א' והיינו מפני שלחלוחית המים מעורב בו והוא המחובר להיות גוש אחד ואין שייך בו אף גדר מספר כלל

But dust is a single mass; and this is because the moisture of the water is mixed into it, and it is what joins it into a single mass, and not even the category of number applies to it at all.

והיינו בחי' אצ"י שלחלוחית המים שהוא הקו של אור א"ס ב"ה מעורב בו והוא המחובר להיות אחד ומיוחד בתכלית היחוד שלא יתכן לומר בהם גדר מספר והתחלקות

And this is the level of Atzilus: the moisture of the water, which is the kav of the Infinite Light, blessed be He, is mixed into it, and it is what joins it to be one and united in the ultimate unity, so that it is impossible to speak of the category of number and division in them;

וכדכתיב לך ה' הגדולה והגבורה שכל המדות דאצ"י הם בטלים אליו בתכלית הביטול לאור א"ס ב"ה המלוכש בהם שמיוחדים עמו בתכלית היחוד וענין התלבשותו בע"ס [בעשר ספירות] דאצ"י נק' רזא דמהימנות' [דמהימנותא] שהוא למעלה מההשגה ואין דרך להשיג יחודו.

as it is written, "Yours, Havayah, are the greatness and the might": for all the attributes (middos) of Atzilus are nullified to Him with the ultimate nullification, to the Infinite Light, blessed be He, en-clothed in them, for they are united with Him in the ultimate unity. And the matter of His en-clothe-ment in the Ten Sefiros of Atzilus is called raza d'mehemnusa (the mystery of faith), for it is above comprehension, and there is no way to comprehend His unity.

14 ולכן נמשלו לעפר ולא לבחיי חול הים. ובזה יובן מה שצ"ל דמאחר שבחיי אלקות דאצילות אינו בגדר מספר כלל איך מהווה מאין ליש בחיי דבר שבמספר שהן ב' הפכיים כנ"ל.

And therefore they are likened to dust, and not to the level of the sand of the sea. And with this will be understood what needs to be understood: since the level of the G-dliness of Atzilus is not within the category of number at all, how does it bring into being, from nothing into something, the level of a thing that is in number, these being two opposites, as mentioned above?

אך הענין הוא מפני שעל בחיי א"ס אין שייך ענין הכרח כלל אלא הוא ית' כל יכול ויכול להתהוות מבחיי א"ס בעלי גבול

However, the explanation is that the notion of necessity does not apply at all to the level of Ein Sof; rather, He, may He be blessed, is all-capable, and from the level of Ein Sof there can come into being beings possessing limit;

והיינו ע"י שמחיה ומהוה מאין ליש ע"י בחינת מלכותו ית' שהוא בחיי רוממות והתנשאות והסתלקות בחיי א"ס מלהיות מתגלה לנבראים וע"י רוממות זו מהוה מאין ליש כנ"ל

that is, by His giving life and bringing into being from nothing into something through the level of His Malchus, may He be blessed, which is the level of the loftiness, exaltation and withdrawal of the level of Ein Sof from being revealed to the created beings; and through this loftiness He brings into being from nothing into something, as mentioned above.

ולכן נק' מדותיו ית' רזא דמהימנותא שהן למעלה מהשכל והדעת שכמו שאין מושג מדת חסדו וגדולתו שמשפיע החיות בלי

And therefore His attributes (middos), may He be blessed, are called "the mystery of faith," for they are above intellect and knowledge: for just as the attribute of His Chesed (kindness) and greatness is not comprehended, that He bestows life-force without

גבול ולהוות מאין ואפס המוחלט ליש כמ"כ [כמו כן] אין מושג מדת גבורתו שיוכל להסתיר האור א"ס המהוה ושלכך יהי' [יהיה] הנברא בעל גבול ויש ודבר נפרד וזהו

limit and brings into being from absolute nothingness and nullity into something, so too the attribute of His Gevurah (restraint) is not comprehended: that He can conceal the Infinite Light that brings into being, so that therefore the created being will possess limit, and be a yesh and a separate thing. And this is

כי שמש ומגן ה' אלקים שכמו שבח"י הוי' אינו מושג כך הוא בח"י אלקים המסתיר ואלו לא היה מוסתר מהם אור א"ס ב"ה היו בטלים לגמרי לאור א"ס ב"ה כביטול הנר באבוקה.

“For Havayah Elokim is a sun and a shield”: for just as the level of Havayah is not comprehended, so too is the level of Elokim, which conceals. And were the Infinite Light, blessed be He, not concealed from them, they would be utterly nullified to the Infinite Light, blessed be He, as a candle is nullified within a torch.

15 ואילו היה מוסתר מהם לגמרי לא היו חיים וקיימים. אלא שזהו שהוא ית' כל יכול שאינו מושג זה שהוא מתנשא מהם בהגבהה והסתלקות.

And were it completely concealed from them, they would not live and exist. Rather, this is [the meaning of] His being all-capable, may He be blessed, which is not comprehended: that He is exalted above them in elevation and withdrawal.

ומ"מ אין זה העלם לגמרי שהרי מזה ההתנשאות עצמו הוא חיותם וקיומם. וזהו וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני הוי' וכמ"ש במ"א.

And nevertheless this is not complete concealment, for from this very exaltation comes their life and existence. And this is “And Elokim spoke to Moshe and said to him, ‘I am Havayah,’” as is explained elsewhere.

ולכן יוכל להיות ג"כ התהוות בח"י מספר מבחינת שלמעלה מגדר מספר (ועמ"ש בביאור ע"פ ע"כ יאמרו המושלים בואו חשבון מענין שמל' דאצ"י נק' חשבון מטעם הנ"ל וע"ש)

And therefore there can also be the coming-into-being of the level of number from the level that is above the category of number (and see what is written in the explanation on “Therefore the rulers say, ‘Come to Cheshbon,’” on the matter of Malchus of Atzilus being called cheshbon (reckoning) for the reason mentioned above; and see there);

והיינו ע"י מסך ופרגוד הנ"ל שהוא בח"י המגן המעלים ומסתיר לשם הוי' וע"י נעשה התהוות המספר [ובאמת שרש המסך והפרגוד נמשך ממקום גבוה מאד כמ"ש במ"א שזהו פ"י השמים כסאי.

and that is, through the screen and curtain mentioned above, which is the level of the shield that hides and conceals the Name Havayah; and through this the coming-into-being of number takes place. [And in truth, the root of the screen and the curtain is drawn from a very high place, as is written elsewhere that this is the meaning of “The heavens are My throne.”

שבחיי מסך הנ"ל נקי ג"כ כסא כס לבחיי אי אלופו של עולם ושרשו מבחיי מקיפים עליונים אורות חיה יחידה שלמעלה מהכלים סובב ומקיף ולכן למטה נעשה ונמשך מזה בחיי פרסא.

For the level of the screen mentioned above is also called kisei (throne): kes (a covering) for the level of alef, the Aluf (Master) of the world; and its root is from the level of the supernal encompassing lights, the lights of chayah and yechidah, which are above the vessels, encircling and encompassing. And therefore below, the level of the parsa (partition) is made and drawn from this.

16 ולכן מאיר בו בחיי כל יכול להיות התהוות הגבול מבלי גבול. ועמ"ש מזה בביאור ע"פ יונתי ועיין בע"ח [בעץ חיים] שער כסה"כ [כסא הכבוד] ועמ"ש בפ' לך לך ע"פ אנכי מגן לך.

And therefore the level of "all-capable" shines in it, so that there be the coming-into-being of the limited from the limitless. And see what is written on this in the explanation on "My dove," and see Etz Chaim, Sha'ar Kisei HaKavod (the Gate of the Throne of Glory), and see what is written in Parshas Lech Lecha on "I am a shield for you,"

ובד"ה והבדילה הפרכת ופיי ענין החשמל כו ע"ש ועיין מענין חול היש בזח"ב [בזהר חלק ב'] (דרכ"ה סע"ב [סוף עמוד ב]) ובתקוני ז"ח [זהר חדש] דט"ו ע"ב

and in the discourse beginning "And the curtain shall divide," and the explanation of the matter of the chashmal, etc.; see there. And see on the matter of the sand of the yesh in the Zohar, Part II (end of 225b), and in the Tikkunim of the Zohar Chadash, folio 15b.]

וזהו שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה המוציא במספר צבאם. פיי מי אלה הוא שם אלקים שעייז נמשך להיות המוציא במספר צבאם אך

And this is [the meaning of] "Lift up your eyes on high and see: who created these? He who brings out their host by number." The meaning is: mi eleh ("who ... these") is the Name Elokim, through which it is drawn down that there be "He who brings out their host by number." However,

הנה עיי שהא רת הקו בוקע המסך עייז יוכל להיות נעשה שיהיה מספר זה בבחיי אין מספר ממש בלי גבול [והגם שבגשמיות לא ימצא זה

through the radiance of the kav breaking through the screen, through this it can come about that this number be at the level of truly no number, without limit. [And although in physical things this is not found,

רק שחול הים לא יספר מרוב אבל לא שיהיה אין מספר ממש אבל למעלה יהי' [יהיה] בחי' אין מספר ממש]:

only that the sand of the sea “cannot be counted for multitude,” but not that it be truly without number, yet Above there will be the level of truly no number.]

17 ב והנה כל המשכות בחי' א"ס בין בבחי' יחו"ת [יחודא תתאה] דהיינו שיהיה בחי' אין מספר כו'.

2. Now, all the drawings-down of the level of Ein Sof, whether at the level of the lower unity (yichuda tata'ah), that is, that there be the level of “no number,” etc.,

ובין בבחי' יחו"ע [יחודא עילאה] שנק' עפר יעקב שלמעלה מגדר מספר הוא נמשך הכל ע"י ירידת הנשמה בגוף וזהו ענין הירידה צורך עלייה.

or at the level of the higher unity (yichuda ila'ah), which is called “the dust of Yaakov,” which is above the category of number: all of it is drawn down through the descent of the soul into the body. And this is the matter of “the descent for the sake of ascent.”

18 וביאור זה צ"ל תחלה שרש ענין ויחד לבכנו ב' לבכות חיצוניות הלב ופנימיות הלב כנזכר לעיל והענין הוא כי

And to explain this, we must first [explain] the root of the matter of “and unite our heart (levavenu)”: two hearts, the outer dimension (chitzoniyyus) of the heart and the inner dimension (pnimiyus) of the heart, as mentioned above. And the point is that

הנה זאת ידוע שתכלית הכוונה של ירידת הנשמות למטה הוא בכדי לברר בירורים וענין הבירורים הוא לברר הרפ"ח ניצוצים שנפלו בשבירה לשם ב"ן [שם ב"ן] ושרשם הוא מעולם התהו שלפני האצילות

it is known that the ultimate intent of the descent of the souls below is in order to refine refinements (birurim). And the matter of the refinements is to refine the 288 sparks that fell, in the shattering, into the Name Ban (52); and their root is from the World of Tohu (Chaos), which preceded Atzilus,

כדכתיב ואלה המלכים אשר מלכו כו' לפני מלך כו' אך הם נפלו למטה לשם ב"ן [שם ב"ן] ולזה צריכים לבררם ולהעלותם לשרשם.

as it is written, “And these are the kings who reigned,” etc., “before a king reigned,” etc. But they fell down into the Name Ban; and therefore they must be refined and raised to their root.

19 והנה עיקר המברר אותם הוא שם מ"ה [שם מ"ה] שהוא התיקון כי בחכמה אתברירו. והענין כי המברר צריך להיות נתברר תחלה שמתחלה יתברר הוא מכל רע ופסולת ואז אח"כ כאשר הוא נתברר מכל רע

Now, the main one that refines them is the Name Mah, which is the Tikkun (rectification), for "through Chochmah (wisdom) they were refined." And the point is that the one who refines must first be refined: first he himself must be refined of all evil and dross, and then afterwards, when he has been refined of all evil

והוא רק טוב וקדושה האלקית אז דוקא יכול הוא לברר את מי שלא נתברר עדיין [וכענין קשוט עצמך תחלה ואח"כ קשוט אחרים וכענין סמוך לפלטין שלך לא כבשת כו']

and is only good and G-dly holiness, then specifically he can refine that which has not yet been refined [as in "Adorn yourself first, and afterwards adorn others," and as in "What is next to your palace you have not conquered," etc.].

ולכך המברר את שם ב"ן [שם ב"ן] הוא שם מ"ה [שם מ"ה] מפני ששם מ"ה [שם מ"ה] הוא התיקון שנתברר מכל לכך אז יכול הוא לברר את שם ב"ן [שם ב"ן] שלא נתברר

And therefore the one that refines the Name Ban is the Name Mah: because the Name Mah is the Tikkun, which has been refined of everything, therefore it can then refine the Name Ban, which has not been refined

עדיין וכנזכר בע"ח [בעץ חיים] שתחלה מתברר הכתר ואח"כ כשהוא בעצמו מתברר היטב מכל אז הוא מברר את החכמה שלא נבררה עדיין שבח"י כתר הוא מלשון כותרת

yet. And as is mentioned in Etz Chaim: first Keser is refined, and afterwards, when it itself is thoroughly refined of everything, then it refines Chochmah, which has not yet been refined. For the level of Keser (the Crown) is from the word koseres (a crown-shaped capital),

שהוא בח"י אור מקיף שנמשך ממלי' דא"ס ונק' שנתברר בח"י הכתר היינו כשהוא אינו רק בח"י כלי קבלה לקבל אור א"ס ב"ה בלבד וכלי שלו היא

which is the level of encompassing light drawn from Malchus of Ein Sof. And the level of Keser is called refined when it is nothing but a receiving vessel, to receive the Infinite Light, blessed be He, alone, and its vessel is

רק כלי ביטול להשראת אור א"ס ב"ה זוהי נקי שנתברר אור הכתר ומורי המגיד נ"ע [נשמתי עדן] פי' מ"ש
 כתר עליון אע"ג [אף על גב] דאיהו אור צח כו'

only a vessel of self-nullification (bittul) for the indwelling of the Infinite Light, blessed be He: this is what is called the light of Keser having been refined. And my teacher the Maggid, whose soul is in Eden, explained what is written: "Keser Elyon (the Supreme Crown), even though it is a clear light," etc.,

אזכר הוא קדם עילת העילות שהוא מפני שהכתר הוא למעלה מכל הע"ס [העשר ספירות] לכך הוא משיג
 יותר הביטול איך שאין ערוך אל המאציל א"ס ב"ה לכך הוא אזכר ובחי' חושך היינו

"is black before the Cause of causes": that this is because Keser is above all the Ten Sefiros; therefore it apprehends the bittul more, how it bears no comparison to the Emanator, Ein Sof, blessed be He; therefore it is black, and the level of darkness; that is,

כמו המראה השחור שאינה נגבהת לעולם נגד המראה הלבן כן הכתר הוא אזכר שהוא בבחי'

like the color black, which never holds itself high before the color white, so too Keser is black, for it is at the level of

ביטול ואין בו הגבהה נגד נהורא חורא אור א"ס ב"ה שלמעלה מהכתר כו' ועמ"ש ע"פ שחורה אני
 ונאווה וזהו שרש ענין יראה בושתי כו'.

bittul and has no self-elevation before nehora chivra (the white light), the Infinite Light, blessed be He, which is above Keser, etc. And see what is written on "I am black and comely." And this is the root of the matter of yirah boshes (awe that is shame), etc.

20 ובמ"א נת' [נתבאר] דכתר הוא לשון שתיקה כתר לי זעיר וזהו סייג לחכמה שתיקה סייג היינו המקיף
 לחכמה

And elsewhere it was explained that keser is a term for silence: "Kater li ze'eir (wait for me a little)." And this is "A fence for wisdom is silence": the "fence," that is, that which encompasses Chochmah,

שהוא כתר הוא בחינת שתיקה וביטול אזכר כו' ועמ"ש בד"ה קטנתי מכל. וסד"ה מים רבים גבי
 אחות לנו קטנה.

which is Keser, is the level of silence and bittul: "it is black," etc. And see what is written in the discourse beginning "I am too small for all," and at the end of the discourse beginning "Many waters," regarding "We have a little sister."

21 וזהו נקי בחי' מ"ה [שם מ"ה] שהוא התיקון שנתתקן כלי שלו שאינה רק כ"א כלי הביטול להשראת אור א"ס ב"ה. ועי' בביאור האדר"ז [האדרא זוטא] מהאריז"ל [מהאריז"ל זכרנו לברכה] בתחלתה.

And this is called the level of Mah, which is the Tikkun: that its vessel has been rectified, so that it is nothing but a vessel of bittul for the indwelling of the Infinite Light, blessed be He. And see the Arizal's commentary on the Idra Zuta, at its beginning.

משא"כ בחי' ב"ן [שם ב"ן] הוא אינו נתברר עדיין להיות בבחי' ביטול ממש לאור א"ס ב"ה כ"א הוא מעורב טו"ר [טוב ורע] שיש בו בחי' הביטול להבטל להשראת אור א"ס ב"ה ויש בו ג"כ בחי' שכנגד הביטול שהוא בחי' יש.

Whereas the level of Ban has not yet been refined so as to be at the level of actual bittul to the Infinite Light, blessed be He; rather, it is a mixture of good and evil: there is in it the level of bittul, to be nullified for the indwelling of the Infinite Light, blessed be He, and there is in it also the level that is opposed to bittul, which is the level of yesh.

22 ויובן זה ע"ד מה שבהשתלשלות רבות נתהווה משם ב"ן [שם ב"ן] בחי' דקרו ל"י אלהא דאלהא שהוא בחי' ביטול קצת

And this will be understood along the lines of [the fact] that, through many stages of descent (hish-talshelus), there came into being from the Name Ban the level of those "who call Him the G-d of gods," which is the level of a little bittul

וגם בחי' יש גמור שכנגד הביטול וזוהי התערובות שלא נתברר עדיין שמעורב בו בחי' ביטול ונגד הביטול

and also the level of complete yesh, which opposes bittul. And this is the mixture that has not yet been refined, in which there are mixed the level of bittul and [the level] opposed to bittul.

(כי שם ב"ן [שם ב"ן] הוא בחינת הגילוי כמו בחכמה עיקר מהותה הוא החכמה אבל הגילוי כשעושין ממנה בחינת יש ע"ז נאמר ראיתי איש חכם בעיניו כו' כמ"ש במ"א).

(For the Name Ban is the level of revelation: as with wisdom, its essence is the wisdom, but the revelation, when one makes of it the level of yesh, of this it is said, "I have seen a man wise in his own eyes," etc., as is written elsewhere.

והנה מ"ש כאן דבשם ב"ן [שם ב"ן] הוא תערובות טו"ר [טוב ורע] אין ר"ל [רוצה לומר] רע ממש ח"ו [חס ושלום]
רק שנק' כן ע"ש [על שם] שמבחי' זו נשתלשל למטה בחי' רע וזהו ע"ד מ"ש בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)]
פ' בראשית)

Now, what is written here, that in the Name Ban there is a mixture of good and evil, does not mean actual evil, G-d forbid; rather, it is called so because from this level the level of evil descended below. And this is along the lines of what is written in the Arizal's Likkutei Torah, Parshas Bereishis)

(ד"ח ע"ב) ובע"ח [ובעץ חיים] שהחסדים המגולים דז"א דאצי' דהיינו מן החזה ולמטה נק' עה"ד [עץ הדעת]
טו"ר [טוב ורע] משום שיכולים החיצונים ליקח מהם ולהתאחז בהם משא"כ בבחי' עץ החיים.

(folio 8b), and in Etz Chaim: that the revealed chasadim of Z'eir Anpin (the emotive attributes) of Atzilus, that is, from the chest downward, are called the Tree of Knowledge of good and evil, because the external forces can take from them and attach themselves to them, which is not so with the level of the Tree of Life.

ועד"ז יובן גם כאן בענין מ"ה [שם מ"ה] וב"ן [ושם ב"ן] (וכמשל"ק [וכמו שיתבאר לקמן] א"י"ה [אם ירצה השם]) דבחי' ב"ן [שם]
ב"ן [נק' עץ הדעת טוב ורע]

And in the same way it will be understood here too regarding Mah and Ban (as will be explained below, G-d willing): that the level of Ban is called the Tree of Knowledge of good and evil,

דהיינו כשהאבה מצד הדעת לבד שבבחי' זו יש לעומת זה דעת הרע כי השבירה התחילה מבחי' דעת
משא"כ בחי' מ"ה [שם מ"ה] הוא הביטול שלמעלה מהדעת וההשגה.

that is, when the love comes from Daas (knowledge) alone, for in this level there is, opposite it, a knowledge of evil, since the shattering began from the level of Daas; whereas the level of Mah is the bittul that is above knowledge and comprehension.

ולכך תחלה מתברר אור הכתר (דהיינו שבחי' מ"ה [שם מ"ה] שבו מברר בחינות מב"ן [משם ב"ן] השייך
לכתר ור"ל [ורוצה לומר] בחי' עליונות שיוכלו להיות בביטול גדול ע"ד מדרגת הביטול דכתר כו' ונעשה
מזה הכתר דתיקון כלול ממ"ה [משם מ"ה])

And therefore the light of Keser is refined first (that is, the level of Mah within it refines the aspects of Ban that pertain to Keser, meaning the highest aspects, which can be in great bittul, along the lines of the degree of bittul of Keser, etc.; and from this is made the Keser of Tikkun, comprising Mah

וגם מבין [משם ב"ן] שכבר נתברר ונכלל בבחי' מ"ה [שם מ"ה] ממש ועמ"ש מזה ג"כ בביאור ע"פ וידבר משה אל ראשי המטות) ואח"כ הוא מברר בחי' חכמה ע"ד הנ"ל ואח"כ בחכמה אתברירו הבחי' ב"ן [שם] שלמטה:

and also Ban, which has already been refined and included in the very level of Mah; and see what is written on this also in the explanation on "And Moshe spoke to the heads of the tribes"); and afterwards it refines the level of Chochmah, in the manner mentioned above; and afterwards, "through Chochmah they were refined": the levels of Ban that are below.

23 והנה כמו כן הוא בעבודת ה' למטה באדם דהנה הנשמות הם נמשכים משם ב"ן [שם ב"ן] (עמ"ש בביאור ע"פ כי עמך מק"ח [מקור חיים] גבי לברר הנר"נ [הנפש רוח נשמה] שלהם ועמ"ש

Now, so too it is in the service of G-d below, in man. For the souls are drawn from the Name Ban (see what is written in the explanation on "For with You is the source of life," regarding refining their nefesh, ruach and neshamah; and see what is written

ע"פ מי יתנך בענין נשמות דבנימין ובד"ה ואלה המשפטים גבי וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה ובביאור ע"פ אדם כי יקריב מכם כו' מן הבהמה וע"פ ביום השמיני שלח ומ"ש ע"פ ואכלתם (אכול)

on "Who will make you," on the matter of the souls of Binyamin; and in the discourse beginning "And these are the ordinances," regarding "And I will sow the house of Israel with the seed of man and the seed of beast"; and in the explanation on "A man who brings from you," etc., "from the animals"; and on "On the eighth day he sent"; and what is written on "And you shall eat, eating").

וא"כ יש בהם ג"כ בחי' תערובות טו"ר [טוב ורע] וירדו לעוה"ז בכדי לברר הטוב מהרע וענין התערובות

If so, there is in them too the level of a mixture of good and evil, and they descended to this world in order to refine the good from the evil. And the matter of the mixture

של טו"ר [טוב ורע] שבנשמות הוא ע"ד מ"ש ועץ הדעת טו"ר [טוב ורע] פי' שבבחי' הבחירה הנמשך מהדעת שייך טו"ר [טוב ורע] שכשבוחר בדעתו הטוב דקדושה כשמכיר את בוראו

of good and evil in the souls is along the lines of what is written, "and the Tree of Knowledge of good and evil." The meaning is that in the level of choice, which is drawn from Daas, good and evil apply: when one chooses with his daas the good of holiness, when he recognizes his Creator,

כי הוא חייך ועייז ממילא נתעורר אצלו האהבה ותשוקה לה' כפי הדעת זהו בחי' הטוב והמטיב וכנגד זה יש בסט"א [בסטרא אחרא] כשבוחר בדעתו

that "He is your life," and through this, of itself, love and longing for G-d are aroused in him according to [his] knowledge, this is the level of "the good that does good." And opposite this there is, in the sitra achra (the other side), when one chooses with his daas

את הרע ונמשך אחר פיתוי היצר להתענג בתענוגים גשמיים ותאוות כו' וצ"ל הכירור לברר הטוב מהרע שיהיה הדעת והבחירה רק בטוב ולאהבת ה'.

the evil and is drawn after the enticement of the inclination to take pleasure in physical pleasures and lusts, etc. And there must be the refinement, to refine the good from the evil, so that the knowledge and the choice be only in the good and for the love of G-d.

24 והנה כמו שנת' [שנתבאר] לעיל בענין הכירור למעלה שאי אפשר להיות כ"א ע"י בחינה שכבר נתברר לגמרי אז הוא מברר את הבחינה שלמטה ממנה שצריכה כירור

Now, just as was explained above regarding the refinement Above, that it cannot be except through a level that has already been completely refined, [which] then refines the level below it that needs refinement,

כמ"כ [כמו כן] בהנשמה זה הכירור לברר בחי' עה"ד [עץ הדעת] טו"ר [טוב ורע] א"א שיהיה ע"י הדעת לבד שאף שאמת שע"י הדעת וההתבוננות יוליד אהבה לה' מ"מ א"א שע"י בחי' זו יברר וידחה כל הרע

so too in the soul, this refinement, refining the level of the Tree of Knowledge of good and evil, cannot be through Daas alone. For although it is true that through knowledge and contemplation one will give birth to love for G-d, nevertheless it is impossible that through this level one should refine and repel all the evil;

שהרי עיקר בחי' זו שבדעת הוא הצריך כירור שלכך נקי עץ הדעת טו"ר [טוב ורע] לפי שיש בו זה לעמת זה היינו דכמו שיש טוב בהנשמה שהיא הבחירה של הדעת בטוב שמזה נולדה האהבה לה'.

for this very level in Daas is essentially what needs refinement. This is why it is called the Tree of Knowledge of good and evil: because there is in it "the one opposite the other." That is: just as there is good in the soul, which is the choice of Daas in the good, from which love for G-d is born,

כמ"כ [כמו כן] יש ממש בחי' רע שהיא הבחירה של הדעת ברע שמזה נולדו אהבה זרה ותאוות רעות ומאחר שיש בו זה לעומת זה אין כח בהטוב לברר הרע שבו.

so too there is actually the level of evil, which is the choice of Daas in the evil, from which strange love and evil lusts are born. And since there is in it the one opposite the other, the good has no power to refine the evil in it.

25 וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] בינונים זה וזה שופטן שפעם מתגבר כח הרע ומושל על הטוב ופעם מתגבר כח הטוב ומושל על הרע כמ"ש

And this is what our Sages, of blessed memory, said: "Beinonim (intermediate people): this one and that one judge them"; for at times the power of evil prevails and rules over the good, and at times the power of good prevails and rules over the evil, as it is written,

ולאום מלאום יאמץ וכיון שכן אין זה בחי' ברור כלל שהבירור היינו שיהי' [שיהיה] הטוב מושל על הרע בתמידות ולא על דרך ולאום מלאום יאמץ ח"ו [חס ושלום]

"and one people shall prevail over the other people." And since it is so, this is not the level of refinement at all; for refinement means that the good rule over the evil constantly, and not in the manner of "and one people shall prevail over the other people," G-d forbid.

וזה א"א להיות ע"י בחי' הדעת לבד שבנשמה שבחי' זו עצמה לא נתבררה עדיין בשלימות בהנשמה שלכך נק' בחינה זו עץ הדעת טוב ורע (ועמ"ש לעיל) שלפעמים יוכל להיות יניקת החיצונים מבחי' הדעת כו'.

And this cannot be through the level of Daas alone that is in the soul, for this level itself has not yet been fully refined in the soul; this is why this level is called the Tree of Knowledge of good and evil (and see what is written above), for at times the external forces can draw nourishment from the level of Daas, etc.

לכן צ"ל הבירור ע"י בחינה הנעלה מהדעת שהוא נתברר כבר ואין שום תערובות רע ח"ו [חס ושלום].

Therefore the refinement must be through a level higher than Daas, which has already been refined and has no admixture of evil at all, G-d forbid.

לכך הוא דוקא יכול לברר הטוב מן הרע (ועמ"ש במ"א ע"פ הן האדם היה כאחד ממנו שעה"ד [שעץ הדעת] טו"ר [טוב ורע] הוא הדעת שבבחי פנימי [פנימיות / פנימית] משא"כ הדעת שבבחי מקיף הוא אדרבה דוחה יניקת החיצונים כו'.

Therefore it specifically can refine the good from the evil. (And see what is written elsewhere on "Behold, the man has become like one of us": that the Tree of Knowledge of good and evil is the Daas that is at the level of the inner dimension (pnimiyus), whereas the Daas that is at the level of the encompassing [light], on the contrary, repels the nourishment of the external forces, etc.

ולפ"ז [ולפי זה] י"ל [יש לומר] גם כאן דדוקא בבחי דעת תחתון שהוא דעת המושג בנפש שיך לקרותו עה"ד [עץ הדעת] טו"ר [טוב ורע] וממנו נמשך המדות הנמשכים מהשכל ויש להן לעומת זה בנפש

And according to this it can be said here too that specifically the level of lower Daas, which is the knowledge comprehended in the soul, is fit to be called the Tree of Knowledge of good and evil; and from it are drawn the emotive attributes (middos) that are drawn from the intellect, and they have their counterpart in the

הבהמית משא"כ בחי דעת עליון שממשיך המדות שלמעלה מהשכל מבחי כתר והוא אור מקיף זהו בחי עץ החיים וע' בענין דעת תחתון ודעת עליון לקמן בפ' פינחס (הוא לקמן בשה"ש [בשיר השירים])

animal soul; whereas the level of higher Daas, which draws down the emotive attributes that are above the intellect, from the level of Keser, and is encompassing light, is the level of the Tree of Life. And see on the matter of lower Daas and higher Daas below, in Parshas Pinchas) (it is below, in Song of Songs)

בביאור ע"פ לבכתני ובפ' מטות בביאור ע"פ החלצו ובביאור ע"פ מים רבים ובד"ה ויקהל משה ועמ"ש בד"ה וספרתם לכם גבי שעורה וחטה בענין דעת המושג ודעת הנעלם כו' ע"ש ועמ"ש פ' שלח ע"פ מקושש עצים.

in the explanation on "You have captured my heart," and in Parshas Mattos, in the explanation on "Arm [men]," and in the explanation on "Many waters," and in the discourse beginning "And Moshe assembled"; and see what is written in the discourse beginning "And you shall count for yourselves," regarding barley and wheat, on the matter of comprehended knowledge and hidden knowledge, etc.; see there. And see what is written in Parshas Shelach on "gathering wood."

26 וענין בחי זו היינו שהגם שהנשמה היא משם ב"ן [שם ב"ן]. מ"מ היא כלולה ג"כ משם מ"ה [שם מ"ה]

And the matter of this level is this: although the soul is from the Name Ban, nevertheless it is also comprised of the Name Mah;

דהיינו שבעת ירידת הנשמה משם כ"ן [שם ב"ן] שנק' שמעורב טו"ר [טוב ורע] מערבים בה ג"כ הארה משם מ"ה [שם מ"ה]

that is, at the time of the soul's descent from the Name Ban, which is called mixed of good and evil, there is also mixed into it a radiance from the Name Mah,

שהוא התיקון שנתברר כבר ששרשו ממצחא דא"ק [דאדם קדמון] והוא בחי' כתר עליון שנתברר כבר בתחלה שמערבין אותו בהנשמה בכדי שיהי' [שיהיה] בה כח לברר כל בחינותיה והנה"ב [והנפש הבהמית]

which is the Tikkun that has already been refined, whose root is from the forehead of Adam Kadmon; and it is the level of Keser Elyon (the Supreme Crown), which was already refined at the outset, which is mixed into the soul so that it will have the power to refine all its aspects and the animal soul.

(ועמ"ש בביאור ע"פ צו את בני ישראל כו' את קרבני לחמי. איך שבעוה"ז דוקא שהוא עולם הבירור שם דייקא מאיר שם מ"ה [שם מ"ה] המברר כו')

(And see what is written in the explanation on "Command the children of Israel," etc., "My offering, My bread": how specifically in this world, which is the world of refinement, there specifically shines the Name Mah, which refines, etc.;

והוא הנמשך מבחי' רצון העליון רעוא דכל רעוין כו' והוא התגלות סכ"ע [סובב כל עלמין] שלמעלה מעלה מגילוי ההשגה שבג"ע [שבגן עדן] שהוא רק זיו השכינה מבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] כו' וע"ש באריכות.

and it is what is drawn from the level of the Supernal Will, "the Will of all wills," etc.; and it is the revelation of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), which is far above the revelation of comprehension in Gan Eden, which is only the radiance of the Shechinah from the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin), etc.; and see there at length.

וזהו כענין המבואר כאן. דדוקא בעת ירידת הנשמה למטה בעוה"ז מערבין בה הארת שם מ"ה [שם מ"ה] שממצחא כו' שהוא מבחי' רעוא דכל רעוין)

And this is like the matter explained here: that specifically at the time of the soul's descent below into this world, there is mixed into it the radiance of the Name Mah from the forehead, etc., which is from the level of "the Will of all wills.")

והוא בחי' רצה"ע [רצון העליון] שלמעלה מן הדעת שיש בנפש האדם שהוא בחי' יחידה שהיא בחי' ביטול אליו ית' שלמעלה מדעת והשכלה המושג ונקי משכיל לאיתן ונקי עם קשה עורף. כמ"ש במ"א.

And it is the level of the Supernal Will, which is above Daas, that is in the human soul, which is the level of yechidah, which is the level of bittul to Him, may He be blessed, that is above comprehended knowledge and intellection; and it is called "a maskil of Eisan," and it is called "a stiff-necked people," as is written elsewhere;

שהוא רצון פשוט בלי שום טעם ושכל מושג שהוא נמשך מבחי' כתר עליון שנתברר כבר פי' שאין בחי' זו רק בקדושה בחי' ביטול לאור א"ס ב"ה.

which is a simple will, without any reason or comprehended intellect, which is drawn from the level of Keser Elyon, which was already refined; that is, this level exists only in holiness, the level of bittul to the Infinite Light, blessed be He.

27 והיינו למעלה מבחי' הבחירה שבדעת ע"כ יש בו כח לברר הטוב מן הרע שבבחי' עה"ד [עץ הדעת] טו"ר [טוב ורע] להפך כל רצונות הרע הנמשכים מבחי' הדעת שבלעומת זה כו' ממרירו למיתקא.

And that is above the level of the choice that is in Daas; therefore it has the power to refine the good from the evil that is in the level of the Tree of Knowledge of good and evil: to transform all the wills of evil that are drawn from the level of the Daas that is on the opposing side, etc., "from bitterness to sweetness."

ולכך אין די לאדם כמה שיתבונן בדעתו ושכלו ולהוליד אהבה ע"פ הדעת כו' לבד כ"א לעורר הביטול אליו ית' ולדבקה בו במס"נ [במסירות נפש] ממש שלמעלה מטעם ודעת המושג שאם לא יהיה לו בחינת ביטול הנ"ל

And therefore it is not enough for a person merely to contemplate with his knowledge and intellect and give birth to love according to knowledge, etc., alone; rather, [he must] arouse the bittul to Him, may He be blessed, and cleave to Him with actual self-sacrifice (mesirus nefesh), which is above reason and comprehended knowledge. For if he does not have the level of bittul mentioned above,

אזי אפילו אם יתבונן בגדולת ה' בהרחבה כפי כחו ויוליד מזה אהו"י"ר [אהבה ויראה] לא יהיה לו קיום אמיתי ויפול ממדרגתו ח"ו [חס ושלום] כי עיקר הבירור צ"ל ע"י כתר עליון

then even if he contemplates the greatness of G-d at length, according to his ability, and gives birth from this to love and awe, he will have no true endurance and will fall from his level, G-d forbid; for the main refinement must be through Keser Elyon

(וחכמה עילאה שהוא למעלה ג"כ מההשגה וכמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] פי"ח וכמ"ש במ"א ע"פ ראה אנכי נותן כו' ומקור הברורים הוא ע"י מו"ס [מוחא סתימאה] דא"א וכמ"ש באג"ה [באגרת הקודש] בד"ה למה נסמכה פ' מרים) שנתברר כבר שהוא הרצון שלמעלה מהשכל המושג שבחינה זו אינה בלעומת זה:

(and Chochmah Ila'ah (supernal wisdom), which is also above comprehension, as is written in Sefer Shel Beinonim, chapter 18, and as is written elsewhere on "See, I set before you," etc.; and the source of the refinements is through Mocha Stima'ah (the hidden brain) of Arich Anpin, as is written in Iggeres HaKodesh, in the discourse beginning "Why was the section of Miriam juxtaposed"), which has already been refined, which is the will that is above comprehended intellect; for this level has no counterpart on the opposing side.

28 ג וזהו הירידה שצורך עלייה כי תחלה קודם ירידתו היו בבחי' מחשבה עילאה ישראל עלו במחשבה וכנזכר בזהר דכמה מחשבתין אינן שבינה נקי לגבי חכמה בחי' מחשבה שהוא בחי' לבוש נגד החכמה

3. And this is the descent that is for the sake of ascent. For at first, before their descent, they were at the level of supernal thought: "Israel arose in thought." And as is mentioned in the Zohar, "How many thoughts there are": for Binah (understanding), relative to Chochmah, is called the level of thought, which is the level of a garment relative to Chochmah;

וכן חכמה לגבי כתר ומבחי' זו דחו"ב [דחכמה ובינה] הוא שרש הנשמות וע"י ירידתו בעוה"ז שמבררים שם הברורים ממשיך ע"י בחי' כתר שלמעלה מהדעת שמהפך כל רצונותיו שבעוה"ז שיהיה

and likewise Chochmah relative to Keser. And from this level of Chochmah and Binah is the root of the souls. And through their descent into this world, where they refine the refinements, [a person] thereby draws down the level of Keser, which is above Daas, in that he transforms all his wills in this world so that they be

רק לה' לבדו ומקיים כל רמ"ח מ"ע [מצות עשה] ואזהרות של שס"ה ל"ת [לא תעשה] ודרבנן שע"י ממשיך בחי' כתר עליון ששורה בו אור א"ס ב"ה כנ"ל

for G-d alone, and he fulfills all the 248 positive commandments and the warnings of the 365 prohibitions, and those of the Rabbis; for through this he draws down the level of Keser Elyon, in which the Infinite Light, blessed be He, rests, as mentioned above,

שהוא בחי' מלי' דא"ס ב"ה אל בחי' מלי' דאצילות וזוהי העלייה [העלייה] שאחר הירידה שמגיע לבחי' עצמותו ית'

which is the level of Malchus of Ein Sof, blessed be He, into the level of Malchus of Atzilus. And this is the ascent that follows the descent: that he reaches the level of His very Essence, may He be blessed,

שהוא בחי' כ"ע [כתר עליון] ששורה בו אור א"ס ב"ה משא"כ קודם ירידתו היו רק במחשבה שהיא חו"ב [חכמה ובינה].

which is the level of Keser Elyon, in which the Infinite Light, blessed be He, rests; whereas before their descent they had arisen only in thought, which is Chochmah and Binah.

29 וזהו ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שהכל ברא לכבודו שהוא בחי' מלי' דאצילות להמשיך אליה בחי' כתר שהוא בחי' מלי' דא"ס

And this is [the meaning of] “And for My glory I have created it, formed it, even made it”: that He created everything for His glory, which is the level of Malchus of Atzilus, to draw down into it the level of Keser, which is the level of Malchus of Ein Sof.

וזהו אף עשיתיו שהוא מרבה את בחי' הרביעית וריבוי זה נסמך לעשיתיו דוקא כידוע שגם בעולם האצילות עצמו יש ג"כ ד' מדרגות אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה]

And this is “even (af) made it”: for it includes the fourth level, and this inclusion is joined specifically to “made it.” As is known, in the World of Atzilus itself, too, there are also four degrees, Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah;

ומלי' דאצילות הוא בחי' עשיה שבאצי' שלשם דוקא נמשך בחי' כתר עליון ע"י קיום מצות המלך רמ"ח מ"ע [מצות עשה] ושס"ה ל"ת [לא תעשה] וענפיהן שמדרבנן

and Malchus of Atzilus is the level of Asiyah within Atzilus, into which specifically the level of Keser Elyon is drawn, through fulfilling the commandments of the King: the 248 positive commandments and the 365 prohibitions, and their branches, which are of the Rabbis.

(והבחי' הרביעית היינו בחי' כתר עליון שהיא אצילות שבאצילות וכמ"ש בביאור האדר"ז [האדרא זוטא] מהאר"ז [מהאר"י זכרוננו לברכה] בתחלתה כי הכתר המלביש הראשון של א"ס נק' אצילות וממקום שמתחיל להתעבות הכלי

(And the fourth level is the level of Keser Elyon, which is Atzilus within Atzilus, as is written in the Arizal's commentary on the Idra Zuta, at its beginning: for Keser, the first garment of Ein Sof, is called Atzilus; and from the place where the vessel begins to thicken,

והוא או"א [אבא ואימא] נקרא בריאה וממקום שיתעבה יותר נקרא יצירה והוא ז"א וממקום שיתעבה עוד יותר נקרא עשיה והוא מל'. והנה ב"ע הם ג' בחי' מיוחדות"ע [מחשבה דבור ומעשה] והמחשבה נק' יש מאין לגבי הרצון כמבואר לעיל בפנים

which is Abba and Imma (Chochmah and Binah), it is called Beriah; and from the place where it thickens more, it is called Yetzirah, and that is Z'eir Anpin; and from the place where it thickens still more, it is called Asiyah, and that is Malchus. Now, Beriah, Yetzirah and Asiyah are the three levels of thought, speech and action; and thought is called "something from nothing" relative to the will, as was explained above in the text;

וזהו והחכמה מאין תמצא כי החכמה נק' בריאה מחשבה כו' וישראל עלו במחשבה וע"י ירידת הנשמה בגוף ממשיך בחי' כתר והוא בחי' אצילות העליון ממש כנ"ל)

and this is "And wisdom, from ayin (nothing) it is found": for Chochmah is called Beriah, thought, etc.; and "Israel arose in thought"; and through the descent of the soul into the body one draws down the level of Keser, and that is the level of the very supreme Atzilus, as mentioned above.)

אך תיבת אף בעצמו הוא לא טוב שהוא בחי' סט"א [סטרא אחרא] ג' פתחו באף כו'. ועכ"ז [ועם כל זה] הוא המרבה בחי' הרביעית היותר נעלה.

But the word af itself is not good, for it is the level of the sitra achra: "three opened with af," etc. And nevertheless, it is what includes the fourth level, the most exalted.

והיינו ע"י שמבררים את בחינת האף שבעשיה שזהו בירורי נוגה ע"י קיום התומ"צ [התורה ומצות] שע"י ממשיכים את בחי' כתר עליון לעשיה שבאצילות שהיא המל' כנ"ל.

And this is through refining the level of af that is in Asiyah, which is the refinements of nogah, through fulfilling the Torah and mitzvos; for through this one draws the level of Keser Elyon into the Asiyah of Atzilus, which is Malchus, as mentioned above.

(וע' במא"א [במאורי אור] ערך אף באות א' סעיף ק"ז ובמק"מ [ובמקדש מלך] בחקתי קט"ו ב' ע"פ ואף גם זאת ובמדרש איכה בפסוק תבא כל רעתם לקו באף ומתנחמים באף כו' ע"ש וע' עוד מזה בזח"א [בזהר חלק א] וירא)

(And see Me'orei Or, the entry af, under the letter alef, section 107; and the Mikdash Melech on Bechukosai, 115b, on "And yet even (af) this"; and Midrash Eichah on the verse "Let all their evil come": they were struck with af and are consoled with af, etc.; see there. And see further on this in the Zohar, Part I, Vayera)

(דקי"ו ע"א) פ' אחרי (ס"ו א') ר"פ בחקתי (ק"ב סע"א [סוף עמוד א]) שמות (י"ד א') ועיין ברבות בקהלת ע"פ אף חכמתי כו' אמר שלמה תורה שלמדתי באף נתקיימה בי.

(116a), Parshas Acharei (66a), the beginning of Parshas Bechukosai (end of 112a), Shemos (14a). And see [Midrash] Rabbah on Koheles, on "Also (af) my wisdom," etc.: Shlomo said, "The Torah that I learned with af (anger) endured with me."

וכמ"ש בפ"י המשניות להרמב"ם [להרבי משה בן מימון] ספ"ה דאבות ועמ"ש ע"פ אריתי מורי והיינו כי עי"ז הע ול שמייגע א"ע [את עצמו] מברר נה"ב [נפש הבהמית] שמק"נ [שמקליפת נוגה] ושרש הניצוצים שנפלו בק"נ [בקליפת נוגה] הוא מעולם התהו כו'.

And as is written in the Rambam's Commentary on the Mishnah, at the end of chapter 5 of Avos; and see what is written on "I have gathered my myrrh." And this is because, through this yoke with which he wearies himself, he refines the animal soul, which is from kelipas nogah; and the root of the sparks that fell into kelipas nogah is from the World of Tohu, etc.

ועי"ל [ועוד יש לומר] הטעם עפמ"ש [על פי מה שכתוב] הרמ"ז [הרב משה זכות] בפ' אמור (בדף צ"ה ע"ב) גבי וכתרין תתאין שנוגה היא בבחי' הכתר לקליפות שהכתר הוא הממוצע בין פרצוף העליון לתחתון.

And one may further give the reason according to what the Ramaz wrote on Parshas Emor (folio 95b), regarding "and the lower crowns": that nogah is at the level of Keser for the kelipos (husks), for Keser is the intermediary between the higher partzuf (configuration) and the lower.

וכן נוגה בין הקדושה והטומאה ולכן ע"י בירורי נוגה לאהפכא חשוכא לנהורא מעוררים וממשיכים גילוי כתר עליון דקדושה כו'

And so too nogah is between holiness and impurity. And therefore, through the refinements of nogah, "to turn darkness into light," one arouses and draws down the revelation of the supreme Keser of holiness, etc.

ולכן בא הריבוי להתגלות הכתר בתיבת אף עשיתיו שהוא ענין בירור נוגה ולכן נאמר כמראה הקשת כו'

And therefore the inclusion of the revelation of Keser comes in the word af of “even (af) made it,” which is the matter of the refinement of nogah. And therefore it is said, “As the appearance of the bow,” etc.,

כן מראה הנוגה כו' ואראה ואפול על פני ואפ"ל [ואפשר לומר] דהיינו מראה הנוגה כשמתברר מחשוכא לנהורא ועולה בבחי' א"ח [אור חוזר]

“so was the appearance of the brightness (nogah),” etc., “and I saw, and I fell upon my face.” And it can be said that this is the appearance of nogah when it is refined from darkness to light and rises as returning light (or chozer),

כמו מראה הקשת שעיי' נמשך התגלות הכתר עליון ולכן ואפול על פני כו' וכמ"ש במ"א.

like the appearance of the bow, through which the revelation of the supreme Keser is drawn down; and therefore “and I fell upon my face,” etc., as is written elsewhere.

ועיי' מענין כמראה הקשת כו' בגמרא פ"ט דברכות (נ"ט א') פ"ב [פרק ב'] דחגיגה (י"ו א') זח"א [זהר חלק א'] בראשית (י"ח א' ב')

And see on the matter of “As the appearance of the bow,” etc., in the Gemara, chapter 9 of Berachos (59a), chapter 2 of Chagigah (16a); the Zohar, Part I, Bereishis (18a-b),

פ' נח (ע"א ב') ויחי (רל"ב א') פקודי (רמ"ז א') פינחס (ר"ל סע"א [סוף עמוד א'] רל"א א')

Parshas Noach (71b), Vayechi (232a), Pekudei (247a), Pinchas (end of 230a, 231a).

והנה בפ' בראשית שם פי' המק"מ [המקדש מלך] מראה הנוגה היינו גוונים עילאין חג"ת [חסד גבורה תפארת] דאצי' [ועמ"ש בד"ה הנך יפה רעיתי הנך יפה ובד"ה כי תצא בפ"י יפת תואר]

Now, in Parshas Bereishis there, the Mikdash Melech explained “the appearance of the brightness” as the supernal colors, Chesed, Gevurah and Tiferes of Atzilus (and see what is written in the discourse beginning “Behold, you are beautiful, my beloved, behold, you are beautiful,” and in the discourse beginning “When you go out,” on the meaning of “a woman of beautiful form”);

ובת"ז [ובתיקוני זהר] בהקדמה (ד"ר סע"א [סוף עמוד א]) פ"י מראה הנוגה היינו בחי' מלכות וכ"כ [וכן כתב] בפרדס ערך נוגה וע' במא"א [במאורי אור] אות נו"ן ס"א

and the Tikkunei Zohar, in the introduction (end of folio 6a), explains "the appearance of the brightness" as the level of Malchus; and so wrote the Pardes, under the entry nogah; and see Me'orei Or, letter nun, section 11.

מ"מ בספר אשל אברהם פ' בראשית שם פ"י מראה הנוגה על ק"נ [קליפת נוגה] ממש ונמשך לו זה ממ"ש בת"ז [בתיקוני זהר] תיקון י"ח (דל"ב א"ב [ע"א ע"ב]) והמכוון כמש"כ [כמה שכתוב]

Nevertheless, in the book Eshel Avraham, Parshas Bereishis there, he explained "the appearance of the brightness" as kelipas nogah itself; and this followed for him from what is written in the Tikkunei Zohar, Tikkun 18 (32a-b). And the intent is as I have written:

דהיינו מראה הבירורי' [הבירורים / הבירורין] שנתבררו מקליפת נוגה ונכללו במלכות דאצילות הנק' ג"כ נוגה דקדושה ועבמ"ש [ועיין במה שכתוב] סד"ה ויאבק איש בפ"י שהעלו אבק עד כסה"כ [כסא הכבוד] וברבות בראשית פ"א [פרק י"א] ובפ"ב ע"פ וארח צדיקים כאור נוגה (במשלי ס"ד)

that is, the appearance of the refinements that have been refined from kelipas nogah and included in Malchus of Atzilus, which is also called the nogah of holiness. And see what is written at the end of the discourse beginning "And a man wrestled," on the meaning of "they raised dust up to the Throne of Glory." And in [Midrash] Rabbah on Bereishis, chapter 11, and in chapter 12, on "And the path of the righteous is as the light of nogah (brightness)" (in Proverbs, chapter 4),

מבואר דהוא אור שנברא ביום ראשון שהוא בחי' גבוה מאד ועיין זח"ג [זהר חלק ג] נשא (קכ"ט א')

it is explained that it is the light that was created on the first day, which is a very high level. And see the Zohar, Part III, Nasso (129a),

האזינו (רפ"ח ב'). ואפ"ל [ואפשר לומר] שבחי' אור זה נמשך לצדיקים ע"י שמבררים קליפת נוגה ומהפכים חשוכא לנהורא.

Haazinu (288b). And it can be said that this level of light is drawn to the righteous because they refine kelipas nogah and turn darkness into light.

ולכך נתגלה להם אור נוגה העליון דהיינו אור שנברא ביום ראשון וע' במא"א [במאורי אור] אות א' (סעיף קכ"ב קכ"ג) ובזח"ג [ובזהר חלק ג] בהעלותך (קנ"ד א') עקב ער"ב א'

And therefore the supernal light of nogah is revealed to them, that is, the light that was created on the first day. And see Me'orei Or, letter alef (sections 122, 123), and the Zohar, Part III, Beha'aloscha (154a), Eikev (272a).

והנה לכך נמשך הכ"ע [הכתר עליון] לעשי' [לעשיה] דוקא מכמה טעמים הא' הוא מפני שא"א שיתקיימו כל רמ"ח מ"ע [מצות עשה] ושס"ה ל"ת [לא תעשה] כ"א בעשי' [בעשיה] כמו אזהרות חלב ודם

Now, Keser Elyon is drawn specifically into Asiyah for several reasons. The first is that it is impossible for all the 248 positive commandments and 365 prohibitions to be fulfilled except in Asiyah, such as the warnings against [eating] forbidden fat and blood,

וכן רבים כיוצא באלו ועוד מפני שעיקר גילוי רצה"ע [רצון העליון] הוא בעשיה דוקא כמו כשהוא אינו רוצה ללמוד ולומד מחמת שרצה"ע [שרצון העליון] ב"ה הוא שילמוד

and likewise many similar to these. And further, because the main revelation of the Supernal Will is specifically in Asiyah: as when a person does not want to learn, and learns because the Supernal Will, blessed be He, is that he should learn;

אזי מתגלה רצה"ע [רצון העליון] ב"ה בבחינת גילוי שניכר ונרגש הוא שכופה א"ע [את עצמו] בע"כ [בעל כרחך] ועוסק בתורה מחמת שכך הוא רצונו העליון ב"ה. ה"ז [הרי זה] גילוי רצון העליון בפוי"מ [בפועל ממש].

then the Supernal Will, blessed be He, is revealed in a mode of revelation, for it is recognized and felt that he forces himself against his will and occupies himself with Torah because such is His Supernal Will, blessed be He. This is the revelation of the Supernal Will in actual fact.

30 וכן להיפך כשרוצה באיזה תאוה ח"ו [חס ושלום] ואינו עושה מחמת שלא לעבור על רצון ה' עליון ב"ה

And so too the reverse: when he desires some lust, G-d forbid, and does not do it, so as not to transgress the Supernal Will, blessed be He,

אזי מתגלה הרצון העליון בבחי' גילוי משא"כ למעלה מעשיה אינו שייך כ"ז [כל זה] ואינו מתגלה רצה"ע [רצון העליון] בבחי' גילוי וז"ש [וזהו שכתוב] בס"י [בספר יצירה] נעוץ תחלתו בסופן שבעשי' [שבעשיה] דוקא נעוץ תחלתו הוא גילוי רצה"ע [רצון העליון] ב"ה.

then the Supernal Will is revealed in a mode of revelation. Whereas above Asiyah all this does not apply, and the Supernal Will is not revealed in a mode of revelation. And this is what is written in Sefer Yetzirah, "Their beginning is wedged in their end": for specifically in Asiyah "their beginning is wedged," which is the revelation of the Supernal Will, blessed be He.

31 ובוה יובן מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] ע"פ והיה מספר בניי [בני ישראל] כחול הים אשר לא יספר כו'.
כאן כשישראל עושין רצונו של מקום פי' שכאשר ישראל עושים רצונו בקיום המצות שעייז ממשיכים את הרצה"ע [הרצון העליון]

And with this will be understood the saying of our Sages, of blessed memory, on "And the number of the children of Israel shall be as the sand of the sea, which cannot be counted," etc.: "Here, when Israel do the will of the Omnipresent (Makom, lit. Place)." The meaning is that when Israel do His will by fulfilling the mitzvos, through this they draw down the Supernal Will,

שהוא בחי' כ"ע [כתר עליון] שהוא בחי' מלי' דא"ס כנ"ל למלכות דאצי' הנק' מקום וזהו שנקרא עושין רצונו של מקום

which is the level of Keser Elyon, which is the level of Malchus of Ein Sof, as mentioned above, into Malchus of Atzilus, which is called Makom (Place). And this is why it is called "doing the will of the Makom,"

כי המלי' דאצילות הוא בחי' עשיה שבאצילות ע"כ נק' מקום והיא ג"כ מקור דבי"ע שהוא מקור מקום וזמן ע"כ ע"י המשכת א"ס למלכות

for Malchus of Atzilus is the level of Asiyah within Atzilus; therefore it is called Makom. And it is also the source of Beriah, Yetzirah and Asiyah, which is the source of place and time. Therefore, through the drawing-down of Ein Sof into Malchus

דאצילות לכך אז הוא בחי' החול דבי"ע ג"כ בבחי' א"ס שלא יספר מרוב שאע"פ [שאף על פי] שהחול הוא בגדר מספר אעפ"כ [אף על פי כן] יהיה בלי מספר

of Atzilus, then the level of the sand of Beriah, Yetzirah and Asiyah is also at the level of Ein Sof, so that it "cannot be counted for multitude": for although the sand is within the category of number, nevertheless it will be without number;

והיינו לפי שעושים רצונו של מקום וממשיכים את כ"ע [כתר עליון] במלי דאצילות שע"י הארה זו נעשה החול בבחי' אשר לא יספר כו'

and this is because they do the will of the Makom and draw down Keser Elyon into Malchus of Atzilus; for through this radiance the sand becomes the level of "which cannot be counted," etc.

משא"כ כשאין עושין וממשיכין רצונו של מקום אזי החול הוא בגבול ומספר ממש (וכענין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] בחגיגה לחד תירוצא)

Whereas when they do not do and draw down the will of the Makom, then the sand is in limit and actual number. (And this is like the saying of our Sages in Chagigah, according to one answer)

(ד"ג סע"ב [סוף עמוד ב]) ע"פ אלף אלפים ישמשוני [ישמשוניה] כאן בזמן שאין בהמ"ק [בית המקדש] קיים ע"ש וזהו פ"י הפסוק מי מנה כו'

(end of 13b), on "A thousand thousands serve Him": "Here, when the Holy Temple does not stand"; see there. And this is the meaning of the verse "Who has counted," etc.,

ומספר את רובע ישראל שיש בו שני פירושים. הא' שיש מספר לרובע ישראל שהוא מלתא באפיה נפשיה ואינו שייך למי מנה כו'.

"and the number of the fourth part of Israel," which has two interpretations. The first: that there is a number to the fourth part of Israel, this being a statement in its own right, not connected to "Who has counted," etc.

והב' דקאי אדסמ"ך ליה מי מנה שמי מנה עפר ומי יספור רובע ישראל שאין לו מספר והיינו כשעושין רצונו של מקום אזי הוא בלי מספר וכנ"ל.

And the second: that it refers back to what stands next to it, "Who has counted": "Who has counted the dust, and who will number the fourth part of Israel," which has no number; and that is, when they do the will of the Makom, then it is without number, as mentioned above.

(ומזה יובן עוד תוספת ביאור לענין המבואר לעיל פ' חקת ע"פ על כן יאמרו המושלים בואו חשבון כו' דהיינו שע"י מעשה המצות ממשיכים גילוי אור א"ס בבחי' מל' הנק' חשבון וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] אף צדקה כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול.

(And from this a further explanation will be understood of the matter explained above in Parshas Chukas on "Therefore the rulers say, 'Come to Cheshbon,'" etc.: that through the doing of the mitzvos one draws the revelation of the Infinite Light into the level of Malchus, which is called cheshbon (reckoning). And this is what our Sages, of blessed memory, said: "So too charity: each and every penny adds up to a great reckoning (cheshbon gadol)."

שהוא בחי' ולגדולתו אין חקר. שמזה נמשך להיות והיה מספר כו' אשר לא יספר וע"כ נקרא חשבון גדול. שעם היותו בגדר מספר וחשבון הוא באמת אשר לא יספר כנ"ל).

This is the level of "and His greatness is unsearchable," from which it is drawn down that there be "And the number," etc., "which cannot be counted"; and therefore it is called a "great reckoning": for while it is within the category of number and reckoning, it is in truth "which cannot be counted," as mentioned above.)

והנה בחי' זו דבלי מספר זהו ענין המשכות הכ"ע [הכתר עליון] למל' בבחי' יחו"ת [יחודא תתאה] ע"י קיום המצות

Now, this level of "without number" is the matter of the drawings-down of Keser Elyon into Malchus at the level of the lower unity (yichuda tata'ah), through fulfilling the mitzvos.

אך על ההמשכה ביחו"ע [ביחודא עילאה] באצילות ע"י התורה נאמר מי מנה עפר יעקב שהתורה היא אחדות בתכלית

But of the drawing-down at the level of the higher unity (yichuda ila'ah) in Atzilus, through the Torah, it is said, "Who has counted the dust of Yaakov": for the Torah is utter oneness,

שהוא הפנימי [הפנימיות / הפנימית] הכוונה של כל המצות והוא הנק' עפר יעקב שהוא גוש אחד בלי גדר מספר כלל בחי' ז"א דאצילות.

which is the inner dimension (pnimiyus), the intent, of all the mitzvos; and it is what is called "the dust of Yaakov," which is one mass without any category of number at all: the level of Z'eir Anpin of Atzilus.

32 והוא ע"ד מ"ש בס"י [בספר יצירה] שאדון יחיד ואין שני לו ולפני אחד מה אתה סופר. פ"י שבאמת אף בחי' אחד הוא בגדר מספר.

And this is along the lines of what is written in Sefer Yetzilah: "for the Master is Singular (Yachid), and there is no second to Him; and before One, what do you count?" The meaning is that in truth even the level of "one" is within the category of number.

ולכן לפני אחד דייקא מה אתה סופר דהיינו בחי' אדון יחיד כו' שהוא לבדו אינו בגדר מספר.

And therefore it is specifically "before One, what do you count?": that is, the level of "the Master is Singular," etc., which alone is not within the category of number.

והענין הוא כנ"ל [כנזכר] בזהר דפלגא גופא לא איקרי אחד הרי אחד נק' כשהרבה בחי' מתחברים יחד ומתאחדים ובדכר ונוק' [ונוקבא] כתיב והיו לבשר אחד.

And the point is as mentioned in the Zohar: "half a body is not called one." Thus "one" is said when many aspects join together and become united; and of male and female (Nukva) it is written, "and they shall become one flesh."

וע"ד מ"ש ביחזקאל (ל"ז י"ז) והיו לאחדים בידך ועד"מ באדם כמו כח המחשבה עם בעל המחשבה שהוא עצמיות הנפש נקרא אחד שהם מתאחדים בתכלית.

And along the lines of what is written in Yechezkel (37:17), "and they shall become one in your hand." And by way of analogy in man: the power of thought, together with the thinker, who is the essence of the soul, is called one, for they are utterly united.

וכן גוף האדם הכלול מרמ"ח אברים ושס"ה גידים נקרא אדם שכל האברים מתאחדים יחד וזהו שאחד הוא עדיין בגדר מספר שכשהרבה כחות מחוברים ביחד נק' אחד.

And so too the human body, comprising 248 limbs and 365 sinews, is called one person, for all the limbs unite together. And this is why "one" is still within the category of number: when many powers are joined together, it is called one.

אבל עצמיות הנפש שלמעלה מהתפשטות כחות הנפש באברי הגוף אינה נק' כלל בשם אחד כ"א נק' בחי' יחידה שבנפש.

But the essence of the soul, which is above the spreading of the soul's powers into the limbs of the body, is not called by the name "one" at all; rather, it is called the level of yechidah in the soul.

כי בחי' יחידה שבנפש הוא בחי' שלמעלה מהשכל והוא הרצון הפשוט וכנ"ל בענין פנימיות הלב ואין בה בחי' מספר.

For the level of yechidah in the soul is a level above intellect, and it is the simple will, as mentioned above regarding the inner dimension of the heart; and there is no level of number in it.

33 וכמ"כ [וכמו כן] יובן הנמשל למעלה שאחד נקרא כשהרבה כחות וחלקים מחוברים ביחד בתכלית. דהיינו בבחי' כלים דאצי'

And so too will be understood the analogue Above: that "one" is said when many powers and parts are joined together completely, that is, in the level of the vessels of Atzilus;

אבל יחיד הוא בחי' עצמותו ית' שאין עוד מלבדו שהוא פשוט בתכלית הפשיטות ואינו בגדר מספר. but "Singular" is the level of His very Essence, may He be blessed, besides whom there is nothing else, who is simple with the utmost simplicity and is not within the category of number.

וזה לפני אחד דייקא מה אתה סופר (ועמ"ש בפ' וארא בד"ה וארא אל אברהם מענין פי' אחד ופי' יחיד ושע"י עסק התורה נמשך גילוי אור א"ס ב"ה עצמו בחי' יחיד. ועמ"ש בפ' מקץ כביאור ע"פ כי אתה נרי)

And this is specifically "before One, what do you count?" (And see what is written in Parshas Va'era, in the discourse beginning "And I appeared to Avraham," on the meaning of "One" and the meaning of "Singular," and that through occupation with Torah the revelation of the Infinite Light, blessed be He, itself, the level of "Singular," is drawn down. And see what is written in Parshas Mikeitz, in the explanation on "For You are my lamp.")

וזהו הירידה של הנשמות צורך עליה שקודם ירידתן היו בבחי' אחד שעלו במחשבה וכענין אחד And this is the descent of the souls for the sake of ascent: before their descent they were at the level of "one," for they arose in thought, as in "One

היה אברהם שהיו כלולים בו כללות נשמות ישראל והיו בבחי' אחד שעלו במחשבה. ובחינת מחשבה עם בעל המחשבה נק' אחד שמיוחדים בתכלית.

was Avraham," in whom the souls of Israel as a whole (klalus) were included; and they were at the level of "one," for they arose in thought. And the level of thought, together with the thinker, is called one, for they are utterly united.

אבל לאחר ירידתם למטה לברר ע"י עסקם בתומ"צ [בתורה ומצות] שתורה היא עפר יעקב ז"א דאצילות ומצות הם במלי שנק' מצות המלך והיינו שממשיכים גילוי אור א"ס ב"ה הנק' יחיד המלוכש בכ"ע [בכתר עליון]

But after their descent below, to refine through their occupation with Torah and mitzvos, for the Torah is "the dust of Yaakov," Z'eir Anpin of Atzilus, and the mitzvos are in Malchus and are called "the commandments of the King," that is, they draw down the revelation of the Infinite Light, blessed be He, called "Singular," which is en clothed in Keser Elyon

(שיומשך ויתגלה בז"א ונוק' [ונוקבא] באצ"י ולכן נק' הז"א אז עפר יעקב שאינו בגדר מספר כלל ע"י המשכת אור הכתר שממשיכים בו ע"י עסק התורה ועיין בהרמ"ז [בהרב משה זכות] בפ' אמור) (בדף צ"ו ע"ב) גבי

(so that it be drawn and revealed in Z'eir Anpin and Nukva of Atzilus; and therefore Z'eir Anpin is then called "the dust of Yaakov," which is not within the category of number at all, through the drawing down of the light of Keser that is drawn into it through occupation with Torah. And see the Ramaz on Parshas Emor) (folio 96b), regarding

ועל דא יעקב שלימא אתעטר בעטרוי כו' יעקב שלימא הוא פנימית ז"א ואתעטר בעטרוי המשכת עתיק כו'

"And on this, the complete Yaakov was crowned with his crowns," etc.: "the complete Yaakov" is the inner dimension of Z'eir Anpin, and "was crowned with his crowns" is the drawing-down of Atik, etc.;

ע"ש ובמא"א [ובמאורי אור] אות ע' סכ"ד פי' עפר נקרא הבינה עפרות זהב ועיין רבות בראשית (פ"ב ופרשה ט"ז) וז"ש [וזהו שכתוב] לעתיד והי' [והיה] אור הלבנה כו'

see there. And in Me'orei Or, letter ayin, section 24, he explained: Binah (understanding) is called afar (dust), "dust of gold." And see [Midrash] Rabbah on Bereishis (chapter 12 and parashah 16). And this is what is written of the future: "And the light of the moon shall be," etc.,

ואור החמה כו' שהוא עליות זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] למעלה מעלה וכמ"ש במ"א והיינו ע"י ההמשכות שע"י התומ"צ [התורה ומצות] וזהו ענין העליה שלהם מבחי' אחד לגילוי בחי' יחיד.

"and the light of the sun," etc., which is the ascents of Z'eir Anpin and Nukva higher and higher, as is written elsewhere; and this is through the drawings-down brought about by the Torah and mitzvos. And this is the matter of their ascent from the level of "one" to the revelation of the level of "Singular."

אך מה שנק' העפר שהיא בחינת תורה דאצי" ע"ש יעקב ובחינת מספר רובע נק' ע"ש ישראל והרי בחי' ישראל למעלה מבחי' יעקב.

But as for the dust, which is the level of the Torah of Atzilus, being called by the name of Yaakov, and the level of "the number of the fourth part" being called by the name of Israel, when the level of Israel is above the level of Yaakov:

הענין הוא כי שרשו של בחינת יעקב גבוה מז"א הנק' ישראל כי הוא נמשך מיסוד אבא ממש שלמעלה מהז"א רק שנשפל ונמשך למטה מהז"א.

the explanation is that the root of the level of Yaakov is higher than Z'eir Anpin, which is called Israel; for it is drawn from the very Yesod (foundation) of Abba, which is above Z'eir Anpin, only that it lowered itself and was drawn below Z'eir Anpin.

34 וזהו פי' יו"ד עקב שהיו"ד יסוד אבא נמשך למטה בבחי' עקב משא"כ ישראל ז"א הוא למטה מבחי' יסוד אבא וכן למטה בעבודה בחינת יעקב הוא מבריה מן הקצה כו'

And this is the meaning of [the name Yaakov as] yud-akev (yud and heel): that the yud, Yesod of Abba, is drawn below to the level of the heel; whereas Israel, Z'eir Anpin, is below the level of Yesod of Abba. And so too below, in divine service, the level of Yaakov "runs through from end [to end]," etc.,

שע"י התעוררות רחמים רבים יגיע לבחינת עבודת מתנה בחי' גילוי פנימית הלב כנ"ל ולכך כתיב מי מנה עפר יעקב דייקא שע"י בחינת יעקב יגיע להתגלות בחי' תורה

for through the arousal of great compassion he reaches the level of "service as a gift," the level of the revelation of the inner dimension of the heart, as mentioned above. And therefore it is written specifically, "Who has counted the dust of Yaakov": for through the level of Yaakov one reaches the revelation of the level of Torah.

וזהו ואשא אתכם על כנפי נשרים הוא מדתו של יעקב ועי"ז דייקא ואביא אתכם אלי ממש.

And this is "And I bore you on eagles' wings": this is the attribute of Yaakov; and through this specifically, "and I brought you to Me," truly.

והנה בפ"י רובע ישראל יש ב' פירושים. הא' חלק רביעית והוא גמ"ח [גמילות חסדים] וכן כל המצות מעשיות שהם בבחי' עשיה דאצילות שהוא בחי' רביעית.

Now, in the meaning of "the fourth part (rova) of Israel" there are two interpretations. The first: a fourth part; and this is acts of kindness (gemilus chassadim), and likewise all the practical mitzvos, which are at the level of the Asiyah of Atzilus, which is the fourth level.

הב' לשון ארבעה (וע"ד מ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] בפ' אמור) (דק"ב ע"ב) גבי בעשור לחדש דעשור ענינו שכולל כל העשרה ע"ש והוא ג"כ אמת שגם בעשיה דאצילות

The second: a term for four (along the lines of what the Ramaz wrote on Parshas Emor) (folio 102b), regarding "on the tenth (be-asor) of the month," that asor means that it includes all ten; see there. And this too is true, for in the Asiyah of Atzilus, too,

שהיא מל' דאצילות גופא ישנם כל הדי' בחינות הנ"ל שהוא בחינת הכ"ע [הכתר עליון] שממשיכים אותו בעשיה דוקא כנ"ל בפ"י אף עשיתיו וממילא נמשכו ג"כ בחי' מחשבה ודבור שלמטה מבחי' הכתר.

which is Malchus of Atzilus itself, there are all four levels mentioned above: for there is the level of Keser Elyon, which is drawn specifically into Asiyah, as mentioned above in the explanation of "even (af) made it," and as a matter of course the levels of thought and speech, which are below the level of Keser, are drawn as well.

נמצא כל הדי' בחי' ישנם בעשיה גופא שהוא חלק רביעית לכן הוא ג"כ לשון ארבעה

It follows that all four levels are in Asiyah itself, which is the fourth part; therefore it is also a term for four.

(וע' בלק"ת [בלקוטי תורה] (להאריז"ל) פ' בלק כ' [כתב] בפ"י רובע ישראל ד' יודין דשם ע"ב [שם ע"ב] וביאר זה בשער היחודים פרק ח' שהם נשמה לנשמה ונר"נ [ונפש רוח נשמה] כו'.

(And see the Arizal's Likkutei Torah, Parshas Balak: he wrote, on the meaning of "the fourth part of Israel," the four yuds of the Name Av (72); and he explained this in Sha'ar HaYichudim, chapter 8: that they are neshamah of the neshamah, and nefesh, ruach and neshamah, etc.

נמצא מזה מובן שענין ירידת הנשמות צורך עליה הוא שע"י ירידה זו וכירור נה"ב [נפש הבהמית] מתעלים וזוכים לגילוי בחי' נשמה לנשמה שהיא בחי' הרביעית הגבוהה מאד נעלה מג' בחינות נר"נ [נפש רוח נשמה]

It is thus understood from this that the matter of the descent of the souls for the sake of ascent is that through this descent and the refinement of the animal soul they are elevated and merit the revelation of the level of neshamah of the neshamah, which is the fourth level, very high, exalted above the three levels of nefesh, ruach and neshamah;

והוא ג"כ העלייה מבחי' היחוד דאיהו וגרמוהי חד לבחינת היחוד העליון דאיהו וחיוהי חד וע' בע"ח [בעץ חיים] שמ"א פ"ז [פרק ז'] וגם זהו ע"ד מ"ש בזהר בהעלותך (דקנ"ב סע"א [סוף עמוד א]) ונשמתא לנשמתא כו' ע"ש.

and this is also the ascent from the level of the unity of "He and His vessels (ihu vegarmohi) are one" to the level of the higher unity of "He and His life-forces are one." And see Etz Chaim, Sha'ar 41, chapter 7. And this too is along the lines of what is written in the Zohar, Beha'aloscha (end of 152a): "and the neshamah of the neshamah," etc.; see there.

ועי"ל [ועוד יש לומר] פ"י רובע ישראל כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] הובא בהרמ"ז [בהרב משה זכות] פ' ויצא (בדף ק"ג ע"א) בפסוק והנה ה' נצב עליו.

And one may further say that the meaning of "the fourth part of Israel" is as is written in Etz Chaim, brought in the Ramaz on Parshas Vayeitzei (folio 150a), on the verse "And behold, Havayah stood over him":

שתכלית גדלות זעיר הוא בהיות לו ארבעה כו' וז"ש [וזהו שכתוב] רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] שהסולם היו לו ד' מדרגות כו' עכ"ל [עד כאן לשונו] ע"ש.

that the ultimate greatness (gadlus) of Z'eir [Anpin] is when it has four, etc.; and this is what our Sages, of blessed memory, said, that the ladder had four steps, etc. End of quote; see there.

והנה אפשר לומר ג"כ ששני בחינות אלו דמי מנה ומספר הנ"ל נמשכים מב' הבחינות שבכתר היינו שלהיות בחינת מספר אשר לא יספר זהו ע"י התגלות בחי' א"א שרש הנאצלים.

Now, it can also be said that these two levels, of "Who has counted" and of "number" mentioned above, are drawn from the two levels in Keser: that is, that there be the level of a number that cannot be counted is through the revelation of the level of Arich Anpin, the root of the emanated beings;

אמנם בחי' מי מנה שהוא מה שאינו בגדר מספר כלל זהו ע"י ההמשכה מבחי' עתיק שהוא בחי' שלמעלה גם משרש הנאצלים וזהו לפני אחד מה אתה סופר.

whereas the level of "Who has counted," which is what is not within the category of number at all, is through the drawing-down from the level of Atik, which is a level above even the root of the emanated beings; and this is "before One, what do you count?"

וקרוב לזה נתבאר במ"א ע"פ מאמר הזהר פ' חיי שרה (דקכ"ג ע"א) ע"פ ויהיו חיי שרה מאה שנה כו':

And something close to this was explained elsewhere, on the statement of the Zohar in Parshas Chayei Sarah (123a) on "And the life of Sarah was a hundred years," etc.

לא הביט און ביעקב כו'

“He has not beheld iniquity in Yaakov”

1 לא הביט און ביעקב כו'. הנה יש ב' בחי' ומדרגות למעלה בחינת יעקב ובחינת ישראל [וע' בזהר בלק

דרי' ע"ב ובפ' וישלח דקע"ד א'] שהם ג"כ ב' בחינות שונות בעבודת ה' באדם בחי' עבד ובחינת בן.

“He has not beheld iniquity in Yaakov,” etc. Now, there are two levels and rungs Above, the level of Yaakov and the level of Yisrael (and see the Zohar, Balak, 210b, and Parshas Vayishlach, 174a); and these are also two different levels in a person's service of G-d: the level of a servant and the level of a son.

היינו בחי' יעקב הוא בחי' עבד כמ"ש שמע אלי יעקב עבדי [וע' בזהר קדושים דפ"ו ע"א] ובחי' ישראל הוא בחי' בן כמ"ש בני בכורי ישראל.

That is, the level of Yaakov is the level of a servant, as it is written, “Listen to Me, Yaakov My servant” (and see the Zohar, Kedoshim, 86a); and the level of Yisrael is the level of a son, as it is written, “My son, My firstborn, Yisrael.”

2 ולהבין זה צ"ל תחלה פ"י וענין עבד דהיינו מה שמצינו לשון עבודה שאנחנו עובדים לו ית' כמ"ש

ועבדתם את ה' אלקיכם תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך. וכתיב ולעבדו ככל לבבכם. עבדו את ה'.

To understand this, we must first [explain] the meaning and the substance of “servant”: that is, [the fact] that we find the term “service” (avodah), [meaning] that we serve Him, may He be blessed, as it is written, “And you shall serve Havayah your G-d”; [and] “Because you did not serve Havayah your G-d”; and it is written, “And to serve Him with all your heart”; [and] “Serve Havayah.”

3 והנה לשון עבודה הוא ענין תיקון ושירות שהעבד משרת לרבו ומתקן לו דבר שהרי הרב צריך לתיקון

ושירות זה ואיך שייך לומר כן לגבי הקב"ה שהוא ית' שלימו דכולהו וא"צ [ואין צריך / ואינו צריך] לזולתו ח"ו [חס ושלום].

Now, the term “service” denotes fixing and attending: the servant attends his master and fixes something for him, since the master needs this fixing and attendance. But how can this be said with regard to the Holy One, blessed be He, who, may He be blessed, is “the perfection of all” and has no need of anything besides Himself, G-d forbid?

כי ממך הכל כתיב ומקרא מלא כתיב אם צדקת מה תתן לו כו'. אך הענין דהנה ידוע המאמר נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים.

For it is written, "For all is from You"; and an explicit verse states, "If you are righteous, what do you give Him?" etc. But the explanation is this: the saying is well known, "The Holy One, blessed be He, desired to have a dwelling place among the lower realms."

כי הנה באמת אני הוי' לא שניתי שאין שום שינוי אצלו ית' בין קודם שנברא העולם שהיה הוא ושמו בלבד כמה אלפים ורבעות שנה קודם בריאת העולם.

For in truth, "I, Havayah, have not changed": there is no change whatsoever with Him, may He be blessed, between before the world was created, when there were He and His Name alone, many thousands and myriads of years before the creation of the world,

(וכמ"כ [וכמו כן] קודם התהוות בחי' הזמן שהזמן ג"כ נברא ומחודש רק שהיה סדר זמנים קודם בריאת עוה"ז והיינו מעת אצילות והתהוות עולמות הרוחניים כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שער עגולים ויושר.

(and likewise before the coming into being of time, for time too is created and brought into being anew; only, there was an order of time before the creation of this world, namely from the time of Atzilus and the coming into being of the spiritual worlds, as is written in Etz Chaim, Sha'ar Iggulim veYosher (the Gate of Circles and Line);

אבל קודם לזה לא היה שייך שום סדר זמנים שהוא ית' למעלה מהזמן לגמרי) וכן יהיה אחר שיחרב העולם.

but before that, no order of time applied at all, for He, may He be blessed, is entirely above time) and so it will be after the world is destroyed.

וגם עתה בזמן בריאת העולם וקיומו הנה קמיה ית' כולא ממש כלא חשיב כמו קודם שנברא העולם ממש רק זהו קמיה דוקא.

And also now, in the time of the world's creation and its existence, before Him, may He be blessed, all is truly considered as nothing, just as before the world was created; only, this is "before Him" specifically.

אבל אצלנו העולם נחשב ליש ודבר בפ"ע [בפני עצמו] ומסתיר אלקות שלכך נקרא בשם עולם ע"ש ההעלם שמעלים אלקות ומסתירו.

But to us the world is considered a being (yesh) and a thing unto itself, and it hides G-dliness; which is why it is called by the name olam (world), from he'elem (concealment), for it conceals G-dliness and hides it.

4 ותכלית בריאת העולם הוא שנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים פי' כי העוה"ז הוא העולם היותר תחתון שהעלם בו יותר והחשך כפול ומכופל [ועמשי"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] פי' חקת בד"ה על כן יאמרו המושלים. מענין זה.

And the purpose of the creation of the world is that the Holy One, blessed be He, desired to have a dwelling place among the lower realms. That is, this world is the lowest world, in which the concealment is greatest and the darkness is doubled and redoubled (and see what is written above, in Parshas Chukas, in the discourse beginning "Therefore those who speak in parables say," on this subject.

5 וע"ל ר"פ שלח] וזהו פי' בתחתונים כי אין שייך מעלה ומטה לגבי הקב"ה שאינו בגדר מקום ח"ו [סו' ושלום] אלא תחתונים ר"ל [רוצה לומר] עוצם ריבוי ההעלם והסתר ע"י צמצוצים רבים כו' והוא העולם השפל.

And see above, at the beginning of Parshas Shelach.) And this is the meaning of "among the lower realms": for "above" and "below" do not apply with regard to the Holy One, blessed be He, who is not within the bounds of place, G-d forbid; rather, "the lower realms" means the intensity of the abundance of concealment and hiding through many contractions (tzimtzumim), etc.; and this is the lowly world.

6 ושם דוקא יהיה בחי' דירה והתגלות אלקותו ית' בידיעה שלנו ג"כ כמו שהוא למעלה בידיעה עליונה דכולא קמיה

And there specifically there is to be a dwelling, and a revelation of His G-dliness, may He be blessed, in our knowledge as well, just as it is Above, in the supernal knowledge, [in which] "all before Him

כלא חשיב ולזה היה תכלית המכוון בבריאת העולם הגם שאין מושג לנו הטעם שנתאוה לזה רק שכך עלה ברצונו.

is considered as nothing.” And this was the ultimate intent in the creation of the world, even though the reason He desired this is not comprehensible to us; only, thus it arose in His will.

אך עכ"ז [עם כל זה] לזאת היה הכונה בודאי ואיך ממשיכים גילוי זה ודירה זו בתחתונים הוא ע"י בחי' אתכפיא ואתהפכא כמשל המלך ב"ו [בשר ודם] שרוצים לעשות לו דירה נאה שצריכים לפנות ההיכל מכל לכלוך וטינוף כו'

But even so, this was certainly the intent. And how is this revelation and this dwelling drawn down among the lower realms? It is through the levels of iskafya and is'hapcha (subjugation and transformation), as in the analogy of a king of flesh and blood for whom one wishes to make a beautiful dwelling: one must clear the palace of all dirt and filth, etc.,

ואח"כ לסדר שם כלים נאים מטה ושולחן כסא ומנורה כן עבודת האדם כמ"ש ויניחהו בג"ע [בגן עדן] לעבדה ולשמרה.

and afterwards arrange there beautiful furnishings, “a bed and a table, a chair and a lamp.” So is the service of man, as it is written, “And He placed him in Gan Eden to work it (le'ovdah) and to guard it.”

7 וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] לעבדה זו רמ"ח מ"ע [מצות עשה] ולשמרה זו שס"ה ל"ת [לא תעשה] דהיינו הל"ת [הלא תעשה] הם לבער הרע ובערת הרע מקרבך שלא יהיה שום לכלוך

And our Sages, of blessed memory, said: “to work it”: these are the 248 positive commandments; “and to guard it”: these are the 365 prohibitions. That is, the prohibitions are to purge the evil, “and you shall purge the evil from your midst,” so that there be no dirt

וטינוף ח"ו [חס ושלום] והמ"ע [והמצות עשה] הם עד"מ תיקון וסידור כלים נאים שע"י יהיה הדירה בתחתונים שהוא ענין גילוי והמשכת אור א"ס ב"ה למטה (לע"ל [לעתידי לבוא] ועתה ההמשכה בהעלם).

or filth whatsoever, G-d forbid; and the positive commandments are, by way of analogy, the fixing up and arranging of beautiful furnishings, through which there will be the dwelling among the lower realms, which is the revelation and drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, below (in the Time to Come; and now the drawing down is in concealment).

וזהו שנק' עבודה לשון תיקון היינו שע"י עבודתנו אנו ממשיכים שיהיה הגילוי למטה שאנו מתקנים תיקון זה ע"י עבודתנו [ועמ"ש מענין עבודה בביאור ע"פ ראיתי

And this is why it is called avodah (service), a term denoting fixing: that is, through our service we draw down, so that the revelation should be below, for we accomplish this fixing through our service. (And see what is written on the subject of service in the explanation on the verse "I saw,

והנה מנורת זהב שכדי להמשיך הגילוי גם למטה מוכרח להיות ההמשכה מלמעל' [מלמעלה] מסדר ההשתלשלות ומלמעלה משרש האור והחיות הנמשך בהעולמות כו'

and behold, a menorah of gold": that in order to draw down the revelation below as well, the drawing down must necessarily be from above the order of the chain of descending worlds (hishtal-shelus), and from above the root of the light and life-force that is drawn into the worlds, etc.;

ועמ"ש ע"פ ואלה המשפטים בפ"י שש שנים יעבוד וע"פ לא תהיה משכלה בפ"י ועבדתם את ה' אלקיכם כו'

and see what is written on the verse "And these are the ordinances," on the meaning of "Six years he shall serve"; and on the verse "None shall miscarry," on the meaning of "And you shall serve Havayah your G-d," etc.;

ובפ' שלח ע"פ וימצאו איש מקושש עצים בענין פ"י פולחנא דרחימותא כו' ובפ' שמות בד"ה קול דודי בענין עבודה קשה כו' ובכל עבודה בשדה]

and in Parshas Shelach, on the verse "And they found a man gathering wood," on the meaning of "service out of love" (pulchana dirchimusa), etc.; and in Parshas Shemos, in the discourse beginning "The voice of my beloved," on the matter of "hard labor," etc., "and all labor in the field.")

וזהו ענין רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא שהם כלים להשראת אור א"ס ב"ה כמו שהאברים הם כלים לאור וחיות הנפש וזהו שאנו מברכים אשר קדשנו במצותיו כו':

And this is the meaning of "the 248 commandments are the 248 limbs of the King": they are vessels for the indwelling of the Infinite Light, blessed be He, just as the limbs are vessels for the light and life-force of the soul. And this is why we bless, "Who has sanctified us with His commandments," etc.

8 ב והנה עבודה שכלב זהו תפלה והיא דרבנן ואינה ממנין המצות דאורייתא כדמשמע בגמ' [בגמרא] בפ"ג

[בפרק ג'] דברכות (ד"כ ע"ב)

2. Now, "the service of the heart: this is prayer"; and it is rabbinic, and is not among the count of the Biblical commandments, as is implied in the Gemara in the third chapter of Berachos (20b)

[ועיין במ"א ס"י ק"ו] וצ"ל זה דהלא רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] במשנה וגמרא פ"ב [פרק ב'] דברכות ד"ו

החמירו הרבה יותר בכוונת התפלה אפילו מכוונת ק"ש [קריאת שמע] הנמנית ראשונה בתרי"ג מצות

דאורייתא [דאורייתא]

(and see Magen Avraham, section 106). And we need to understand this: for did not our Sages, of blessed memory, in the Mishnah and the Gemara of the second chapter of Berachos, folio 16, take a far stricter view of intention (kavanah) in prayer, even than of the intention of the recital of Shema, which is counted first among the 613 Biblical commandments?

והיינו מפני שהיא דברים העומדים ברומו של עולם בפ"ק [בפרק קמא] דברכות (ד"ו ע"ב) [ועמ"ש בפ' ויחי

ע"פ יהודה אתה ועמ"ש ג"כ מענין התפלה בד"ה שימני

And this is because it is "things that stand at the height of the world" (in the first chapter of Berachos, 6b). (And see what is written in Parshas Vayechi on the verse "Yehudah, you"; and see what is written also on the subject of prayer in the discourse beginning "Set me

כחותם ובפ' בראשית סד"ה השמים כסאי ובפ' בהר ע"פ את שבתותי תשמרו ובפ' חקת בענין תבנה

ותכונן עיר סיחון כו' וא"כ מהו שאינה ממנין המצות.

as a seal," and in Parshas Bereishis at the end of the discourse beginning "The heavens are My throne," and in Parshas Behar on the verse "You shall keep My Shabbosos," and in Parshas Chukas on the matter of "Let the city of Sichon be built and established," etc.) If so, why is it not among the count of the commandments?

והענין יובן בהקדים כי הנה י"ח ברכות דשמ"ע [דשמונה עשרה] הן כנגד ח"י חוליות השדרה שבתוכן נמשך

החיה"ש [החוט השדרה] כנודע מהזהר ובגמ' [ובגמרא] ברכות (דכ"ח ע"ב).

The matter will be understood by first stating that the eighteen blessings of the Shemoneh Esreh correspond to the eighteen vertebrae of the spine, within which the spinal cord extends, as is known from the Zohar and from the Gemara, Berachos (28b).

והנה עד"מ באדם יש בגופו רמ"ח אברים הנמנין במשנה ספ"ק [סוף פרק קמא] דאהלות שלשים כפיסת הרגל כו' ח"י חוליות השדרה כו'.

Now, by way of analogy, a person has in his body 248 limbs, which are counted in the Mishnah at the end of the first chapter of Oholos: "thirty in the sole of the foot," etc., "eighteen vertebrae in the spine," etc.

אך החוט השדרה עצמו הנמשך בתוך החוליות אינו ממנין האברים ועכ"ז [ועם כל זה] הוא המעמיד ומקיים את כל האברים שמבריה מן הראש עד הירכיים

But the spinal cord itself, which extends within the vertebrae, is not among the count of the limbs; and nevertheless it is what sustains and maintains all the limbs, for it runs through from the head to the thighs,

ועל ידו נמשך החיות מהמוחין לכל האברים שהאברים מחוברים בצלעות והצלעות בחוליות והחוליות בחוט השדרה והחוט אינו בכלל האברים רק שהוא המקשר כו' ומתחיל מהמוח ומתפשט עד הרגלים

and through it the life-force is drawn from the brain to all the limbs: for the limbs are joined to the ribs, and the ribs to the vertebrae, and the vertebrae to the spinal cord; and the cord is not included among the limbs, but it is what connects [them], etc.; and it begins from the brain and extends down to the feet.

ולכן אם נפסק חוט השדרה כו'. כמ"כ [כמו כן] הנמשל בבחי' המצות שהם רמ"ח אברים דמלכא הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] מצות צריכות כוונה.

Therefore, if the spinal cord is severed, etc. So too in the analogue, in the commandments, which are the 248 limbs of the King: our Sages, of blessed memory, said, "Commandments require intention."

9 והכוונה היינו בחי' התפלה שהיא בחי' כוונה ופנימית להמצות והיא עיקר המעמיד ומקיים את הרמ"ח מ"ע [מצות עשה] והיא כמשל החוט השדרה שהוא המעמיד ומקיים את האברים אע"פ [אף על פי] שהוא בעצמו אינו ממנין רמ"ח אברים.

And the intention is the level of prayer, which is the level of the intention and inner dimension (pnimiyus) of the commandments; and it is the principal thing that sustains and maintains the 248 positive commandments, like the spinal cord in the analogy, which sustains and maintains the limbs, even though it itself is not among the count of the 248 limbs.

10 והענין שעיקר המכוון בתפלה הוא שמבקשים שיהיה אור א"ס ב"ה שלמעלה מהשתלשלות ברוך ונמשך למטה בבחי' ההשתלשלות.

The explanation is that the main intent in prayer is that we ask that the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which is above the chain of descending worlds (hishtalshelus), be "blessed" (baruch) and drawn down below into the level of the chain of descending worlds.

וזהו ברוך אתה הוי' היינו שמבקשים שיהיה התהוות והמשכת שם הוי' מבחי' אתה שהוא אור א"ס שלמעלה מעלה משם הוי' כי שם הוי' מורה על השתלשלות המדרגות יו"ד צמצום ה' התפשטות וי"ו המשכה כו'

And this is [the meaning of] "Blessed are You, Havayah": that is, we ask that there be a coming into being and drawing down of the Name Havayah from the level of "You," which is the Infinite Light that is far above the Name Havayah. For the Name Havayah denotes the chain of descending levels: the yud is contraction, the hei expansion, the vav drawing down, etc.

ובחי' ההארה הנמשך בהשתלשלות מדרגות אלו הוא הארה מצומצמת לבד לגבי האור א"ס שלמעלה מהשתלשלות [ועמ"ש בפ' שלח ע"פ אני הוי' אלקיכם בענין שמו הגדול כו']

And the radiance that is drawn through the descending chain of these levels is only a contracted radiance compared with the Infinite Light that is above the chain of descending worlds. (And see what is written in Parshas Shelach on the verse "I am Havayah your G-d," on the matter of "His great Name," etc.,

ובענין והיה הוי' לי לאלקים] וזהו ענין הבקשות בשמו"ע [בשמונה עשרה] היינו שיהיה ברכה והמשכה הארה רבה ועצומה מלמעלה מסדר ההשתלשלות דהיינו ברוך אתה

and on the matter of "And Havayah will be my G-d.") And this is the meaning of the requests in the Shemoneh Esreh: that there be a blessing and drawing down of a great and mighty radiance from above the order of the chain of descending worlds, that is, "Blessed are You,"

והיינו בבחי' שם הוי' [ועמ"ש במ"א בפ' ממעמקים קראתיך הוי' וע' בע"ח [בעץ חיים] שכ"ב ספ"ה בענין ד' כריעות וד' זקיפות שבשמו"ע [שבשמונה עשרה] ובפע"ח [ובפרי עץ חיים]] ורופא חולי עמו ישראל

and that is into the level of the Name Havayah. (And see what is written elsewhere on the meaning of "From the depths I have called You, Havayah"; and see Etz Chaim, Sha'ar 22, end of chapter 5, on the four bowings and four straightenings in the Shemoneh Esreh, and in Pri Etz Chaim.) And "Who heals the sick of His people Israel"

ומברך השנים עד"מ הוא הכלי שבו מתגלה אלקות ו ית' למטה בגשמיות כשנותן חיים ובריאות לחולים וברכה ע"פ האדמה כו' ועמ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] קרוב לסופו בד"ה

and "Who blesses the years" are, for example, the vessel in which His G-dliness, may He be blessed, is revealed below, in physicality, when He gives life and health to the sick and blessing upon the face of the earth, etc. And see what is written in Iggeres HaKodesh, near its end, in the section beginning

להבין מ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] שהתפלה היא המשכת אור א"ס ב"ה לבי"ע דווקא לא בדרך התלבשות בלבד רק האור ממש לשנות הנבראים מכמות

"To understand what is written in Pri Etz Chaim": that prayer is the drawing down of the Infinite Light, blessed be He, into Beriah, Yetzirah and Asiyah specifically, not merely by way of enclothe-ment but the very light itself, to change the created beings from what

שהם שיתרפא החולה וירד הגשם משמים לארץ ויולידה ויצמיחה משא"כ בתורה ומצות שאין שינוי בקלף התפילין כו' ע"ש נמצא שכל בקשות שבשמו"ע [שבשמונה עשרה] הם כלים לגילוי אלקותו ית' ממש למטה.

they are: that the sick person be healed, and that the rain come down from heaven to the earth and "make it bring forth and sprout"; which is not so with Torah and mitzvos, for there is no change in the parchment of the tefillin, etc.; see there. It follows that all the requests in the Shemoneh Esreh are vessels for the revelation of His very G-dliness, may He be blessed, below.

11 ועוד כידוע ומבואר בזהר דלית ברכתא שריא באתר ריקניא דהיינו שא"א להיות המשכת האור אלא אם כן יש כלים שישרה בהן

Further, as is known and explained in the Zohar, "blessing does not rest in an empty place": that is, there cannot be a drawing down of the light unless there are vessels in which it may rest.

לכן אנו מבקשים ענינים רפואות החולי וברכת השנים וכן כל הברכות דשמו"ע [דשמונה עשרה] שהם כלים שבהם יהיה השראת אור א"ס.

Therefore we ask for [particular] matters, healing of illness and the blessing of the years, and likewise all the blessings of the Shemoneh Esreh, which are vessels in which the Infinite Light will rest.

אבל עיקר המכוון הוא בא"י [ברוך אתה ה'] שיהיה המשכת אור א"ס וע' בת"ז [בתיקוני זוהר] תיקון ו' וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] שח"י ברכות דצלותא הם כנגד ח"י חוליות שבשדרה ר"ל [רוצה לומר] שהם כלים להמשכת וגילוי האור א"ס הנמשך ע"י התפלה

But the main intent is in "Blessed are You, Havayah": that there be a drawing down of the Infinite Light (and see the Tikkunei Zohar, Tikkun 6). And this is what our Sages, of blessed memory, said, that the eighteen blessings of prayer correspond to the eighteen vertebrae of the spine: that is to say, they are vessels for the drawing down and revelation of the Infinite Light that is drawn down through prayer,

כמו שהחוליות הם כלים לחוט השדרה הנמשך ממוח שבראש לתוכן ונקרא ע"פ הקבלה המשכת המוחין

just as the vertebrae are vessels for the spinal cord, which is drawn from the brain in the head into them; and according to the Kabbalah this is called the drawing down of the mochin,

וכמו בחוט השדרה נמשך מוח וע"פ חסידות נקרא המשכת הדעת התגלות אלהות למטה כמו למעלה.

just as brain [matter] is drawn down in the spinal cord; and according to Chassidus it is called the drawing down of Daas (knowledge): the revelation of G-dliness below as Above.

[והשתא אתי שפיר דלכאורה מהגמרא יש סתירה למשנ"ת [למה שנתבאר] דהטעם שהתפלה אינה ממנין רמ"ח מ"ע [מצות עשה] לפי שהיא בחי' חוה"ש [חוט השדרה] שאינו ממנין רמ"ח אברים

(And now it is well understood; for at first glance there is a contradiction from the Gemara to what has been explained, that the reason prayer is not among the count of the 248 positive commandments is that it is the level of the spinal cord, which is not among the count of the 248 limbs;

והרי הגמרא אמרה שח"י ברכות דשמו"ע [דשמונה עשרה] הם כנגד ח"י חוליות השדרה והחוליות הם ממנין רמ"ח אברים כנזכר לעיל בשם המשנה דאהלות.

yet the Gemara said that the eighteen blessings of the Shemoneh Esreh correspond to the eighteen vertebrae of the spine, and the vertebrae are among the count of the 248 limbs, as mentioned above in the name of the Mishnah in Oholos.

אך הענין מובן ממשנ"ת [ממה שנתבאר] דבתפלה יש ב' דברים היינו א' הוא עיקר המכוון בהתפלה והוא מה שמבקשים בא"י [ברוך אתה ה'] שיהיה גילוי אור א"ס ב"ה.

But the matter is understood from what has been explained: in prayer there are two things. The first is the main intent in prayer, which is what we ask in "Blessed are You, Havayah": that there be a revelation of the Infinite Light, blessed be He.

12 והבי' הן הבקשות עצמן להיות רופא חולים ומברך השנים שהן רק כלים לאור ההמשכה והכלים הן בחי' ח"י ברכות

And the second is the requests themselves, that He be "Healer of the sick" and "Who blesses the years," which are only vessels for the light that is drawn down; and the vessels are the level of the eighteen blessings,

כמו שחוליות השדרה הן י"ח והן כלים לחוט השדרה שהיא עיקר החיות כמ"ש בפא"ט [בפרק אלו טריפות] שבו תלוי הטריות משא"כ נשבר השדרה ולא נפסק החוט שלה כשרה לפי שעיקר החיות הוא בהחוט עצמו.

just as the vertebrae of the spine are eighteen, and they are vessels for the spinal cord, which is the main life-force, as is written in the chapter Eilu Tereifos, that on it the [status of] tereifah depends; whereas if the spine is broken but its cord is not severed, [the animal] is kosher, for the main life-force is in the cord itself.

13 וע' בפרדס בסופו שער ל"א פ"ח [פרק ח'] בענין ח"י חוליות שהם נגד ג' ווי"ן דויסע ויבא ויט ג' אבות חג"ת [חסד גבורה תפארת] שהם כלים לבחי' הדעת הנמשך לתוכן ממוח הדעת ע"י חוט השדרה כו'

And see the Pardes, toward its end, Sha'ar 31, chapter 8, on the eighteen vertebrae: that they correspond to the three vavs of Vayisa, Vayavo, Vayet, the three patriarchs, Chesed, Gevurah and Tiferes, which are vessels for the level of Daas (knowledge) that is drawn into them from the brain of Daas through the spinal cord, etc.

ועמשי"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] בפ' יתרו בד"ה אלפי שנאן שהן בחי' ב' טיתין דמט"ט [דמטטרוין] ט"ס [ט' ספירות] מלמעלה למטה וט"ס [וט' ספירות] מלמטה למעלה והט"ס [והט' ספירות] הן ג"כ

And see what is written above, in Parshas Yisro, in the discourse beginning "Thousands of shinan": that they are the level of the two tes's of Metatron, nine Sefiros from above downward and nine Sefiros from below upward; and the nine Sefiros too are

רק בחיי כלים להמשכת האור מא"ס ב"ה שהוא בחי' נשמה להן כמאמר הת"ז [התיקוני זהר] וההיא נביעו איהו כנשמתא לגופא כו'.

only vessels for the drawing down of the light from the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, which is as a soul to them, as in the saying of the Tikkunei Zohar, "And that flow is like the soul to the body," etc.

14 וא"כ מ"ש בגמרא דח"י ברכות הם כנגד ח"י חוליות כוונתם שלכך תקנו ח"י ברכות שהם ח"י כלים דייקא כנגד ח"י חוליות כו'

If so, what is said in the Gemara, that the eighteen blessings correspond to the eighteen vertebrae, means that this is why they instituted eighteen blessings, which are eighteen vessels specifically, corresponding to the eighteen vertebrae, etc.

אבל עיקר המכוון שבמצות התפלה שיהיה המשכת אור א"ס ב"ה בכ לים הנ"ל הוא עד"מ בחי' החוה"ש [החוט השדרה] עצמו שנמשך מן המוח שבראש למטה.

But the main intent in the commandment of prayer, that there be a drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, into the vessels mentioned above, is, by way of analogy, the level of the spinal cord itself, which is drawn down from the brain in the head.

15 וכך הוא ענין המשכת אור א"ס מבחי' שלמעלה מהשתלשלות להתלבש בבחי' השתלשלות כו'. ולכן א"ש [אתי שפיר] דאינה ממנין רמ"ח מ"ע [מצות עשה].

And so it is with the drawing down of the Infinite Light from the level that is above the chain of descending worlds (hishtalshelus), to be en clothed in the level of the chain of descending worlds, etc. And therefore it is well [understood] that it is not among the count of the 248 positive commandments.

דהיינו שהח"י חוליות הם רק כלים אבל היא עצמה בחי' חוה"ש [חוט השדרה]. תדע דאל"כ [דאם לא כן] הנאמר שהתפלה נמנית בח"י מצות מתרי"ג שהרי ח"י חוליות הם ח"י אברים במנין רמ"ח.

That is, the eighteen vertebrae are only vessels, but it itself is the level of the spinal cord. Know [that this is so]: for otherwise, shall we say that prayer is counted as eighteen commandments of the 613, since the eighteen vertebrae are eighteen limbs in the count of 248?

א"ו [אלא ודאי] התפלה עצמה היא בחי' חוה"ש [חוט השדרה] רק שנמשך בחי' כלים הנ"ל ומאן דלא כרע במודים נעשה שדרתו נחש לפי שעל ידי הכריעות וההשתחוואות

Rather, it must be that prayer itself is the level of the spinal cord, only that it is drawn into the eighteen vessels mentioned above. And "one who does not bow at Modim, his spine becomes a snake," because through the bowing and the prostrations,

שהוא בחי' הביטול וזהו ענין מודים הודאה וביטול ע"ז דוקא ממשיכים האור בהכלים ח"י חוליות השדרה

which is the level of self-nullification (bittul), and this is the meaning of Modim, acknowledgment and self-nullification: through this specifically the light is drawn into the vessels, the eighteen vertebrae of the spine.

ולכן איתא בזהר (משפטים ד"ק ע"א ובפ' שלח דקס"ד ע"א) דמאן דלא כרע במודים אינו חי לעתיד
And therefore it is stated in the Zohar (Mishpatim, 100a, and in Parshas Shelach, 164a) that one who does not bow at Modim will not live in the Time to Come,

כמו שהביא הפר"ח [הפרי חדש] בא"ח [באורח חיים] סי' קי"ג והיינו לפי שאינו ממשיך חיות ונשמה בבחי' ח"י שהם ח"י חוליות כו']:

as the Pri Chadash brought in Orach Chaim, section 113; and this is because he does not draw life-force and soul into the level of chai (eighteen), which are the eighteen vertebrae, etc.)

16 ג והנה ח"י חוליות הנ"ל הם כלים פנימיים ומהם מתפשט אח"כ האור בחיצוניות הכלים ומספר כולם
רמ"ח שהם רמ"ח מ"ע [מצות עשה] שנק' רמ"ח אברים דמלכא

3. Now, the eighteen vertebrae mentioned above are inner vessels, and from them the light afterwards spreads into the outer dimension (chitzoniyus) of the vessels; and the number of them all is 248, which are the 248 positive commandments, which are called the 248 limbs of the King,

שהם בחי' אברים וכלים להמשכת האור [ועיין מה שכתוב מענין רמ"ח אברים וכלים בביאור על פי משה ידבר בפרשה יתרו] וזהו ענין הנזכר לעיל שהמצות צריכות כוונה והתפלה היא בחינת הכוונה בכלל.

for they are the level of limbs and vessels for the drawing down of the light (and see what is written on the subject of the 248 limbs and vessels in the explanation on the verse "Moshe would speak," in Parshas Yisro). And this is the matter mentioned above, that the commandments require intention, and prayer is the level of intention in general.

17 והענין כי אנו אומרים אשר קדשנו במצותיו שעל ידי המצות ממשיכים גילוי בחינת קדושה עליונה דאור א"ס למטה

The explanation is that we say, "Who has sanctified us with His commandments," for through the commandments we draw down below a revelation of the level of the supernal holiness of the Infinite Light (Or Ein Sof);

לכן צריכים כוונה כי המצוה היא האבר והכלי והכוונה הוא המשכת האור בתוך הכלי וכמ"ש בס"ב [בספר של בינונים] פל"ח בהג"ה [בהגהה] בשם הע"ח [העץ חיים]

therefore they require intention: for the mitzvah is the limb and the vessel, and the intention is the drawing down of the light into the vessel, as is written in Sefer Shel Beinonim, chapter 38, in the gloss, in the name of Etz Chaim.

וזהו שבדרך כלל התפלה היא הכוונה לפי שבה ועל ידה נמשך כללות גילוי האור שזהו ענין ברכאן דצלותא בא"י [ברוך אתה ה'] שממשיכים להיות ברוך ונמשך אתה אור א"ס ממש

And this is why, in a general way, prayer is the intention: for in it and through it the revelation of the light as a whole (klalus) is drawn down. This is the meaning of the blessings of prayer, "Blessed are You, Havayah": that we draw down, so that "You," the very Infinite Light, be "blessed" and drawn down;

והיינו ע"י שם הוי' ואח"כ ע"י קיום המצות כל היום ממשיכים האור בפרט להתלבש במצוה פרטית שהיא אבר א' מרמ"ח אברים דמלכא (ועמ"ש ע"פ אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו)

and that is through the Name Havayah. And afterwards, through fulfilling the commandments all day, we draw down the light in particular, to be en clothed in a particular mitzvah, which is one limb of the 248 limbs of the King (and see what is written on the verse "If you walk in My statutes and keep My commandments");

והוא ממש כנ"ל במשל החוה"ש [החוט השדרה] שבו נמשך החיות מן המוחין אשר במוחין היא עיקר משכן והשראת הנשמה ומשם נמשך החיות בחוט השדרה הנמשך ממוח הדעת ואח"כ נמשך ממנו בכל רמ"ח אברים

and it is exactly as mentioned above in the analogy of the spinal cord, through which the life-force is drawn from the brain: for in the brain is the main dwelling and indwelling of the soul, and from there the life-force is drawn into the spinal cord, which extends from the brain of Daas (knowledge), and afterwards it is drawn from it into all the 248 limbs.

וזהו ענין ברכת המצות שהיא בחי' הכוונה בפרט לכל מצוה בא"י [ברוך אתה ה'] אמ"ה [אלקינו מלך העולם] אשקב"ו [אשר קדשנו במצותיו וצונו] כו' שיהי' [שיהיה] נמשך המשכה זו באותו אבר וכלי מרמ"ח אברים דמלכא שהוא המצוה ההיא.

And this is the meaning of the blessing over the mitzvot, which is the level of the intention in particular for each mitzvah, "Blessed are You, Havayah, our G-d, King of the world, Who has sanctified us with His commandments and commanded us," etc.: that this drawing down be drawn into that limb and vessel of the 248 limbs of the King which is that mitzvah.

18 ועמ"ש מענין גודל מעלת הכלים בביאור ע"פ וקבל היהודים. אך כללות הכוונה והמשכת האור זהו בחי' התפלה שהיא בחי' נשמה וחיות למעשה המצות

And see what is written on the great virtue of the vessels in the explanation on the verse "And the Jews accepted." But the intention and the drawing down of the light as a whole (klalus) is the level of prayer, which is the level of a soul and life-force for the performance of the commandments.

ולכן ההולדה להוליד בדומה לו ממש שהיא המשכה ממהות הנפש ועצמותה המלובשת במוחין הוא נמשך ע"י חוט השדרה דייקא.

And therefore procreation, to beget one truly like oneself, which is a drawing down from the essence and very being of the soul that is en clothed in the brain, is drawn down specifically through the spinal cord.

19 וזהו ובדעת חדרים ימלאו חדרים הן הכלים שכללותן גי' בחי' חסד דין רחמים ר"ת [ראשי תיבות] חדר

And this is [the meaning of] "And through Daas the chambers are filled": the "chambers" are the vessels, which in general (klalus) are three levels, Chesed, Din and Rachamim (kindness, judgment and mercy), whose initials spell cheder (chamber);

וזהו ענין ג' קוין שהם כללות מעשה המצות על שלשה דברים העולם עומד כו' אך הן בחי' כלים וחדרים וכדי להיות חדרים ימלאו

and this is the matter of the three lines, which are the performance of the commandments as a whole: "The world stands on three things," etc. But they are the level of vessels and chambers; and in order that "the chambers be filled,"

דהיינו המשכת האור בהכלים זהו ע"י הדעת שהוא התפלה ולכן התחלת י"ב ברכות אמצעיות דתפלה הוא חונן הדעת כו' ועמ"ש ע"פ ואלה המשפטים.

that is, the drawing down of the light into the vessels, this is through Daas, which is prayer. And therefore the twelve middle blessings of the prayer begin with "Who graciously grants knowledge," etc. And see what is written on the verse "And these are the ordinances."

20 ולכן התפלה אינה במנין המצות דאורייתא כי המנין שאנו מונין היינו הכלים והאברים אכן התפלה שהיא הכוונה אינה שייך למנותה בפ"ע [בפני עצמו]

Therefore prayer is not in the count of the Biblical commandments: for the count that we count is of the vessels and the limbs, whereas prayer, which is the intention, cannot be counted by itself,

כי היא נשמת הכלים וע"ד שכתב בע"ח [בעץ חיים] שכ"ב פ"א אות ד' בענין הדעת שאינו במנין ע"ס [עשר ספירות] כי אין אנו מונין אלא מה שיש בו כלי

for it is the soul of the vessels; along the lines of what is written in Etz Chaim, Sha'ar 22, chapter 1, paragraph 4, regarding Daas (knowledge), that it is not in the count of the Ten Sefiros, for we count only what has a vessel,

אבל הדעת בחי' נשמה בלי כלי כו' ע"ש ועמ"ש בפ"י לשון כוונה ע"פ צוארך בחרוזים.

but Daas is the level of a soul without a vessel, etc.; see there. And see what is written on the meaning of the word kavanah (intention) on the verse "Your neck with strings of beads."

אך הנה ענין מעלת תלמוד תורה שכנגד כולן היינו שהיא בחינת פנימית הכלים והמצות הם חיצוניות הכלים צדקה וגמ"ח [וגמילות חסדים] חסד דרועא ימינא כו'

However, the matter of the superiority of Torah study, which "is equal to them all," is that it is the level of the inner dimension (pnimiyus) of the vessels, while the commandments are the outer dimension (chitzoniyus) of the vessels: charity and acts of kindness are "Chesed, the right arm," etc.

(ועמ"ש עוד מענין תפלה ותורה ע"פ כי תבאו אל הארץ ושבתה הארץ בפ"י מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו.

(And see what is written further on the subject of prayer and Torah on the verse "When you come into the land... the land shall rest," on the meaning of the saying of our Sages, of blessed memory, "Fortunate is he who comes here with his learning in his hand."

ובמ"א נת' [נתבאר] איך שהתורה היא למעלה מהתפלה אף שהתפלה הוא המשכת הדעת כי יש פנים ואחור פנים הוא בחי' עסק התורה כי אורייתא מחכמה נפקת וחכמת אדם תאיר פניו ועמ"ש ע"פ צאינה וראינה בענין להצהיל פנים משמן.

And elsewhere it was explained how the Torah is above prayer, even though prayer is the drawing down of Daas: for there is a face (panim) and a back (achor). The face is the level of occupation with the Torah, for "the Torah comes forth from Chochmah (wisdom)," and "a man's wisdom makes his face shine"; and see what is written on the verse "Go out and see" on the matter of "to make the face shine from oil."

אך מקודם לזה צ"ל בחי' אחור וכמ"ש ע"פ זכור את אשר עשה לך עמלק בחי' לכתך אחרי כו' ואחור היינו בחי' תפלה כי ח"י ברכאן דצלותא

But before this there must be the level of the back, as is written on the verse "Remember what Amalek did to you," the level of "your going after Me," etc. And the back is the level of prayer: for the eighteen blessings of prayer,

שהם כנגד ח"י חוליות שבשדרה שבהם נמשך חוט השדרה כ"ז [כל זה] הוא בבחי' עורף ואחוריים וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] כמין שני פולין מונחין ע"פ הקדרה דהיינו מקום חבור הצואר והגלגלת בעורף ושם נמשך החוט השדרה ממוח הדעת

which correspond to the eighteen vertebrae of the spine, in which the spinal cord extends, all this is at the level of the nape and the back; as our Sages, of blessed memory, said, "like two beans set on the mouth of the pot," that is, the place where the neck joins the skull, at the nape; and there the spinal cord extends from the brain of Daas.

כי תלת מוחין חב"ד [חכמה בינה ודעת] שבתלת חללין דגלגלתא ב' מוחין חו"ב [חכמה ובינה] הם מלפנים ומוח הדעת באחוריים באמצע ב' המוחין חו"ב [חכמה ובינה] ומבחי' הדעת נמשך בחי' האהוי"ר [האהבה ויראה] שבתפלה

For of the three brains, Chochmah, Binah and Daas, which are in the three cavities of the skull, the two brains Chochmah and Binah are in front, and the brain of Daas is at the back, between the two brains Chochmah and Binah; and from the level of Daas is drawn the level of love and awe in prayer.

כי ואהבת לשון אבה שהוא רצון ונמשך מהדעת שממשיך בחי' רצון העליון כי דעת הוא לשון רצון שדעת ורצון הכל ענין אחד כמ"ש רק אתכם ידעתי מכל משפחות כו' שהפי' שבחר ורצה בנו.

For ve'ahavta ("and you shall love") is related to avah, which means will, and it is drawn from Daas, which draws down the level of the supernal will; for Daas is a term for will, Daas and will being all one matter, as it is written, "Only you have I known of all the families," etc., which means that He chose and wanted us.

כי דעת לשון התקשרות והתחברות כו' ולכן בחינת ואהבת לשון רצון נמשך מבחי' הדעת וההתבוננות בתפלה. אך הרצון הוא עדיין בחי' אחוריים לגבי התענוג עליון שהוא בחי' פנים ועל מעלת הרצון נאמר כי עם קשה עורף אתה.

For Daas is a term of bonding and joining, etc.; and therefore the level of ve'ahavta, a term of will, is drawn from the level of Daas and the contemplation in prayer. But will is still the level of the back relative to the supernal delight, which is the level of the face; and of the virtue of will it is said, "For you are a stiff-necked (kesheh oref) people."

וזהו ענין בעבודה קשה שעבודה שכלב זו תפלה לצעוק אל ה' צריכה להיות קשה לעמוד נגד כל מונע מבית ומבחוץ כו' כמ"ש במ"א. וזהו ענין קשה עורף הוא ועל כן וסלחת המשכת י"ג מדה"ר [מדות הרחמים] שאחר שמו"ע [שמונה עשרה].

And this is the meaning of "with hard labor": the service of the heart, which is prayer, crying out to G-d, must be hard, to stand firm against every hindrance from within and from without, etc., as is explained elsewhere. And this is the meaning of "it is a stiff-necked [people]," and therefore "and You will forgive": the drawing down of the Thirteen Attributes of Mercy after the Shemoneh Esreh.

אך ע"י התורה נמשך בחי' תאיר פניו התגלות תענוג עליון כמ"ש ואהיה שעשועים כו' ושעשועי את בני אדם כו' והיינו ע"י התעוררות הרצון בתחלה ע"י התפלה דייקא וכמ"ש במ"א ע"פ חכלילי עינים

But through the Torah is drawn down the level of "makes his face shine," the revelation of the supernal delight, as it is written, "And I was a delight," etc., "and my delights are with the sons of men," etc. And this is through the arousal of the will at first, through prayer specifically, as is explained elsewhere on the verse "Red of eyes,"

כי התענוג הוא שייך אחר מילוי הרצון שכשנתמלא רצונו כו' משא"כ אם לא היה לו תשוקה כו' כ"ז [כל זה] נתבאר במ"א וצ"ע [וצריך עיון] לקשר זה עם משי"כ [מה שכתוב].

for delight belongs after the fulfillment of the will: when his will has been fulfilled, etc.; which is not so if he had no longing, etc. All this was explained elsewhere, and it needs examination how to connect this with what was written [here].

וי"ל [ויש לומר] כי יש תורה ויש תורה היינו כשעוסק רק פ"א שחרית ופ"א ערבית בהלכות פסוקות לקיים מצות והגית בו כו' א"כ היא מצוה ע"ד כל המצוי [המצות / המצוה] שהן בחי' אברים וכלים

And it may be said that there is Torah and there is Torah. That is, when one studies only one chapter in the morning and one chapter in the evening, in settled laws, to fulfill the commandment "and you shall meditate on it," etc., then it is a mitzvah like all the commandments, which are the level of limbs and vessels;

רק שמ"מ היא בחי' אברים הפנימים שהחיות תלוי בהן ממש ולכן לא ויתר על ביטול תורה כו' ומ"מ התפלה שהיא המשכת הדעת נק' אור לגבי אברים הפנימים ג"כ.

only that nevertheless it is the level of the inner limbs, on which life truly depends, and therefore "He did not forgo the neglect of Torah," etc. Nevertheless, prayer, which is the drawing down of Daas, is called light even in relation to the inner limbs.

אבל כשעוסק רוב היום בתורה להגיע למצות ידיעת התורה בעיון התלמוד אז תורתו היא בחינת חכמה מוחא ממש שלמעלה מבחי' אברים ולכן התפלה אע"פ [אף על פי] שהיא הדעת נקרא אחור לגבי חכמה עילאה ממש כו'

But when one studies Torah most of the day, to attain the commandment of knowing the Torah through in-depth study of the Talmud, then his Torah is the level of Chochmah, the very brain, which is above the level of limbs; and therefore prayer, although it is Daas, is called the back relative to the very higher Chochmah (Chochmah Ila'ah), etc.

וכן כתוב בהלכות תלמוד תורה שהידיעה היא מצוה בפ"ע [בפני עצמו] והדבור וההגיון בה מצוה בפ"ע [בפני עצמו]. וגם כמ"ש במ"א ע"פ סלסלה ותרוממך שהתורה נקרא לבושים עוטה אור כשלמה לבושי [לבושין / לבושים] כתלג חיור.

And so it is written in Hilchos Talmud Torah, that the knowledge is a mitzvah by itself, and speaking and meditating in it is a mitzvah by itself. And also, as is written elsewhere on the verse "Esteem her, and she will exalt you," that the Torah is called garments: "He wraps Himself in light as a garment," "His garment is like white snow."

אכן ע"י עיון התלמוד שזהו פ"י סלסלה על ידי זה מתרוממת נפש האדם לבחינת מקור התורה שהוא בחי' שער רישי' [רישיה] כעמר נקא למעלה מבחינת לבוש שהיא נוגעת לעצמיות אור א"ס ב"ה ממש.

However, through in-depth study of the Talmud, which is the meaning of "Esteem her (salsalehah)," through this a person's soul is exalted to the level of the source of the Torah, which is the level of "the hair of His head like pure wool," above the level of a garment, which touches the very essence of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He.

ומ"מ התפלה אף שנקרא אחר לגבי בחינה זו אעפ"כ [אף על פי כן] א"א לבא ולהמשיך מבחינת פנים כי אם ע"י שיהיה תחלה הרצון בתפלה כו'

Nevertheless, though prayer is called the back relative to this level, even so it is impossible to come to and draw down from the level of the face except through there first being the will in prayer, etc.,

כמו עד"מ באדם אף שהטפה נמשכת מהמוח מבחינת חכמה מ"מ אי אפשר שיהיה המשכה זו מהחכמה כ"א ע"י הדעת והאדם ידע בחינת התקשרות כו'

just as, by way of analogy, in a person: although the drop is drawn from the brain, from the level of Chochmah, nevertheless this drawing down from Chochmah can only be through Daas, "And the man knew," the level of bonding, etc.

כך התפלה בתקיעת הדעת בהתבוננות גדולת ה' וההתקשרות בבחינת ביטול ע"י כשעוסק אח"כ בתורה ממשיך מבחינת חכמה עילאה וע"י נאמר יעשה שלום לי כו' המשכת הח"ע [החכמה עילאה] בכנס"י [בכנסת ישראל] כו'.

So too prayer, with the fixing of Daas in contemplation of the greatness of G-d, and the bonding at the level of self-nullification (bittul): through this, when one afterwards studies Torah, he draws down from the level of the higher Chochmah. And of this it is said, "Let him make peace with Me," etc.: the drawing down of the higher Chochmah into Knesses Yisrael (the Congregation of Israel), etc.

ועוד זאת כי יש תפלה ויש תפלה היינו יש בחינת אהבה שמוגבלת בכלי והיא בחינת מדות הנמשכים מהשכל על ידי הדעת.

And further: there is prayer and there is prayer. That is, there is a level of love that is limited in a vessel, and it is the level of emotive attributes (middos) drawn from the intellect through Daas.

אכן בחי' בכל מאדך ורעותא דליבא הוא בחינת מדות שלמעלה מהשכל הנמשכים ע"י דעת עליון כו' כמ"ש במ"א פ' תולדות בביאור ע"פ מים רבים ועי"ז מעורר וממשיך מבחינת כתר שלמעלה מהחכמה

But the level of "with all your might" and of "the will of the heart" (re'usa deliba) is the level of emotive attributes that are above the intellect, drawn through the higher Daas, etc., as is written elsewhere, in Parshas Toldos, in the explanation on the verse "Many waters"; and through this one arouses and draws down from the level of Keser (the Crown), which is above Chochmah,

שהיא התורה וכמ"ש במ"א בביאור ע"פ ששים המה מלכות כו' אחת היא יונתי כו' גבי ענין חסידים הראשונים שהיו שוהין בתפלתן ט' שעות ביום כו' ע"ש):

which is the Torah; as is written elsewhere, in the explanation on the verse "There are sixty queens," etc., "My dove is one," etc., on the matter of the early pious ones, who would spend nine hours a day in their prayer, etc.; see there.)

21 ד והנה כל סדר התפלה שעד שמו"ע [שמונה עשרה] היא הכנה לשמו"ע [לשמונה עשרה] דהיינו כדי שיוכל להתפלל שמו"ע [שמונה עשרה] בכוונה מרעותא דליבא שבאמרו בא"י [ברוך אתה ה'] יהיה הבקשה באמת שיחפוץ מרעותא דליבא שיהי' [שיהיה] גילוי שם הוי'

4. Now, the whole order of prayer up to the Shemoneh Esreh is a preparation for the Shemoneh Esreh: that is, so that one can pray the Shemoneh Esreh with intention, from the will of the heart (re'usa deliba), so that when he says "Blessed are You, Havayah," the request will be in truth, that he desire, from the will of the heart, that there be a revelation of the Name Havayah.

לכן כדי שיגיע האדם למדרגה זו תיקנו חז"ל [חכמינו זכרונם לברכה] מתחלה לומר פסוד"י [פסוקי דזמרה] וברכות ק"ש [קריאת שמע] כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואח"כ יתפלל.

Therefore, so that a person may reach this level, our Sages, of blessed memory, instituted first saying the Pesukei deZimra (the Verses of Praise) and the blessings of the Shema, as our Sages, of blessed memory, said, "A person should always first set out the praise of the Omnipresent, and afterwards pray."

22 והענין כי הנה פסוד"ז [פסוקי דזמרה] וברכת יוצר מזכירים אנו מן השירה והשבח שהמלאכים משבחים ואומרים ביראה ג"פ [גי פעמים] קדוש כו'.

The explanation is that in the Pesukei deZimra and the blessing of Yotzer we mention the song and praise with which the angels praise and say in awe, three times, "Holy," etc.

דהיינו איך שהוא ית' קדוש ומובדל ואינו מושג דלית מחשבה תפיסא ביה ואין ערוך אליו כלל. והאופנים ברעש גדול מזה שמשיגים קצת איך שהוא קדוש כו'.

That is, how He, may He be blessed, is holy and separate and not comprehended, for "no thought can grasp Him," and there is no comparison to Him at all. And the ofanim are "with a great noise" from this, that they comprehend somewhat how He is holy, etc.

והנה המלאכים נק' עומדים כמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה וכנודע בפ"י ענין עצי שטים עומדים

Now, the angels are called "standing ones," as it is written, "And I will give you places to walk among these that stand," and as is known in the explanation of "acacia wood, standing,"

והיינו שהם רק במדרגת ובח"י רגלים בלבד (וכמ"ש ג"כ ע"פ ותפול לפני רגליו ותבך ותתחנן לו כו' והוא מבואר בזהר)

that is, that they are only at the rung and level of feet (as is written also on the verse "And she fell before his feet and wept and pleaded with him," etc.; and it is explained in the Zohar)

(פ' לך לך דפ"ו ע"א) מאן רגליו אלין מלאכין כו' וישראל שלמטה הם בבחי' ומדרגת הראש

(Parshas Lech Lecha, 86a): "Who are His feet? These are the angels," etc. And Israel below are at the level and rung of the head,

כי ישראל היינו לי ראש ישראל עלו במחשבה ולכך כאשר ישם האדם אל לבו איך שבחי המלאכים ואופנים כו'

for Yisrael is li rosh ("a head for Me"); "Israel arose in [G-d's] thought." And therefore, when a person takes to heart how the angels and ofanim, etc.,

אשר הם בחיי רגלים לבד עומדים באהוי"ר [באהבה ויראה] גדולה וברעש גדול אומרים קדוש וברוך כו' מהתפעלות בהשגתם בגדולת א"ס ב"ה.

which are only the level of feet, stand in great love and awe and "with a great noise" say "Holy" and "Blessed," etc., out of their excitement in their comprehension of the greatness of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He,

23 וישראל שהם בחיי הראש הם בבחי' שינה וכמ"ש היינו כחולמים שאחר התפלה חולפת ועוברת האהבה רק כל ישעו וכל חפצו למלאות צרכי הגוף ועושים מצרכי הגוף עיקר כו'

while Israel, who are the level of the head, are in a state of sleep, as it is written, "We were like dreamers": for after prayer the love passes and goes away, and all his salvation and all his desire is only to fill the needs of the body, and they make the needs of the body the main thing, etc.;

עיי"ז יתמרמר לבו מאד בקרבו מירידה זו שירדה הנשמה מאיגרא רמה כו' עליונים למטה כו' ויתעורר מזה לצעוק אל ה' בצר לו מנקודת לבו ברעותא דליבא אליו ית'.

through this his heart will be very bitter within him over this descent, that the soul has descended "from a high roof," etc., "the higher ones below," etc.; and from this he will be aroused to cry out to G-d in his distress, from the point of his heart, with the will of the heart, to Him, may He be blessed.

24 וז"ש [וזהו שכתוב] רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד ראש. היינו בהתבוננו בירידה גדולה זו שהראש נשפל מאד למטה שכיבת לעפרא וזהו כובד ראש

And this is what our Sages, of blessed memory, said: "One may stand to pray only out of heaviness of head (koved rosh)." That is, when he contemplates this great descent, that the head is brought very low, "lying in the dust," and this is the heaviness of the head;

ומזה יבא לידי הכנעה ושפלות גדולה והיינו פי' כובד ראש כפשוטו ועיי"ז יבא לבחי' ויצעקו אל ה' בצר להם להתעורר בתשובה מרעותא דליבא לשוב אל ה' ממש

and from this he will come to great submission and lowliness, which is the plain meaning of "heaviness of head." And through this he will come to the level of "They cried out to Havayah in their distress," to be aroused in teshuvah from the will of the heart, to return truly to G-d.

וזהו בחי' ואהבת בכל לבבך שבק"ש [שבקריאת שמע] וע"י כ"ז [כל זה] יוכל לבקש אח"כ באמת לאמתו בשמו"ע [בשמונה עשרה] בא"י [ברוך אתה ה'] שיהיה גילוי אור א"ס ב"ה שלמעלה מהשתלשלות למטה.

And this is the level of "And you shall love... with all your heart" in the Shema. And through all this he will afterwards be able to ask, in utter truth, in the Shemoneh Esreh, "Blessed are You, Havayah": that there be a revelation below of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which is above the chain of descending worlds (hishtalshelus).

וכ"ז [וכל זה] הוא ענין עבודה שכלב זו תפלה ואח"כ צ"ל כלים לגילוי האור וזהו ענין לעבדה זו רמ"ח מ"ע [מצות עשה] להמשיך האור בכלים להיות דירה בתחתונים.

And all this is the matter of "the service of the heart: this is prayer." And afterwards there must be vessels for the revelation of the light; and this is the matter of "to work it: these are the 248 positive commandments," to draw the light into vessels, so that there be a dwelling place among the lower realms.

25 והנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] יפה שעה א' בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב [העולם הבא] כי עוה"ב [עולם הבא] הוא רק בחי' זיו השכינה היינו זיו והארה בעלמא שמזה נהנין הנשמות ומתענגין.

Now, our Sages, of blessed memory, said, "One hour of teshuvah and good deeds in this world is better than all the life of the World to Come": for the World to Come is only the level of "the radiance of the Shechinah," that is, a mere radiance and glow, from which the souls derive pleasure and delight.

אבל ע"י התשובה ממשיכים גילוי א"ס ב"ה ממש שהוא מקור האור והזיו שאינה אלא הארה לכד

But through teshuvah one draws down a revelation of the Infinite One, blessed be He, Himself, who is the source of the light and of the radiance, which is only a glow.

וזה ענין משארז"ל [מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] ע"פ ויניחהו בג"ע [בגן עדן] לעבדה זו רמ"ח מ"ע [מצות עשה]

שע"י המצות ממשיכ"י [ממשיכים / ממשיכין] תוספת אור רב בג"ע [בגן עדן] מא"ס ב"ה שהוא מקור הזיו

And this is the meaning of what our Sages, of blessed memory, said on the verse "And He placed him in Gan Eden to work it": "these are the 248 positive commandments": that through the commandments one draws down an addition of great light into Gan Eden from the Infinite One, blessed be He, who is the source of the radiance;

וזהו העבודה של הגי'ע [הגן עדן] שמוסיפים בו אור רב עי' המצות כו'. (ועמ"ש מזה בביאור ע"פ וידבר משה אל ראשי המטות).

and this is the "work" of the Garden, that one adds great light to it through the commandments, etc. (And see what is written on this in the explanation on the verse "And Moshe spoke to the heads of the tribes.")

והנה מכ"ז [מכל זה] נתבאר פי' וענין לשון עבודה מה ענינה שהוא להמשיך גילוי אור א"ס למטה דירה בתחתונים וכן תוספת אור בגי'ע [בגן עדן] כו'.

Now, from all this the meaning and substance of the term "service" has been explained, what it is: that it is to draw down a revelation of the Infinite Light below, a dwelling place among the lower realms, and likewise an addition of light in Gan Eden, etc.

והיינו עי' קיום המצות עשין ול"ת [ולא תעשה]. אך מצות צריכות כוונה והיא בחי' התפלה בא"י [ברוך אתה ה'] להמשיך האור עי' עבודה שכלב וכמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף.

And that is through the fulfillment of the commandments, positive and negative. But commandments require intention, and this is the level of prayer, "Blessed are You, Havayah," to draw down the light through the service of the heart; as it is written, "If he sets his heart toward Him, he will gather his spirit and his soul to Him."

וכדי שיהיה הבקשה בשמו"ע [בשמונה עשרה] בא"י [ברוך אתה ה'] באמת לאמתו צ"ל תחלה פסוד"ז [פסוקי דזמרה] וברכות ק"ש [קריאת שמע] וק"ש [קריאת שמע] עצמה וכנ"ל.

And in order that the request in the Shemoneh Esreh, "Blessed are You, Havayah," be in utter truth, there must first be the Pesukei deZimra, the blessings of the Shema, and the Shema itself, as mentioned above.

26 והנה כ"ז [כל זה] הוא בחי' ומדרגת יעקב עבדי. שהוא הממשיך להיות בחי' דירה בתחתונים עי' תפלה ומצות. לכן נק' יעקב שהוא בחי' י' עקב.

Now, all this is the level and rung of "Yaakov My servant," who draws down so that there be a dwelling place among the lower realms, through prayer and commandments. Therefore he is called Yaakov, which is the level of yud-akev (a yud and a heel).

והיינו עד"מ חוט השדרה הנמשך מהמוח ומתפשט עד הרגלים לפי שהחוט מגיע עד גיד הנשה ושם הוא מתפצל ויורד בירכים ורגלים. וזהו ענין היו"ד שנמשך עד בחי' עקב.

That is, by way of analogy, the spinal cord, which is drawn from the brain and extends down to the feet: for the cord reaches as far as the sciatic nerve (gid hanasheh), and there it branches and goes down into the thighs and the legs. And this is the matter of the yud that is drawn down to the level of the heel.

27 והנה היו"ד הוא נקודה אוכמא דלית ביה חיוורא כלל והוא נמשך מבחי' ישת חשך סתרו שמורה על בחי' סתימו שאינו מושג כלל.

Now, the yud is "a black point that has no white in it at all," and it is drawn from the level of "He made darkness His hiding place," which denotes the level of concealment (sesimu), which is not comprehended at all.

והעבודה הוא להמשיך בחי' זו למטה דהיינו להתלבש גם בעוה"ז ממש שהוא בחי' עקביים. והיינו ע"י המצות מעשיות שנעשו מדברים גשמיים ממש דבחי' עקביים ואור א"ס ב"ה שורה ונמשך ומתלבש בהן

And the service is to draw this level down below, that is, to be enclothed also in this very world, which is the level of the heels. And this is through the practical commandments, which are performed with truly physical things, of the level of the heels, and the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, rests and is drawn down and enclothed in them;

וזהו י' עקב שהיו"ד מתלבש בבחי' עקביים (ועמ"ש סד"ה וישב יעקב בארץ כו' וכד"ה הבאים ישרש יעקב).

and this is yud-akev: that the yud is enclothed in the level of the heels (and see what is written at the end of the discourse beginning "And Yaakov dwelt in the land," etc., and in the discourse beginning "Those who come, Yaakov will take root").

אך כדי להמשיך זה ע"י המצות צ"ל בתחלה התפלה שהיא בחי' התעוררות רעותא דליבא כי יש די מדרגות רצון ומחשבה דבור ומעשה וכדי להמשיך מבחי' היו"ד למטה

But in order to draw this down through the commandments, there must first be prayer, which is the level of the arousal of the will of the heart (re'usa deliba). For there are four rungs, will and thought, speech and action; and in order to draw down from the level of the yud below,

שהוא בחי גילוי והמשכת רצון העליון המלוכש בחכמה עילאה היא דוקא ע"י רעותא דליבא בחי ועמך לא חפצתי ועי"ז ממשיכים אח"כ גילוי בחי רצון

which is the level of the revelation and drawing down of the supernal will that is encloded in the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah), it is specifically through the will of the heart, the level of "and besides You I desire nothing"; and through this one afterwards draws down a revelation of the level of the supernal

העליון ע"י המצות להיות אשר קדשנו במצותיו וצונו שיומשך בחי קדש העליון שהוא בחי יו"ד הנ"ל למטה ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] על תפילתי שתהא סמוכה למטתי כו'.

will through the commandments, so that there be "Who has sanctified us with His commandments and commanded us": that the level of the supernal holiness (kodesh), which is the level of the yud mentioned above, be drawn down below. And therefore our Sages, of blessed memory, said, "over my prayer, that it be close to my bed," etc.

(עו"ל [עוד יש לומר] כמ"ש בפי אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר. כי תפלה ותורה וצדקה הם נגד ג' בחי מחשבה ודיבור ומעשה וזהו ענין בראתיו יצרתיו אף עשיתיו.

(One may further say, as is written in Parshas Acharei, in the discourse beginning "For on this day He will atone": that prayer, Torah and charity correspond to the three levels of thought, speech and action; and this is the meaning of "I created it, I formed it, I also made it."

ולכן ההמשכה צ"ל כסדר שמתחלה ממשיכים היו"ד והרצון עליון במחשבה שהוא ע"י התפלה שעיקרה עבודה שבלב כו').

And therefore the drawing down must be in order: first one draws down the yud and the supernal will into thought, which is through prayer, whose essence is the service of the heart, etc.)

והנה על בחי ומדרגה זו דיעקב עבדי נאמר לא הביט און ביעקב פי' און הוא המרמה והרמאות

Now, of this level and rung of "Yaakov My servant" it is said, "He has not beheld iniquity (aven) in Yaakov." The meaning: aven is deceit and trickery,

כמו ואיש און מחשבותיו שהוא מחשבות והרהורין בישינ שלעומת בחי מחשבה טובה דתפלה שהיא עבודה שבלב ובחי מחשבה דקדושה .

as in "and the man of iniquity, his thoughts": that is, evil thoughts and musings, opposite the level of the good thought of prayer, which is the service of the heart, and the level of holy thought.

28 וזהו און אם ראיתי בלבי וכן בדבור שלעומת זה כמ"ש דברי פיו און ומרמה. וכן במעשה כמ"ש פועלי און.

And this is "If I had seen iniquity in my heart." And so too in speech, opposite this, as it is written, "The words of his mouth are iniquity and deceit." And so too in action, as it is written, "workers of iniquity."

וכשהאדם מתבונן כתפלה בחב"ד [בחכמה בינה ודעת] שבנפשו בגדולת ה' עומדים כנגדו מחשבות זרות דסט"א [דסטרא אחרא] שהם מחשבות איש און הנ"ל והרהורין הרעים [ועיין בזהר פ' בלק דרי"א ע"א ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם]

And when a person contemplates in prayer, with the Chochmah, Binah and Daas of his soul, the greatness of G-d, there stand against him foreign thoughts of the sitra achra (the other side), which are the thoughts of the "man of iniquity" mentioned above, and the evil musings (and see the Zohar, Parshas Balak, 211a, and the Mikdash Melech there);

אמנם גדול כח בחי' יעקב גם מצד עצמו כי יש יתרון להקדושה על סט"א [סטרא אחרא] כיתרון האור כו' והעיקר כי ה' אלקיו עמו והוא העוזר מלמעלה.

yet great is the power of the level of Yaakov even on its own account, for holiness has an advantage over the sitra achra, "as the advantage of light," etc.; and the main thing is that "Havayah his G-d is with him," and that is the help from Above.

29 וזהו לא הביט און ביעקב שלא יוכל האון להביט בבחי' יעקב ולכלכלו כי לא יוכל לו אלא נפל יפול לפניו [וע' לעיל בפ' וישלח ע"פ ויאבק איש].

And this is "lo hibit aven beYaakov" ("He has not beheld iniquity in Yaakov"): that the iniquity cannot gaze at the level of Yaakov and confuse him, for it cannot prevail over him; rather, "he will surely fall before him." (And see above, in Parshas Vayishlach, on the verse "And a man wrestled,"

גבי כי לא יכול לו מפני שיעקב הוא י' עקב יסוד אבא כו' וזהו ענין התפלה שהוא המשכת הדעת שמבחי' יסוד אבא כו' ועיין שם):

regarding "that he could not prevail against him": because Yaakov is yud-akev, the Yesod of Abba, etc.; and this is the matter of prayer, which is the drawing down of Daas (knowledge), which is from the level of the Yesod of Abba, etc.; and see there.)

30 ה ולא ראה עמל בישראל. פיי דזה מעלה יתירה בבחי' ישראל מה שאינו בבחי' יעקב דאילו בבחי' יעקב לא הביט האון כנ"ל

5. "Nor has He seen toil (amal) in Yisrael." The meaning: this is an additional virtue in the level of Yisrael that is not in the level of Yaakov. For in the level of Yaakov, the iniquity "has not beheld," as mentioned above,

אבל יגיעה ימצא בו שיעקב הוא בחי' עבדי והעבודה הוא ענין עמל ויגיעה לאכפייא לסט"א [לסטרא אחרא] ולא הפכא חשוכא כו' ע"י התפלה והמצות כנ"ל.

but effort is found in it, for Yaakov is the level of "My servant," and service is a matter of toil and effort, to subdue the sitra achra and to transform darkness, etc., through prayer and the commandments, as mentioned above.

31 והיינו בכל ששת ימי המעשה כמ"ש ששת ימים תעבוד דהיינו כמו עד"מ המלאכות גשמיים החורש והזורע והקוצר כו'

And this is during all the six days of the week, as it is written, "Six days you shall labor," that is, just as, by way of analogy, the physical labors: the one who plows, and sows, and reaps, etc.,

כך הוא בעבודת ה' בתפלה בכל ששת ימי המעשה צ"ל בחי' עבודה זו ביגיעת הנפש ויגיעת בשר להתבונן בגדולת ה' ולהוליד אהוי"ר [אהבה ויראה] לה' ולהוציא מלבו הרצונות זרות דנה"ב [דנפש הבהמית] עד שיהיה לו

so it is in the service of G-d in prayer: during all the six days of the week there must be this level of service, with toil of the soul and toil of the flesh, to contemplate the greatness of G-d and to beget love and awe for G-d, and to remove from his heart the foreign desires of the animal soul, until he has

רק רצון א' לאביו שבשמים שכל זה הוא ע"י מלחמה גדולה עם היצר וכמ"ש בזהר שעת צלותא שעת קרבא

only one will, for his Father in heaven; for all this is through a great war with the [evil] inclination, as it is written in the Zohar, "The time of prayer is a time of battle,"

ועל דרך שאמרו בספרי פרשת עקב סמוך לפלטין שלך לא כבשת ואתה הולך ומכבש כו'

and along the lines of what they said in the Sifrei, Parshas Ekev: "Next to your own palace you have not conquered, and you go off conquering?" etc.

וכך אם לא פעל להפך מדותיו הרעות ולהמשיך גילוי אלקות בקרבו ע"י התפלה איך יוכל להמשיך גילוי אלקות בעולם ע"כ צריך תחלה לכבוש גופו ונפשו הבהמית

So too, if he has not acted to transform his bad traits and to draw down a revelation of G-dliness within himself through prayer, how can he draw down a revelation of G-dliness into the world? Therefore he must first conquer his body and his animal soul

ע"י התפלה וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] לעולם יראה אדם עצמו כאלו קדוש שורה בתוך מיציו שנאמר בקרבך קדוש ולכן צריך עמל ויגיעות נפש כדי שיוכל להיות גילוי אלקות בנפש ואח"כ ימשיך גילוי אלקות בעולם.

through prayer; as our Sages, of blessed memory, said, "A person should always regard himself as if the Holy One dwells within his innards, as it is said, 'the Holy One in your midst.'" And therefore there must be toil and exertions of the soul, so that there can be a revelation of G-dliness in the soul, and afterwards he will draw down a revelation of G-dliness into the world.

32 ומזה הטעם אסור לאכול קודם התפלה שאז עדיין הנשמה באפו ואיך יוכל לברר המאכל ולהעלותו עד אחר התפלה

And for this reason it is forbidden to eat before prayer: for then the soul is still "in his nostrils," and how could he refine the food and raise it up? [Not] until after prayer,

שאז מתפשטת הנשמה בכל הגוף ועי"ז יוכל אח"כ להעלות המאכל ולברר הטוב מן הרע ונקי האכילה ג"כ מלחמה כמ"ש בזהר על פום חרבא ייכל נהמא

when the soul spreads through the whole body; and through this he can afterwards raise up the food and refine the good from the bad. And eating too is called a war, as it is written in the Zohar, "By the mouth of the sword he shall eat bread,"

והיינו להלחם עם היצר שלא יהיה האכילה בתאוה רק לש"ש [לשם שמים] ועי"ז מברר הטוב כו' [ועמ"ש מזה בד"ה כה תברכו בפ' נשא].

that is, to wage war with the [evil] inclination, so that the eating be not out of lust but only for the sake of Heaven; and through this he refines the good, etc. (And see what is written on this in the discourse beginning "Thus shall you bless," in Parshas Nasso.)

33 וכ"ז [וכל זה] הוא העבודה בששת ימי המעשה וזהו בחי' יעקב עבדי שהעבודה זו הוא עמל ויגיעה כנ"ל והוא בחי' אתכפייא וזהו בחי' עובד אלקים כמ"ש בבינונים ח"א [חלק א'] פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו].

And all this is the service of the six days of the week; and this is the level of "Yaakov My servant," for this service is toil and effort, as mentioned above, and it is the level of iskafya (subjugation); and this is the level of "one who serves G-d" (oved Elokim), as is written in [Sefer Shel] Beinonim, Part I, chapter 15.

אבל בשבת הוא בחי' בשנותו את טעמו ויגרשהו וילך דאתהפכא חשוכא לנהורא עד שהוא בחי' מנוחה ואין נמצא בו עמל כלל כמ"ש כי בו שבת.

But on Shabbos it is the level of "when he changed his manner... and he drove him away, and he went," which is is'hapcha, darkness transformed into light, until it is the level of rest, and no toil is found in it at all, as it is written, "for on it He rested."

34 וזהו בחי' ישראל שיר אל שהוא השירה של בחי' אל דכתיב חסד אל כל היום.

And this is the level of Yisrael: shir Kel ("the song of Kel"), which is the song of the level of Kel, of which it is written, "The kindness of Kel is all the day."

והיינו שתפלה דשבת הוא התענוג מגדולת ה' שמתענגים ישראל בתפלה ע"י ההתכוננות וההשגה בגדולת ה' וכמ"ש טעמו וראו כי טוב ה' וכתוב ישמח ישראל בעושי וגו'.

That is, the prayer of Shabbos is delight in the greatness of G-d: Israel delight in prayer through contemplating and comprehending the greatness of G-d, as it is written, "Taste and see that Havayah is good," and it is written, "Let Israel rejoice in its Maker," etc.

[ועמ"ש בפ' חקת בפ' אז ישיר ישראל כו' ישראל דלעילא וגילוי זה בשבת ועמ"ש ע"פ לסוסתי בענין טלא דנטיף מעתיקא ועמ"ש ע"פ שיר השירים]:

(And see what is written in Parshas Chukas on the verse "Then Israel sang," etc., [that it is] the Israel Above, and that this revelation is on Shabbos; and see what is written on the verse "To a mare" on the matter of "the dew that drips from Atika"; and see what is written on the verse "The Song of Songs.")

35 ולכן לא ראה עמל בישראל. כי אין העבודה בבחי' עמל כלל רק להתענג על ה' וקראת לשבת ענג.

And therefore "nor has He seen toil in Yisrael": for the service is not at the level of toil at all, but only to delight in G-d: "and you shall call the Shabbos a delight."

והטעם לזה שא"צ [שאיין צריך / שאינו צריך] בשבת לבחיי עמל ויגיעה הנ"ל שבחול הוא כי הנה שבת אותיות תשב.

And the reason that on Shabbos there is no need for the level of toil and effort mentioned above, which there is on weekdays, is that Shabbos (שבת) has the letters of tashev (תשב, "return").

36 והיינו שבחול הוא בחיי ירידת החיות רגליה יורדות כו'. והיינו ששם אלקים הוא המסתיר כו' וכנודע בענין שמש ומגן כו'.

That is, on weekdays it is the level of the descent of the life-force, "her feet go down," etc.; that is, the Name Elokim is what conceals, etc., as is known regarding "a sun and a shield," etc.

לכן צ"ל הצעקה בתפלה לצאת מן ההסתר כו' וזהו פי' עובד אלקים לתקן ההסתר וההעלם הנמשך משם אלקים שלא יהיה מסתיר ומעלים.

Therefore there must be the cry in prayer, to go out of the concealment, etc. And this is the meaning of oved Elokim ("one who serves Elokim"): to rectify the concealment and hiddenness that is drawn from the Name Elokim, so that it not conceal and hide.

אבל בשבת כתיב ויכל אלקים פי' שכלתה בחיי ומדרגת מדת הצמצום וההסתר דשם אלקים ונמשך התגלות שם הוי' שבת להוי' וכמ"ש במ"א בד"ה באתי לגני כו'.

But of Shabbos it is written, "And Elokim finished (vayechal)": meaning that the level and rung of the attribute of contraction and concealment of the Name Elokim came to an end, and a revelation of the Name Havayah is drawn down, "a Shabbos to Havayah," as is written elsewhere, in the discourse beginning "I have come into My garden," etc.

37 וזהו שבת אותיות תשב עליות העולמות לכך נקי שיר אל ולא שיר אלקים כי יוצאים מבחי' ההסתר כו' ולכן אין שייך צעקה רק אדרבה ההתענגות בה' מן הגילוי שמתגלה בשבת

And this is [why] Shabbos has the letters of tashev: the ascent of the worlds. Therefore it is called shir Kel and not shir Elokim, for one goes out of the level of concealment, etc.; and therefore a cry does not apply, but on the contrary, delight in G-d from the revelation that is revealed on Shabbos.

וזהו ג"כ ממש ההפרש בין בחי' יעקב לבחי' ישראל [ועיין בזהר וישלח דקע"ד א'] וכמ"ש לא יקרא שמך עוד יעקב כ"א ישראל כו' כי שרית עם אלקים כו'.

And this too is exactly the difference between the level of Yaakov and the level of Yisrael (and see the Zohar, Vayishlach, 174a), as it is written, "Your name shall no longer be called Yaakov, but Yisrael," etc., "for you have contended (sarisa) with Elokim," etc.

היינו שמשתרר על שם אלקים המסתיר שלא יהיה מסתיר עוד ויהיה גילוי שם הוי' והיינו ע"י שכבר נצח את הסתר הנה"ב [הנפש הבהמית] כו' וז"ש [וזהו שכתוב] הוי' אלקיו עמו.

That is, he gains mastery over the Name Elokim, which conceals, so that it no longer conceals, and there is a revelation of the Name Havayah; and that is because he has already overcome the concealment of the animal soul, etc. And this is what is written, "Havayah his G-d is with him":

עמו ממש שבשבת מתגלה בנפשו בחי' אלקות בבחי' גילוי ממש משא"כ בחול אין מתגלה אלקות בנפשו בבחי' גילוי כ"א הוא צועק מנקודת לבבו לה' ורוצה שיתגלה בו בבחי' גילוי

truly "with him," for on Shabbos G-dliness is revealed in his soul in actual revelation; whereas on weekdays G-dliness is not revealed in his soul in revelation, but he cries out to G-d from the point of his heart and wants it to be revealed in him in revelation;

אבל בשבת הוא הגילוי ממש וז"ש [וזהו שכתוב] הוי' אלקיו עמו [ועמ"ש בפ' תצוה בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך כו']

but on Shabbos it is the actual revelation. And this is what is written, "Havayah his G-d is with him." (And see what is written in Parshas Tetzaveh, in the discourse beginning "Remember what Amalek did to you on the way," etc.,

ענין ב' המדרגות בחי' פנים ובחי' אחר שיש בקדושה וזהו ענין ב' הבחי' דישאל ויעקב. ובחי' אחר דקדושה עומד לנגדו בחי' עמלק משא"כ בבחי' פנים כו' ע"ש.

on the matter of the two rungs, the level of the face and the level of the back, which exist in holiness; and this is the matter of the two levels of Yisrael and Yaakov. And opposite the level of the back of holiness stands the level of Amalek, which is not so with the level of the face, etc.; see there.

38 והנה עמלק ראשיתו הוא בחי' עמל ולכן בישראל דייקא נאמר ולא ראה עמל בישראל כו'

Now, the beginning of Amalek (עמלק) is the level of amal (עמל, toil), and therefore specifically of Yisrael it is said, "nor has He seen amal in Yisrael," etc.;

משא"כ בבחי' יעקב כיון שיעקב הוא עדיין בחי' עבודה ויגיעה דקדושה ע"כ עומד לנגדו העמל דלעומת זה שמבחי' עמלק אלא שלא יוכל לו כי מלחמה לה' בעמלק כו' ע"ש.

which is not so with the level of Yaakov: since Yaakov is still the level of the service and effort of holiness, therefore there stands against him the amal of the opposing side, which is from the level of Amalek; only that it cannot prevail against him, for "Havayah has a war with Amalek," etc.; see there.

אך א"א להגיע לבחי' ישראל שהוא בחי' שבת אם לא ע"י קדימת בחי' יעקב שהוא עבודה דחול על דרך מי שטרח בע"ש [בערב שבת] דוקא אז יאכל בשבת.

But it is impossible to reach the level of Yisrael, which is the level of Shabbos, except by the level of Yaakov, which is the service of the weekdays, coming first; in the manner of "one who toiled on Erev Shabbos," specifically then "will eat on Shabbos."

39 ולכן הקורא לישראל יעקב אינו עובר בעשה כמו הקורא לאברהם אברם משום דלא נעקר שם יעקב לגמרי מישראל

And therefore one who calls Yisrael "Yaakov" does not transgress a positive commandment, as does one who calls Avraham "Avram," because the name Yaakov was not entirely uprooted from Yisrael;

דהא אהדרי' [אהדריה] קרא וקראו יעקב והיינו מטעם הנ"ל שא"א להגיע לבחי' ישראל אלא ע"י קדימת בחי' יעקב

for Scripture went back and called him Yaakov. And this is for the reason mentioned above, that it is impossible to reach the level of Yisrael except by the level of Yaakov coming first;

כי מתחלה צ"ל עסק הברורים שבחול לתקן ההסתר כו' שזהו עבודת בחי' יעקב ואח"כ יאכל בשבת להעלותם מעלה מעלה ולהתענג על ה' וכמ"ש במ"א.

for first there must be the work of the refinements (birurim) of the weekdays, to rectify the concealment, etc., which is the service of the level of Yaakov; and afterwards "he will eat on Shabbos," to raise them up higher and higher and to delight in G-d, as is explained elsewhere.

40 וזהו מה שאומרים במוצאי שבת אל תירא עבדי יעקבכו'. כ בשבת אנו בבחינת ישראל שא"צ [שאינן צריך] /

שאינו צריך] לבחי' עבודה ויגיעה לברר בירורים

And this is why on Motzaei Shabbos we say, "Do not fear, My servant Yaakov," etc.: for on Shabbos we are at the level of Yisrael, which has no need for the level of service and effort to refine the refinements,

כי בורר אסור רק אנו אז בבחי' בן בנים למקום ועיין זהר (ח"ג [חלק ג'] דצ"ד) ואח"כ במוצאי שבת שמסתלקת הנשמה יתירה

for selecting is forbidden; rather, we are then at the level of a son, "children to the Omnipresent" (and see the Zohar, Part III, 94). And afterwards, on Motzaei Shabbos, when the additional soul departs,

וצריך לחזור ולירד להיות בבחי' יעקב עבדי בכל ששת ימי המעשה לברר בירורים בבי"ע כו' לכך אומר אל תירא עבדי יעקב כו' מלירד שם

and one must again go down to be at the level of "Yaakov My servant" throughout the six days of the week, to refine the refinements in Beriah, Yetzirah and Asiyah, etc., therefore one says, "Do not fear, My servant Yaakov," etc., [do not fear] to go down there;

ובזה נותנים כח ועוז כו' והיא ירידה צורך עלייה בשבת שאח"כ וכן בכל יום יש מעין שבת בק"ש [בקריאת שמע] ותפלה שאוי [שאומרים] שמע ישראל כו' עמ"ש ע"פ יונת]:

and with this, strength and might are given, etc. And it is a descent for the sake of an ascent, on the Shabbos that follows. And likewise every day there is a semblance of Shabbos in the Shema and prayer, when we say, "Hear, O Israel," etc.; see what is written on the verse "My dove.")

41 ותרועת מלך בו. הנה בפ"י תרועת יש שני פירושים. הא' לשון שבירה ופירור כמו תרועם בשבט ברזל

והב' לשון חיבה וריעות וכדפרש"י [וכדפירש רש"י / וכדפירש רש"י] בחומש כאן ושניהם אמת.

"And the King's teruah is in him." Now, in the meaning of teruas there are two interpretations. The first is a term of breaking and shattering, as in "You shall break them (teroem) with a rod of iron"; and the second is a term of affection and friendship, as Rashi explains in the Chumash here; and both are true.

דהנה יש להבין דפעם מצינו דכתיב מלך במשפט יעמיד ארץ ודינא דמלכותא דינא שהוא מבחי' גבורות ופעם כתיב באור פני מלך חיים אנפוי דמלכא נהירין בבחי' חסדים.

For we need to understand: at times we find it written, "A king through justice establishes the land," and "the law of the kingdom is law," which is from the level of gevuros (severities); and at times it is written, "In the light of the King's face is life," "the King's face shines," at the level of chassadim (kindnesses).

אך הענין הוא די' בחי' במדת מלך וכמ"ש בזהר בפ' ויחי (דרל"ט ע"א) כד מלכא יתיב על כורסיא איקרי מלך עילאה וכד נחית לעבדוי

But the explanation is that there are two levels in the attribute of King, as is written in the Zohar, Parshas Vayechi (239a): "When the King sits on His throne, He is called the supernal King; and when He descends to His servants,

מלך זוטא איקרי שבימות החול כשמתלבש בבי"ע מלך זוטא איקרי וירידה זו הוא ע"י גבורות וצמצומים כמ"ש כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו וכמ"ש במ"א ואזי במשפט יעמיד כו' דינא דמלכותא כו'.

He is called the lesser King." That is, on weekdays, when He is en clothed in Beriah, Yetzirah and Asiyah, He is called "the lesser King," and this descent is through gevuros and contractions, as it is written, "They shall speak of the glory of Your kingdom and tell of Your might (gevurah)," and as is explained elsewhere; and then "through justice He establishes," etc., "the law of the kingdom," etc.

משא"כ בשבת הוא בחי' כד יתיב על כורסיא וכמ"ש בזהר פ' תרומה (דקל"ה סע"א [סוף עמוד א] וע"ב)

Which is not so on Shabbos: it is the level of "when He sits on His throne," as is written in the Zohar, Parshas Terumah (end of 135a and 135b);

והיינו שבשבת הוא עליות העולמות ובחי' מדת מלכותו עולה ומתייחדת בשרשה בבחי' אצילות וע"ז נאמר באור פני מלך כו'

that is, on Shabbos there is the ascent of the worlds, and the level of the attribute of His Malchus (sovereignty) rises and is united with its root in the level of Atzilus (Emanation); and of this it is said, "In the light of the King's face," etc.,

ואנפּהא נהירין בנהירא עילאה ע"י התגלות עונג העליון מבחי' רעוא דכל רעוין שמתגלה בשבת במדת מלכותו ית'

“and her face shines with the supernal light,” through the revelation of the supernal delight from the level of “the Will of all wills” (Raava deChol Raavin), which is revealed on Shabbos in the attribute of His Malchus, may He be blessed.

וזהו תרועת מלך בו ל' [לשון] ריעות וחובה דקאי אבחי' ישראל שהוא בחי' שבת שאז ה' אלקיו עמו ממש שמתענג על ה' כנ"ל.

And this is “the King’s teruah is in him,” a term of friendship and affection, which refers to the level of Yisrael, which is the level of Shabbos, when “Havayah his G-d is with him” truly, for he delights in G-d, as mentioned above.

42 ונמשך בחי' תרועת מלך בו היינו גילוי בחי' ריעות וחובה מבחי' רעוא דכל רעוין שנמשך במדת מל'

And there is drawn down the level of “the King’s teruah is in him”: that is, a revelation of the level of friendship and affection from the level of the Will of all wills, which is drawn into the attribute of Malchus,

שהיא כנס"י [כנסת ישראל] [ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה והיה מדי חדש וע' בזהר ח"א [חלק א'] דקנ"א א' ודף ר"ו ע"ב]

which is Knesses Yisrael (the Congregation of Israel) (and see what is written on this also in the discourse beginning “And it shall be, from one New Moon,” and see the Zohar, Part I, 151a and folio 206b);

וגם עי"ז נמתקים כל הדינין וגבורות הנמשכים מבחי' דינא דמלכותא בששת ימי המעשה מחמת התגלות רעוא דכל רעוין וכמ"ש בזהר תרומה שם וכל דינין מתעברין מינה כו'.

and also, through this, all the judgments and gevuros that are drawn from the level of “the law of the kingdom” during the six days of the week are sweetened, because of the revelation of the Will of all wills, as is written in the Zohar, Terumah, there: “and all judgments pass away from her,” etc.

43 וזהו תרועת מלך בו כפי הראשון לשון שכירה ופירור דהיינו שמתפררים הגבורות וזהו מיתוקן וכמ"ש אתה פוררת בעזך ים, וכידוע ג"כ בענין כוונת התרועה בתקיעת שופר דר"ה [דראש השנה] שהיא לפרר גבורות עליונות דיצחק כמ"ש בזהר אמור.

And this is "the King's teruah is in him" according to the first interpretation, a term of breaking and shattering: that is, the gevuros are shattered, and this is their sweetening, as it is written, "You shattered the sea with Your might"; and as is also known regarding the intent of the teruah in the sounding of the shofar on Rosh HaShanah, that it is to shatter the supernal gevuros of Yitzchak, as is written in the Zohar, Emor.

ותרועה ופירור זה הוא ע"י התגלות בחי רעדכ"ר [רעוא דכל רעוין] שהוא ענין ריעות וחיבה נמצא ב' הפירושים עולים בקנה א':

And this teruah and shattering is through the revelation of the level of the Will of all wills, which is a matter of friendship and affection. It follows that the two interpretations agree as one.

ביאור ע"פ לא הביט הנה יעקב הוא נמשך...

An explanation of the verse “He has not beheld [iniquity in Yaakov]”

1 ביאור ע"פ לא הביט הנה יעקב הוא נמשך מיסוד אבא [המלוכש בז"א ובוקע ויוצא חוץ לז"א

An explanation of the verse “He has not beheld.” Now, Yaakov is drawn from the Yesod (foundation) of Abba [which is encloded in Z'eir Anpin (the emotive attributes), and breaks through and emerges outside Z'eir Anpin,

ומזה נתהוה בחי' יעקב] והוא נמשך ויורד בבי"ע לברר בירורי נוגה בכל ששת ימי המעשה and from this the level of Yaakov came into being]. And he is drawn down and descends into [the worlds of] Beriah, Yetzirah and Asiyah to refine the refinements (birurim) of nogah throughout all “the six days of work.”

וזהו פי' יעקב י' עקב שנמשך היו"ד שהוא בחי' יסוד אבא לבחי' עקב דהיינו בי"ע לברר שם בירורי נוגה.

And this is the meaning of Yaakov: yud-akev (a yud [and] a heel), that the yud, which is the level of the Yesod of Abba, is drawn down to the level of the heel (akev), that is, Beriah, Yetzirah and Asiyah, to refine there the refinements of nogah.

[כי בחכמה אתברירו וע' בפי' וישלח ע"פ ויאבק איש בענין כי לא יכול לו מפני שיעקב היינו הארת יסוד אבא כו' ע"ש.

[For “by Chochmah (wisdom) they are refined.” And see in Parshas Vayishlach, on the verse “And a man wrestled,” on the matter of “that he could not prevail against him,” [which is] because Yaakov is the illumination of the Yesod of Abba, etc.; see there.

2 ועוד מבואר במ"א ע"פ ויברך יעקב כי יעקב לא מת דהיינו שלא היה בבחי' שבירה כלל ומשם יורד הכח הזה להעלות הניצוצים כו'.

And it is further explained elsewhere, on the verse "And Yaakov blessed," that "Yaakov did not die": that is, he was not in the state of shattering at all; and from there this power comes down, to elevate the sparks, etc.

וענין זה כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] ובאוצ"ח [ובאוצרות חיים] שיעקב נתקן מאחוריים דאבא שלא נפלו בבריאה ולכן לא נז' [נזכר] בהם מיתה כו'

And this matter is as is written in Etz Chaim and in Otzros Chaim: that Yaakov was formed from the back aspect (achorayim) of Abba, which did not fall into Beriah; and therefore death is not mentioned regarding them, etc.

ובזה יתרון מעלתו אפילו על בחי' ז"א שהוא כללות ו"ק [וי קצוות] דאצי' שבהן הי' [היה] שבה"כ [שבירת הכלים]. והשתא א"ש [אתי שפיר] דהבירור הוא ע"י יעקב כו'

And in this lies his superiority even over the level of Z'eir Anpin, which is the six extremities (vav ketzavos) of Atzilus as a whole, in which the shattering of the vessels (sheviras hakeilim) took place. And now it is well [understood] that the refinement is through Yaakov, etc.]

והנה זלע"ז [זה לעומת זה] עשה האלקים דכמו שיש חכמה בקדושה והם בחי' או"א [אבא ואימא] דמשם נלקח יעקב כך נתהווה בסט"א [בסטרא אחרא] ג"כ חכמה דקליפה ע"ד חרטומי מצרים או כמ"ש חכמים המה להרע.

Now, "G-d has made the one opposite the other": for just as there is Chochmah (wisdom) in holiness, namely the level of Abba and Imma, from where Yaakov was taken, so in the sitra achra (the other side) there also came into being a Chochmah of kelipah (the husk), in the manner of the magicians of Egypt, or as it is written, "They are wise to do evil."

3 והנה כשזה קם זה נופל דהיינו ע"י גילוי חכמה דקדושה שהוא בחי' י' עקב אזי ממילא מתבטלים החכמה חיצוניות דסט"א [דסטרא אחרא]

Now, "when this one rises, that one falls": that is, through the revelation of the Chochmah of holiness, which is the level of yud-akev, the external wisdom of the sitra achra is then nullified as a matter of course.

וזהו לא הביט און ביעקב פי' און הוא חכמה דקליפה מלשון ואיש און מחשבותיו. שהם המחשבות רעות מחכמה הנ"ל.

And this is "He has not beheld iniquity (aven) in Yaakov." The meaning: aven is the Chochmah of kelipah, from the expression "and the man of iniquity (aven), his thoughts," which are the evil thoughts that come from the wisdom mentioned above.

לא יוכל להביט כלל בבחינת יעקב שהוא בהתגלות החכמה דקדושה שהאור דוחה את החשך כו'

It cannot behold the level of Yaakov at all, which is in the revelation of the Chochmah of holiness; for the light drives away the darkness, etc.

וכן הוא למטה בעבודת ה' בכל ימות החול צ"ל בבחי' יעקב לברר בירורים ע"י התפלה שממשיך גילוי היו"ד בחי' חכמה ורעו"ד [ורעותא דליבא] בבחי' עקביים וע"י סור מרע ועשה טוב [ועמש"ל] [ועיין מה שכתוב לעיל] ע"פ וישב יעקב].

And so it is below, in the service of G-d: during all the weekdays one must be at the level of Yaakov, to refine the refinements through prayer, by which one draws down the revelation of the yud, the level of Chochmah, and the desire of the heart (re'usa deliba) into the level of the heels; and through "Turn away from evil and do good" [and see what is written above, on the verse "And Yaakov settled"].

4 ואזי לא הביט און ביעקב כנ"ל. אמנם בשבת כתיב ולא ראה עמל בישראל. כי בבחי' יעקב

And then "He has not beheld iniquity in Yaakov," as mentioned above. On Shabbos, however, it is written, "nor has He seen toil (amal) in Yisrael." For in the level of Yaakov

נמצא בחינת עמל אדם לעמל יולד שהוא העבודה והיגיעה לברר בירורי נוגה והרי יורד ממקומו בבחי' עקביים לברר שם וזהו ענין ששת ימים תעבוד

there is found the aspect of toil: "Man is born to toil." This is the labor and exertion to refine the refinements of nogah; for he descends from his place into the level of the heels, to refine there. And this is the meaning of "Six days shall you labor (taavod)."

וכמו עד"מ עיבוד העורות שנק' עבודה שצריך עבודה ויגיעה עד שישתנו ממהותן הראשון למהות אחר שיהיו ראויים

It is like, by way of analogy, the tanning (ibud) of hides, which is called avodah (work): for it requires work and exertion until they are changed from their original nature into another nature, so that they will be fit

לעשות מהם מנעלים וכה"ג [וכהאי גוונא] וכמ"כ [וכמו כן] ג"כ ענין בירורי נוגה לאהפכא מחשוכא לנהורא ע"י שאוכל ומתפלל בכח האכילה הי"ז [הרי זה] עבודה לשנותן ממהותן.

to make shoes from them, and the like. And likewise, so too is the matter of the refinements of nogah, "to turn darkness into light": when one eats and prays with the strength of the eating, this is avodah, to change them from their nature,

5 ולעשות מיש אין. שהוא משנה סדר ההשתלשלות. ולכן זהו בחי עבודה ועמל. ולכן נאמר בשבת

and to make "something" (yesh) into "nothing" (ayin), which changes the order of the chain of descending worlds (hishtalshelus). Therefore this is the level of work and toil. And therefore it is said of Shabbos,

כי בו שבת מכלל שבששת ימי המעשה הוא בחי עמל. וזה נמצא ושייך דוקא בבחי יעקב.

"for on it He rested," which implies that the six days of work are the level of toil. And this is found, and pertains, specifically at the level of Yaakov.

אבל בישראל לא יש בחי עמל. פי' כמ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] שבחול הוא זיווג יעקב ורחל ואז

But in Yisrael there is no aspect of toil. The explanation is as is written in Pri Etz Chaim: that on weekdays there is the union (zivug) of Yaakov and Rachel, and then

נמצא עבודת הבירורים שיורדים בבי"ע לברר ואח"כ מתעלים באצ"י בשעת התפלה כו' אבל בשבת הוא זיווג ישראל ורחל. ישראל היינו ז"א.

there is the work of the refinements: they descend into Beriah, Yetzirah and Asiyah to refine, and afterwards they ascend into Atzilus at the time of prayer, etc. But on Shabbos there is the union of Yisrael and Rachel. Yisrael is Z'eir Anpin (the emotive attributes).

6 והיינו שבשבת אין יורדים הכלים דאצ"י לברר בבי"ע שזהו בחי יעקב יוד עקב. כ"א אדרבה מתעלים הבירורים שהובררו בחול ליכלל באצ"י כי בשבת הוא עליות העולמות וזהו בחי ישראל שיר אל.

That is: on Shabbos the vessels of Atzilus do not descend to refine in Beriah, Yetzirah and Asiyah, which is the level of Yaakov, yud-akev; rather, on the contrary, the refinements that were refined during the weekdays ascend to be included in Atzilus, for on Shabbos there are the ascents of the worlds. And this is the level of Yisrael: shir E-I (the song of E-I),

שהוא בחי' השיר וההעלאה. שכל עליות הוא ע"י שיר והיינו ההעלאה של בחי' אל שנעשה מאו"ח [מאור חוזר] של הבירורים ועי"ז ממשיכים מ"ד [מ"ד דוכרין] ממקום גבוה היינו גילוי התענוג עליון שיתענגו על ה'.

which is the level of song and elevation. For every ascent is through song; and this is the elevation of the level of E-I, which comes about from the returning light (or chozer) of the refinements. And through this one draws down mayin duchrin (masculine waters) from a high place, that is, the revelation of the supernal delight, that they "delight in Havayah."

[ואפשר לומר דפ"י שיר אל היינו כדפ"י ע"פ שירו לה' שיר חדש. דהנה כשמתבררים מ"ן [מ"ן נוקבין] דבי"ע ועולי [ועולים] להתכלל במ"ד [במ"ד דוכרין] דתיקון

[And it can be said that the meaning of shir E-I is as was explained on the verse "Sing to Havayah a new song (shir)." For when the mayin nukvin (feminine waters) of Beriah, Yetzirah and Asiyah are refined and ascend to be included in the mayin duchrin of [the world of] Tikkun,

אזי נק' שירה חדשה שירה ל' [לשון] נקבה. כי בי"ע נק' דרך כלל עלמא דנוק' [דנוקבא] לגבי אצי'.

it is then called "a new song" (shirah chadashah), shirah being a feminine term; for Beriah, Yetzirah and Asiyah are generally called "the world of the Nukva" (alma deNukva) relative to Atzilus.

7 ונק' שירה חדשה כי זהו דבר חדש שיתכלל דבר שנפל בשבירה בנוגה ויעלה למעלה בקדושה עליונה דאצי' וכן עליית המלי' כשהיא עולה מבי"ע לאצילות נק' שירה ל' [לשון] נקבה.

And it is called "a new song" because this is a new thing: that something which fell in the shattering into nogah should be included and should ascend on high into the supernal holiness of Atzilus. And likewise the ascent of Malchus (sovereignty), when it ascends from Beriah, Yetzirah and Asiyah to Atzilus, is called shirah, a feminine term.

אבל שיר ל' [לשון] זכר הוא ענין עליית הדכר עצמו דהיינו התעלות בחי' ז"א שיקבלו כלים דז"א מאורות דאבא עצמם

But shir, a masculine term, is the ascent of the male (dechar) itself, that is, the elevation of the level of Z'eir Anpin: that the vessels of Z'eir Anpin should receive from the lights of Abba themselves,

דהיינו אור א"ס השורה בחכמה והוא עליי [עלייה] שלא עיי בירורים כלל רק עליי [עלייה] ותוספות אור דקדושה עצמה

that is, the Infinite Light (Or Ein Sof) that rests in Chochmah. And this is an ascent that is not through refinements at all, but only an ascent and an increase of light of holiness itself,

וכמו שיהי [שיהיה] לע"ל [לעתיד לבוא] כשיושלם הבירור ואת רוח הטומאה אעביר כו' ולא יהיה רע כלל ואעפ"כ [ואף על פי כן] יהי [יהיה] עליות בקדושה עצמה

as it will be in the Time to Come, when the refinement is completed, and "I will remove the spirit of impurity," etc., and there will be no evil at all; and even so there will be ascents within holiness itself;

וכמו שהוא מעין ודוגמא זו גם בזמן הזה בשבת שהעליי [שהעלייה] דשבת היא שלא עיי בירורים כבחול and as there is a semblance and likeness of this even in the present time, on Shabbos: for the ascent of Shabbos is not through refinements, as on weekdays,

כי בשבת בורר אסור אלא שמ"מ עליי [עלייה] שבת הוא עיי בירורים דחול וכמאמר מי שטרח בע"ש [בערב שבת] כו'.

for on Shabbos selecting (borer) is forbidden. Except that, nevertheless, the ascent of Shabbos is through the refinements of the weekdays, as the saying goes, "One who toiled on Erev Shabbos," etc.

אבל לע"ל [לעתיד לבוא] ליום שכולו שבת תהיה העלייה שלא עיי בירורים כלל ונקי עלייה זו בשם שיר לשון זכר בחינת דכר כו'.

But in the Time to Come, "for the day that is entirely Shabbos," the ascent will not be through refinements at all; and this ascent is called by the name shir, a masculine term, the level of the male (dechar), etc.

8 ועפ"ז [ועל פי זה] י"ל [יש לומר] שנקי עלייה דשבת שיר אל שהוא עלייה דקדושה עצמה שלא עיי בירורים כמו בחול כו' והיינו כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] סוף ש"ל והז"א נקי אל כו' ע"ש.

And according to this it can be said that the ascent of Shabbos is called shir E-I because it is an ascent of holiness itself, not through refinements as on the weekdays, etc. And this is as is written in Etz Chaim, at the end of Sha'ar 30: "And Z'eir Anpin is called E-I," etc.; see there.

אמנם י"ל [יש לומר] ג"כ בפ"י שיר אל ע"ש [על שם] עליית המלי עיין בזהר פ' בראשית [ד"ט ע"א] ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם]. וזהו שבכחינת ישראל נאמר כי שרית עם אלקים.

However, it can also be said, in explaining shir E-l, that it is named for the ascent of Malchus (sovereignty); see in the Zohar, Parshas Bereishis [(19a), and in the Mikdash Melech there]. And this is why, regarding the level of Yisrael, it is said, "for you have striven (sarisa) with Elokim."

והענין כי הנה נודע שיש ק"כ צירופי אלקים בעולמות ב"ע בסוד מלך אלקים על גוים [דהיינו מז"א דבריא עד סיום מלכות דעשיה הם ק"ך צירופים]

And the explanation is this: it is known that there are 120 combinations of [the Name] Elokim in the worlds of Beriah, Yetzirah and Asiyah, in the mystery of "Elokim reigns over the nations" [that is, from the Z'eir Anpin of Beriah to the end of the Malchus of Asiyah there are 120 combinations]

של אלקים כמ"ש בסוף ספר מבוא שערים וע' בע"ח [בעץ חיים] שער השמות] ונמשכים מבחי' מלי דאצי' שנק' שם אלקים שהוא בחי' יחודא תתאה שמסתיר להיות העולם נראה ליש.

of Elokim, as is written at the end of the book Mavo She'arim; and see in Etz Chaim, Sha'ar HaShemos]. And they are drawn from the level of the Malchus of Atzilus, which is called the Name Elokim, which is the level of the lower unity (yichuda tata'ah), which conceals, so that the world appears as something (yesh).

אבל בחי' ישראל שהוא בחי' ז"א דאצילות הוא משתרר ומושל על שם אלקים שלא יסתיר

But the level of Yisrael, which is the level of the Z'eir Anpin of Atzilus, holds sway and rules over the Name Elokim, so that it should not conceal

על אור א"ס ב"ה [וע' במ"א בביאור דמזוזה מימין ונר חנוכה משמאל בפ"י כי אני ידעתי כי גדול הוי' ואדונינו מכל אלקים כו']].

the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He [and see elsewhere, in the explanation on "The mezuzah on the right and the Chanukah lamp on the left," on the meaning of "For I know that Havayah is great, and our L-rd is above all Elokim," etc.].

9 והנה ע"י השתלשלות ק"ך צירופי אלקים יש יניקה ג"כ לחיצונים וע' שרים וע"ז נאמר ויאבק איש עמו כו'

Now, through the chain of descent (hishtalshelus) of the 120 combinations of Elokim, there is nurture also for the external forces and the seventy princes; and of this it is said, "And a man wrestled with him," etc.,

והיינו עם בחי יעקב שיורד בבי"ע לברר כו' וזהו בחי מלחמה. ואעפ"כ [ואף על פי כן] לא יכול לו.

that is, with the level of Yaakov, which descends into Beriah, Yetzirah and Asiyah to refine, etc.; and this is the level of war. And even so, "he could not prevail against him."

אך כ"ז [כל זה] לא שייך רק בבחי יעקב אבל בבחי ישראל אין שייך בחי מלחמה כי בז"א דאצי אין שום יניקה להע' [להשבעים] שרים והחיצונים כו' וזהו לא ראה עמל בישראל.

But all this applies only to the level of Yaakov; at the level of Yisrael, war does not apply, for in the Z'eir Anpin of Atzilus there is no nurture whatsoever for the seventy princes and the external forces, etc. And this is "nor has He seen toil in Yisrael."

[וכן באדם בגילוי בחי זו בשבת שהוא בחי שיר אל אהבה בתענוגים שזהו בחי כנסת ישראל שמקבל מישראל דלעילא כו'.

[And so it is in man, with the revelation of this level on Shabbos, which is the level of shir E-I, "love in delights," which is the level of Knesses Yisrael (the Congregation of Israel), which receives from the supernal Yisrael, etc.

10 וכמבואר במ"א ע"פ זכור את אשר עשה לך עמלק אזי ממילא תמחה את כל המדות רעות שאין להם שום יניקה כו'.

And as is explained elsewhere, on the verse "Remember what Amalek did to you": then, as a matter of course, you will wipe out all the evil emotive attributes (middos), for they have no nurture at all, etc.]

ה' אלקיו עמו פי' ה' אלקי הוא בחי או"א [אבא ואימא] דאצילות הם עמו דז"א ממש שנתלכשו בו בבחי א"פ [אור פנימי] ממש משא"כ בחול הם עליו בבחי אור מקיף

"Havayah his G-d (Elokav) is with him": the meaning is that Havayah [and] Elokim are the level of Abba and Imma of Atzilus, which are actually "with him," with Z'eir Anpin, being encloded in him as actual inner light (or pnimi); whereas on weekdays they are above him, as encompassing light (or makif).

והענין הוא שמבחי' המקיפים שבחול נעשה בשבת בחי' א"פ [אור פנימי] ונמשכים מקיפים יותר עליונים (וע' בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער השבת פרק ז'. אמנם יש אח"כ עוד עליות לזו"נ [לזעיר אנפין ונוקבא] בשבת עד שמתעלים למקום או"א [אבא ואימא] ממש ועוד כו' כי)

And the explanation is that the encompassing lights (makifim) of the weekdays become, on Shabbos, inner light, and higher encompassing lights are drawn down. (And see Pri Etz Chaim, Sha'ar HaShabbos, chapter 7. However, afterwards there are further ascents of Z'eir Anpin and Nukva on Shabbos, until they rise to the actual place of Abba and Imma, and further, etc. For)

זהו תכלית עליות העולמות שמהמקיפים יהי' [יהיה] פנימים ויומשכו מקיפים עליונים יותר [ע'י] מזה בביאור ע"פ הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל.

this is the ultimate purpose of the ascents of the worlds: that the encompassing lights should become inner ones, and higher encompassing lights should be drawn down [see on this in the explanation on the verse "[In days] to come Yaakov will take root; Yisrael will bud and blossom,"

לעיל ס"פ שמות] וכנודע שבחול הוא יחוד הוי' ואלקים ובשבת הוא יחוד הוי' ואהיה שהוא מבחי' הכתר ע' [עיינ] בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער י"ט פ"ד.

above, at the end of Parshas Shemos]. And as is known, on weekdays there is the union of Havayah and Elokim, and on Shabbos there is the union of Havayah and Ehe-yeh, which is from the level of Keser (the Crown); see Pri Etz Chaim, Sha'ar 19, chapter 4.

ותרועת מלך בו ל' [לשון] תרועם בשבת הוא המתקת הדינין ול' [ולשון] ריעות וחיבה היינו כמ"ש באור פני מלך חיים היינו שאז נמשך במל' שע"ה נהורין שזהו אור פני מלך בחי' הארת פנים כו':

"And the King's teru'ah is in him": [teru'ah] in the sense of "You will break them (teroem) with a rod," which is the sweetening of the judgments; and in the sense of friendship (rei'us) and affection, that is, as it is written, "In the light of the King's face is life": that is, that then the 375 lights (nehorin) are drawn into Malchus, which is "the light of the King's face," the level of the shining of the face, etc.

11 אך הנה צ"ל דמבואר למעלה שעם היות דיעקב הוא למטה מבחי' ישראל שהוא ז"א מ"מ יש בו מעלה יתירה ג"כ כו' וכנזכר לעיל בביאור דמי מנה עפר יעקב כו'.

But now we need to understand: it was explained above that although Yaakov is below the level of Yisrael, which is Z'eir Anpin, he nevertheless also has a superior quality, etc., as was mentioned above in the explanation on "Who has counted the dust of Yaakov," etc.

וא"כ איך יתכן להסכים זה עם מ"ש כאן דבחול הוא בחי' יעקב ושבת הוא בחי' ישראל.

If so, how is it possible to reconcile this with what is written here, that the weekday is the level of Yaakov and Shabbos is the level of Yisrael?

12 והרי חלילה לומר שיש בחי' בחול מה שאינו בשבת ח"ו [חס ושלום]. אמנם באמת לק"מ [לא קשה מידי]

דמלבד דמ"מ בחי' ז"א הוא למעלה מבחי' יעקב

For heaven forbid to say that there is a level on weekdays that is not on Shabbos, G-d forbid! But in truth there is no difficulty at all. For apart from [the fact] that, in any case, the level of Z'eir Anpin is above the level of Yaakov

בכלל וע' בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] בתהלים ס"י ע"ח ע"פ ויקם עדות ביעקב כו' וגם אי' [איתא] דז"א שרשו גבוה אפילו מאו"א [מאבא ואימא] כנודע מענין ז"א בעתיקא אחיד ותליא כו'.

in general; and see the Arizal's Likkutei Torah on Tehillim, chapter 78, on the verse "He established a testimony in Yaakov," etc.; and it is also stated that the root of Z'eir Anpin is higher even than Abba and Imma, as is known from the matter of "Z'eir Anpin is bound to and hangs upon Atika," etc.

אך עוד זאת כי הנה יתרון מעלה זו שבבחי' יעקב היותו מיסוד אבא. הרי גם בחי' זו ממש נמצאת בשבת בז"א ביתר שאת.

But there is more: this superior quality in the level of Yaakov is his being from the Yesod (foundation) of Abba; yet this very level is also found on Shabbos in Z'eir Anpin, with greater eminence.

שהרי בשבת עולה ז"א ומלביש לעצמיות האורות דאבא ממש עד שנמצא אז ז"א במדרגת אבא ממש וכמ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] גבי מוסף דשבת בפ"י זכר למע"ב [למעשה בראשית]. נמצא בשבת יש ב' המעלות היינו בחי' ז"א כשמלביש לעצמיות אבא ממש.

For on Shabbos Z'eir Anpin ascends and enclothes the very essence of the lights of Abba, until Z'eir Anpin is then found at the actual rank of Abba, as is written in Pri Etz Chaim regarding the Musaf of Shabbos, in the explanation of "a remembrance of the work of creation." It follows that on Shabbos there are both advantages: that is, the level of Z'eir Anpin when it enclothes the very essence of Abba.

13 וביאור בחי' אלו בעבודת ה' הנה נודע דיש ב' בחינות היינו בחי' עבד ובחי' בן ועם היות דכלל בחי' בן גבוה יותר

And the explanation of these levels in the service of G-d: it is known that there are two levels, the level of a servant and the level of a son. And although, in general, the level of a son is higher,

שהוא העובד מאהבה אעפ"כ [אף על פי כן] בבחי' אי יש מעלה יתירה ג"כ בבחי' עבד שהוא בחי' הביטול למעלה מן הטעם והדעת המושג [ועי' ע"פ כי עמך מק"ח [מקור חיים] ובפי' שלח ע"פ ועתה יגדל] כו'.

he being one who serves out of love, nevertheless in one respect there is also a superior quality in the level of a servant, which is the level of self-nullification (bittul) above reason and comprehensible knowledge [and see on the verse "For with You is the source of life," and in Parshas Shelach, on the verse "And now, let [the strength of my L-rd] be great"], etc.

14 וכנודע ג"כ מענין בחכמה יסד ארץ דיראה תתאה שרשה מח"ע [מחכמה עילאה] ולכן בזאת דוקא יבא אהרן כו' וזהו היתרון שיש בבחי' יעקב שנק' עבדי על בחי' ישראל שנק' בן.

And as is also known from the matter of "With Chochmah (wisdom) He founded the earth": that the lower awe (yirah tata'ah) has its root in the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah); and therefore, specifically "with this (zos) shall Aharon come," etc. And this is the advantage that the level of Yaakov, who is called "My servant," has over the level of Yisrael, who is called "son."

ולכן צ"ל בבי' הבחי'. אך הנה איתא בזהר פ' בלק (דקצ"ה ע"ב) שיש ב' בחי' עבד.

Therefore one must have both levels. However, it is stated in the Zohar, Parshas Balak (195b), that there are two levels of servant:

הא' בפסוד"ז [בפסוקי דזמרה] הב' בשמו"ע [בשמונה עשרה] ובינתיים הוא ק"ש [קריאת שמע] כו' והענין כמ"ש במ"א בענין ד' אותיות הוי"ד דחילו וה"א רחימו כו'

the first in Pesukei deZimra (the Verses of Praise), the second in the Shemoneh Esreh, and between them is the Shema, etc. And the explanation is as is written elsewhere on the matter of the four letters of the Name Havayah: the yud is dechilu (awe) and the hei is rechimu (love), etc.

ואיתא בכהאריז"ל [בכתבי האריז"ל] בשעת פסוד"ז [פסוקי דזמרה] צריך לקיים מצות יראת ה' והוא ענין יראה תתאה שמבחי' ה' אחרונה דשם הוי"ד וזהו בחי' עבד הראשון שבזהר.

And it is stated in the writings of the Arizal that at the time of Pesukei deZimra one must fulfill the mitzvah of the awe of G-d; and this is the lower awe, which is from the level of the final hei of the Name Havayah. And this is the level of the first servant in the Zohar.

15 וזהו בחי' יעקב עבדי ואח"כ בברכות ק"ש [קריאת שמע] ובק"ש [ובקריאת שמע] ואהבת ב"פ [ב' פעמים] אור זהו

ב' בחי' רחילו והוא בחי' בן וכמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] פמ"ד בשם הרע"מ [הרע"א מהימנא] כב"ר כו'

And this is the level of "Yaakov My servant." And afterwards, in the blessings of the Shema and in the Shema, "And you shall love (ve'ahavta)" [is numerically] twice or (light): these are two levels of rechimu (love), and this is the level of a son, as is written in Sefer Shel Beinonim, chapter 44, in the name of the Raaya Mehemna: "like a son," etc.,

דרחים לון יתיר מגרמיה ונפשיה וזהו ענין למס"נ [למסירות נפש] באחד [וע' בד"ה ש"ה [שיר המעלות] ממעמקים דאף שהבן למטה אינו חייב למס"נ [למסירות נפש] בשביל אביו כו' אבל בנמשל למעלה כו' ע"ש].

"who loves them more than his own self and his soul." And this is the matter of self-sacrifice (mesirus nefesh) at "One" [and see in the discourse beginning "A Song of Ascents: From the depths," that although a son below is not obligated to give up his life for his father, etc., yet in the analogue above, etc.; see there].

16 ואח"כ שמו"ע [שמונה עשרה] זהו בחי' יראה עילאה שלמעלה גם מבחי' אה"ר [אהבה רבה] דבחי' בן כי בינה

הוא בחי' אה"ר [אהבה רבה] ונק' בן י"ה

And afterwards, the Shemoneh Esreh: this is the level of the higher awe (yirah ila'ah), which is above even the level of the great love (ahavah rabbah) of the level of a son; for Binah (understanding) is the level of great love, and it is called ben Yah (son of Yah).

אך יראה עילאה זו הוא בחי' חכמה עילאה והוא יו"ד דשם הוי' דביה שריא דחילו וזהו בחי' עבד הב'.

But this higher awe is the level of the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah), and it is the yud of the Name Havayah, "in which awe (dechilu) dwells"; and this is the level of the second servant.

17 וזהו משה עבדי ויעקב י' עקב היינו הארה מבחי' יו"ד זה שנמשך לבחי' עקב כענין בחכמה יסד ארץ אכן

עצם בחי' היו"ד זהו בחי' משה עבדי כו'

And this is "My servant Moshe." And Yaakov, yud-akev, is an illumination from this level of the yud, which is drawn to the level of the heel, in the manner of "With Chochmah (wisdom) He founded the earth." But the essence of the level of the yud is the level of "My servant Moshe," etc.

וע' במ"א ע"פ ורב ש לום בניך א"ת [אל תקרי] בניך שהוא בחי' בן אלא בוניך כו'

And see elsewhere, on the verse "And great shall be the peace of your children (banayich)": do not read banayich (your children), which is the level of a son, but bonayich (your builders), etc.,

שהוא בחי' עבד הב' שהן תלמידי חכמים שמקבלים מבחי' חכמה וזהו עסק התורה בבחי' ביטול כו'.

which is the level of the second servant: these are the Torah scholars (talmidei chachamim), who receive from the level of Chochmah; and this is the study of the Torah in the mode of self-nullification (bittul), etc.

18 ובוה יובן ענין שבת שהוא בחי' ישראל שנק' בן אך שהוא ג"כ בבחי' עבד דהיינו בחי' ומדרגת משה עבדי וזהו שאנו אומרים בשחרית דשבת ישמח משה במתנת חלקו כי עבד נאמן קראת לו.

And through this the matter of Shabbos will be understood: it is the level of Yisrael, who is called "son," but it is also at the level of a servant, that is, the level and rank of "My servant Moshe." And this is what we say in the Shacharis of Shabbos: "Moshe rejoiced in the gift of his portion, for You called him a faithful servant."

19 והוא שבחי' בן מתעלה להיות ג"כ בבחי' ומדרגת עבד הב' וזהו בחי' עבד נאמן כו' והוא ענין שז"א נק' בן י"ה מלביש עצמיות אורות אבא כו' שהוא יראה עילאה.

That is: the level of a son is elevated to be also at the level and rank of the second servant, and this is the level of "a faithful servant," etc. And this is the matter of Z'eir Anpin (the emotive attributes), which is called ben Yah (son of Yah), enclothing the very essence of the lights of Abba, etc., which is the higher awe.

ויראה עילאה זו כלולה ג"כ עם השמחה וכמ"ש וכל הלבבות ייראוך ואעפ"כ [ואף על פי כן] וכל קרב וכליות יזמרו לשמך כו'

And this higher awe is also included with joy, as it is written, "And all hearts shall fear You," and even so, "and all innermost parts and kidneys shall sing to Your Name," etc.

וזהו ישמח משה כו' כי עבד נאמן כו' ועיין בד"ה וידעת היום ועמ"ש סד"ה ואלה שמות בניי [בני ישראל] כו':

And this is "Moshe rejoiced," etc., "for a faithful servant," etc. And see in the discourse beginning "Know this day," and see what is written at the end of the discourse beginning "And these are the names of the children of Israel," etc.

מה טובו אוהליך יעקב כו'

“How goodly are your tents, Yaakov”

1 מה טובו אוהליך יעקב כו'. להבין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] כל הקורא לאברהם אברם עובר בלאו שנאמר ולא יקרא עוד שמך אברם אלא מעתה הקורא ליעקב יעקב הכי נמי שאני התם דהדר אהדריה קרא כו'.

“How goodly are your tents, Yaakov,” etc. [We need] to understand the saying of our Sages, of blessed memory: “Whoever calls Avraham ‘Avram’ transgresses a prohibition, as it is said, ‘And your name shall no longer be called Avram.’ But if so, does whoever calls Yaakov ‘Yaakov’ [transgress] as well? There it is different, for Scripture itself went back and restored it,” etc.

והענין שאי אפשר לבוא ולהגיע למדריגת ישראל כ”א בהקדימו תחלה מדת ומדריגת יעקב. ועיין בפ' וישלח דקע”ד ע””א.

And the explanation is that it is impossible to come and reach the level of Yisrael except by first preceding it with the quality and level of Yaakov. And see in Parshas Vayishlach, page 174a.

2 והנה ביעקב כתיב ויעקבני זה פעמים. ולהבין זה צריך להבין תחלה הקושיא למה ירדה הנשמה לעוה”ז בכדי

Now, of Yaakov it is written, “For he has supplanted me these two times.” And to understand this, one must first understand the question: why did the soul descend into this world in order

שתקבל שכר אח”כ בג”ע [בגן עדן] והלא קודם ירידתה היתה בודאי בג”ע [בגן עדן] והיתה נהנה מזיו השכינה ומהו היתרון ע”י ירידתה כו' והנה יש על זה כמה תירוצים.

to receive reward afterwards in Gan Eden? Surely before its descent it was certainly in Gan Eden, and was delighting in the radiance of the Shechinah (Divine Presence); so what is the advantage [gained] through its descent, etc.? Now, there are several answers to this.

אך התירוץ האמיתי הוא כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב [העולם הבא] וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] במקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד.

But the true answer is as our Sages, of blessed memory, said: "One hour of teshuvah (return) and good deeds in this world is better than the entire life of the World to Come"; and as our Sages, of blessed memory, said: "In the place where ba'alei teshuvah (those who return) stand, perfect tzaddikim cannot stand."

והנה הנשמות קודם ירידתן לגוף הם בודאי צדיקים גמורים. אך זהו היתרון שלהם בירידתן בגוף שנעשים בחינת בעלי תשובה שאז הם למעלה מעלה מצדיקים

Now, the souls, before their descent into the body, are certainly perfect tzaddikim. But this is their advantage in their descent into the body: that they become the level of ba'alei teshuvah, for then they are far, far above tzaddikim

(ועיין מזה בד"ה אלה מסעי גבי אשר ברא אלקים לעשות כו' ובד"ה ועתה יגדל נא שזהו ענין עומדים ומהלכים ובד"ה מי מנה עפר יעקב ובד"ה את קרבני לחמי כו').

(and see on this in the discourse beginning "These are the journeys," regarding "which G-d created to make," etc.; and in the discourse beginning "And now, I pray, let [the power] be great," that this is the matter of "those who stand" and "those who walk"; and in the discourse beginning "Who has counted the dust of Yaakov"; and in the discourse beginning "My offering, My bread," etc.).

והנה יש שלשה מיני תשובה. האחד היא התשובה תתאה שיהיה סור מרע בתכלית שלא יפגום בעוונות גשמיים במחשבה ודבור ומעשה.

Now, there are three kinds of teshuvah. The first is the lower teshuvah (teshuvah tata'ah): that one should "turn away from evil" completely, so as not to cause a blemish through physical sins in thought, speech and action.

וצריך לעשות תשובה להתחרט על העבר ולעקור את רצונו מן הרע כו' שלא ירצה להפרד מיחודו ואחדותו ית' וכמ"ש לעיל.

And one must do teshuvah: to regret the past and to uproot one's will from the evil, etc., so that one will not want to be separated from His unity and oneness, may He be blessed, as was explained above.

וזה התשובה הוא בתפלה ע"י אומרו בא"י [ברוך אתה ה'] אלקינו שיומשך בחינת אלקינו בקרבנו. והוא בחינת ממלא כל עלמין כדכתיב בפ' וילך (ל"א י"ז) הלא על

And this teshuvah is in prayer, through one's saying "Blessed are You, Havayah, our G-d (Elokeinu)": that the level of "our G-d" be drawn down within us. And this is the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin), as it is written in Parshas Vayelech (31:17): "Is it not because

כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה (ועיין מזה בזח"א [בוהר חלק א] עמוד ק"ס ושלטין עליה כו' ומאן גרים כו', וברכות סדר נשא פרשה יו"ד דרל"ז א' בענין ומצאוהו רעות רבות כו' ובפרשת ואתחנן דרפ"ט א').

my G-d (Elokai) is not within me that these evils have found me?" (And see on this in the Zohar, Part I, page 160: "and they rule over him," etc., "and who causes [this]?" etc.; and in Midrash Rabbah, Seder Naso, section 10, page 237a, on the matter of "and many evils shall find him," etc.; and in Parshas Va'eschanan, page 289a.)

וכתיב כ"א עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם (בישע"י [בישעיה] ס"י נ"ט ב'), נמצא העון הוא מסך מבדיל בין האדם ובין אלקינו.

And it is written, "Rather, your iniquities have separated between you and your G-d" (in Isaiah, chapter 59:2). It follows that iniquity is a separating screen between a person and "our G-d."

ובמ"א נתבאר פ"י וענין אלקינו שאומרים כן על שם אלקים דוקא והיינו משום שכדי להיות אלקי בקרבי שזהו פ"י אלקינו

And elsewhere the meaning and matter of "our G-d" (Elokeinu) was explained: that we say this specifically of the Name Elokim. That is because, in order for there to be "my G-d within me," which is the meaning of "our G-d,"

הנה זהו אי אפשר כ"א ע"י צמצום ע"ד צמצם שכינתו בין שני בדי ארון כו'.

this is impossible except through tzimtzum (contraction), in the manner of "He contracted His Shechinah between the two poles of the Ark," etc.

דלכאורה אינו מוכן הלא מלא כל הארץ כבודו ואת השמים ואת הארץ אני מלא ולא נזכר ע"ז לשון צמצום כלל ומדוע גבי בדי ארון ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] צמצם שכינתו.

For at first glance this is not understood: is it not [written], "The whole earth is full of His glory," and "The heavens and the earth I fill," and no expression of contraction is mentioned about this at all? So why, regarding the poles of the Ark, did our Sages, of blessed memory, say, "He contracted His Shechinah"?

אך הענין הוא כי הגם שנאמר את השמים ואת הארץ אני מלא עכ"ז [עם כל זה] אינו מאיר בהם בבחי' גילוי כ"א בבחינת העלם

But the explanation is that although it is said, "The heavens and the earth I fill," nevertheless He does not shine in them at the level of revelation, but only at the level of concealment;

שהרי נקרא סתימו דכל סתימין. אבל בין בדי הארון היה אורו ית' מתגלה בבחינת גילוי י.

for, after all, He is called "the most hidden of all hidden things." But between the poles of the Ark, His light, may He be blessed, was revealed at the level of revelation.

3 והוא כמ"ש במ"א שבאלקות אין שייך כלל ענין הסתלקות והתפשטות כ"א ענין העלם וגילוי, שבאמת את השמים וכו' אני מלא

And this is as is explained elsewhere: that in G-dliness the matter of withdrawal and spreading forth does not apply at all, but only the matter of concealment and revelation. For in truth, "the heavens, etc., I fill,"

רק שהוא בבחי' העלם אכן בין בדי הארון היה מאיר בבחינת גילוי. וכמו עד"מ באדם המחשבה מאירה ברגל ג"כ כדלקמן.

only it is at the level of concealment; whereas between the poles of the Ark it shone at the level of revelation. It is like, by way of analogy, thought in a person, which shines in the foot as well, as [will be explained] below.

אך שברגל היא בבחינת העלם ומקיף אבל במוח היא מאירה בבחינת גילוי ממש ולא בבחינת העלם ומקיף לבד וכמ"ש מזה באריכות בד"ה ויקח קרח.

Only, in the foot it is at the level of concealment and of an encompassing [light] (makif); but in the brain it shines at the level of actual revelation, and not only at the level of concealment and encompassing, as is explained on this at length in the discourse beginning "And Korach took."

4 והנה כדי שיאיר אלהותו בבחינת גילוי אי אפשר כ"א ע"י צמצום שזה הגילוי הוא צמצום אצלו ית' כמו הדיבור עד"מ זהו הגילוי והוא השפלה וירידה לגבי הרב כו'.

Now, for His G-dliness to shine at the level of revelation is impossible except through tzimtzum (contraction), for this revelation is a contraction for Him, may He be blessed. [It is] like speech, by way of analogy: it is the revelation, and it is a lowering and a descent relative to the teacher, etc.

ועד"ז להיות נקרא אלקינו ממש זהו ע"י צמצום כו'. ולכן לא נזכר בחינה זו על כל השמות כ"א על שם אלקים דוקא.

And in the same way, to be called actually "our G-d" comes about through tzimtzum, etc. Therefore this level is not mentioned with all the Names, but specifically with the Name Elokim.

וזהו ענין התשובה האחד להיות בחינת אלקי בקרבי (אך צ"ל דהא כתיב כי חלק הוי' עמו והיינו שנשמת האדם הוא חלק משם הוי' ב"ה כמ"ש באגה"ת [באגרת התשובה] פ"ד.

And this is the matter of the first teshuvah (return): that there be the level of "my G-d within me." (But we need to understand: for it is written, "For Havayah's portion is His people," that is, a person's soul is a portion of the Name Havayah, blessed be He, as is written in Iggeres HaTeshuvah, chapter 4.

וא"כ איך אנו אומרים שרק על שם אלקים דוקא אומרים אלקינו. אך הענין שהרי אנו אומרים הוי' אלקינו אי"כ ר"ל [רוצה לומר] שהשם הוי' הוא עצמו ממש אלקינו.

If so, how can we say that it is only of the Name Elokim specifically that we say "our G-d"? But the explanation is this: after all, we say "Havayah our G-d"; if so, this means that the Name Havayah itself is actually "our G-d."

ופי' כי בודאי יש בכל נשמה חלק משם הוי' ממש ב"ה כמשנ"ת [כמו שנתבאר] באגה"ת [באגרת התשובה] שם פ"ד הנ"ל וכמ"ש בד"ה ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם כו'. ועמ"ש בד"ה בפ' נסכים.

And the meaning is that certainly every soul has a portion of the very Name Havayah, blessed be He, as was explained in Iggeres HaTeshuvah, there, chapter 4, mentioned above, and as is written in the discourse beginning "But Havayah your G-d would not listen to Bilaam," etc. And see what is written in the discourse in the section of the libations.

אך שהמשכה זו הוא ע"י שם אלקים כי שם הוי' הוא האור והחיות ושם אלקים הוא בחינת הכלים שבהן נמשך האור והן בחינת אותיות וכמ"ש בס"ב [בספר של בינונים] ח"ב [חלק ב'] ספ"ד [סוף פרק ד'].

Only, this drawing-down is through the Name Elokim. For the Name Havayah is the light and the life-force (chayus), and the Name Elokim is the level of the vessels through which the light is drawn, and they are the level of letters, as is written in Sefer Shel Beinonim (Tanya), Part II, end of chapter 4.

וכמ"ש בד"ה וידבר אלקים כו' וארא אל אברהם כו' בענין אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו כו' עד וזהו וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני הוי' שע"י בחינת אלקים הוא גילוי שם הוי' כו' ע"ש.

And as is written in the discourse beginning "And Elokim spoke," etc., "And I appeared to Avraham," etc., on the matter of "When is Havayah great? When He is in the city of our G-d," etc., up to: "And this is [the meaning of] 'And Elokim spoke to Moshe and said to him: I am Havayah': that through the level of Elokim there is the revelation of the Name Havayah," etc. See there.

ועיין מענין כי חלק הוי' עמו בזח"א [בזהר חלק א] דצ"ו ע"ב קס"א ב'. ח"ב [חלק ב'] דצ"ו א' ח"ג [חלק ג'] ס"ב ב' צ"ד א' דרפ"ו ב' וז"ל [וזה לשונן] הרמ"ז [הרב משה זכות] שם בכל מקום הם אחוזים בו בין בבי"ע בין באצילות

And see on the matter of "For Havayah's portion is His people" in the Zohar, Part I, 96b, 161b; Part II, 96a; Part III, 62b, 94a, 286b. And these are the words of the Ramaz (Rabbi Moshe Zacuto) there: "In every place they are attached to Him, whether in Beriah, Yetzirah and Asiyah or in Atzilus;

כי חלק הוי' הם ד' אותיות הוי' שהם נשמת ד' עולמות לכל אחד יש לו חלק בפנימיות שלהם עכ"ל [עד כאן לשונן].

for 'the portion of Havayah' is the four letters of Havayah, which are the soul of the four worlds; each one has a portion in their inner dimension." End of quote.

ובפרשת תרומה דקל"ד ע"ב כתב וז"ל [וזה לשונן] שאע"פ [שאף על פי] שיש פירוד בין בי"ע לאצילות היינו בבחי' כלי העולמות אבל לא בבחי' האור הפנימי המתפשט בהם שהרי סודו שם הוי' יו"ד באצילות ה' בכריאה ו"ה כיצירה ועשייה עכ"ל [עד כאן לשונן].

And in Parshas Terumah, 134b, he wrote, and these are his words: "Although there is separation between Beriah, Yetzirah and Asiyah and Atzilus, that is at the level of the vessels of the worlds, but not at the level of the inner light that spreads through them; for its mystery is the Name Havayah: yud in Atzilus, hei in Beriah, vav and hei in Yetzirah and Asiyah." End of quote.

ויש לעיין דא"כ איך שייך לומר שכל ישראל יש לכל אחד ממש חלק משם הוי' שהוא בחינת אצילות ממש, דהיינו או אצילות העליון ממש או אצילות שבבי"ע.

And this needs examination: if so, how can one say that all Israel, each and every one, actually has a portion of the Name Havayah, which is the level of Atzilus itself, that is, either the supernal Atzilus itself or the Atzilus within Beriah, Yetzirah and Asiyah?

והרי ודאי רוב הנשמות הם מבי"ע ממש ולא מאצילות שבבי"ע. ועיין מזה בהרמ"ז [בהרב משה זכות] ר"פ משפטים ד"ה מה תוספת לנשמתא.

For surely most souls are from Beriah, Yetzirah and Asiyah proper, and not from the Atzilus within Beriah, Yetzirah and Asiyah. And see on this in the Ramaz, at the beginning of Parshas Mishpatim, the passage beginning "What is the addition to the soul."

וי"ל [ויש לומר] שאעפ"כ [שאף על פי כן] שרשן כולם מאצילות ממש רק פי' נשמות דבי"ע היינו שהנשמה שבגוף אינה כ"א מבי"ע אבל שרשה ממש י"ל [יש לומר] כולם מאצילות ממש וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] בביאור ע"פ יונתי בחגי הסלע ואף גם הנשמה המלוכשת בגוף היא מבחינת שם הוי'.

And it can be said that, even so, the root of all of them is from Atzilus itself; only, the meaning of "souls of Beriah, Yetzirah and Asiyah" is that the soul that is in the body is only from Beriah, Yetzirah and Asiyah, but its actual root, it can be said, is in all of them from Atzilus itself, as was explained in the explanation on "My dove, in the clefts of the rock." And even the soul that is en-clothed in the body is from the level of the Name Havayah,

כענין מ"ש בע"ח [בעץ חיים] שער השמות שער מ"ד פ"ד דיו"ד כלים הפנימי' [הפנימיות / הפנימית] דבריאה הם שמות הוי' והרי הנשמות נמשכו מפנימיות הכלים.

along the lines of what is written in Etz Chaim, Sha'ar HaShemos, Sha'ar 44, chapter 4: that the ten inner vessels of Beriah are Names of Havayah; and the souls are drawn from the inner dimension of the vessels.

עכ"פ [על כל פנים] מזה מובן ענין פי' אלקינו היינו ששם הוי' ממש הוא אלקינו כחנו וחיותנו ממש. ועמ"ש מזה בד"ה קדש ישראל לה':

At any rate, from this the meaning of "our G-d" is understood: that the Name Havayah itself is "our G-d," our very strength and life-force. And see what is written on this in the discourse beginning "Israel is holy to Havayah.")

5 קיצור. ענין ויעקבני כו'. ג' תשובות. הא' להיות סור מרע. שלא להיות עונותיכם מבדילים כו' ואז נעשה בחינת אלקינו.

Summary. The matter of "He has supplanted me," etc. Three kinds of teshuvah. The first: to "turn away from evil," so that "your iniquities" will not "separate," etc.; and then the level of "our G-d" comes about.

וזהו בא"י [ברוך אתה ה'] אלקינו. וענין פ"י אלקינו וצמצם שכינתו. וענין חלק הוי' עמו ופ"י הוי' אלקינו: ב והנה פ"י עונותיכם מבדילים כו'.

And this is "Blessed are You, Havayah, our G-d." And the matter of the meaning of "our G-d," and "He contracted His Shechinah." And the matter of "Havayah's portion is His people," and the meaning of "Havayah our G-d." 2. Now, the meaning of "your iniquities separate," etc.,

מבואר באגה"ת [באגרת התשובה] פ"ה דהנה כתיב ויפח באפיו כו' שהוא המשכה מבחי' פנימיות החיות היא בחינת חלק ה' ב"ה

is explained in Iggeres HaTeshuvah, chapter 5: for it is written, "And He breathed into his nostrils," etc., which is a drawing-down from the level of the inner dimension of the life-force, which is the level of "Havayah's portion," blessed be He;

וכמו שעד"מ כשהאדם נופח לאיזה מקום אם יש איזה דבר חוצץ ומפסיק בינתיים אין הבל הנופח עולה ומגיע כלל לאותו מקום ככה ממש אם יש דבר חוצץ ומפסיק בין גוף האדם לבחינת הבל העליון.

and just as, by way of analogy, when a person blows toward some place, if there is something that intervenes and interrupts in between, the breath of the one blowing does not rise and reach that place at all, exactly so [it is] if there is something that intervenes and interrupts between a person's body and the level of the supernal breath.

אך באמת אין שום דבר גשמי ורוחני חוצץ לפניו ית' כו' אלא כמ"ש בישע"י [בישעיה] כ"א עונותיכם היו מבדילים כו', והטעם לפי שהם נגד רצה"ע [רצון העליון] ב"ה המחיה את הכל כו' ע"ש.

But in truth no thing, physical or spiritual, forms a barrier before Him, may He be blessed, etc.; rather, as is written in Isaiah, "Rather, your iniquities have separated," etc. And the reason is that they are against the Supernal Will, blessed be He, which gives life to everything, etc. See there.

6 ועמ"ש בד"ה את קרבני לחמי בענין הלבושים צואים כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] מלפפתו כו' ע"ש. ובר"ח [ובראשית חכמה] שער הענוה פ"ו באמצע הפרק בד"ה וכאשר יזכור האדם אינון מחיצה בין ישראל לאביהם שבשמים כו'

And see what is written in the discourse beginning "My offering, My bread," on the matter of the soiled garments, as our Sages, of blessed memory, said, "It wraps around him," etc. See there. And in Reishis Chochmah, Sha'ar HaAnavah, chapter 6, in the middle of the chapter, in the passage beginning "And when a person remembers": "They are a partition between Israel and their Father in Heaven," etc.;

גרמין אפרשותא בין קוב"ה [קודשא בריך הוא] וישראל ודא איהו רזא כי אם עונותיכם היו מבדילים כו'. עכ"ל [עד כאן לשונו].

"they cause a separation between the Holy One, blessed be He, and Israel; and this is the mystery of 'Rather, your iniquities have separated,' etc." End of quote.

וע' מענין פי' מחיצה בד"ה ועשית ציץ ומענין מש"ש [מה שכתוב שם] בכל צרתם בשמות רבה פ' ב' גבי מתוך הסנה ועיין בזה"ב [בזהר חלק ב'] (דס"ט ב' ודקל"א א').

And see on the meaning of "partition" in the discourse beginning "And you shall make a tzitz (headplate)"; and on the matter of what is written there on "In all their affliction," in Shemos Rabbah, section 2, regarding "from the midst of the thorn-bush"; and see in the Zohar, Part II (69b and 131a).

ועמ"ש בביאור ע"פ יונתי בחגוי בענין פי' אלביש שמים קדרות כו'. ומ"ש גרמין אפרשותא מובן

And see what is written in the explanation on "My dove, in the clefts," on the meaning of "I clothe the heavens with blackness," etc. And what he wrote, "they cause a separation," is understood:

כי כשההשפעה נמשכת ע"י לבוש שק גס ועב אין גילוי אלקות בעולם כי לבוש גס זה מסתיר לגמרי על הגוף.

for when the influence is drawn down through a coarse and thick garment of sackcloth, there is no revelation of G-dliness in the world, for this coarse garment completely hides the body.

ועמ"ש בביאור ע"פ אלה מסעי. ועיין באגה"ת [באגרת התשובה] פ"ו בענין ובפשעכם שולחה אמכם. ובזח"ג [ובזהר חלק ג] פ' אחרי (ד' ע"ד ב').

And see what is written in the explanation on "These are the journeys." And see in Iggeres HaTeshuvah, chapter 6, on the matter of "And for your transgressions your mother was sent away"; and in the Zohar, Part III, Parshas Acharei (74b).

וזהו ענין עונותיכם היו מבדילים שהם הגורמים התלכשות השפעת השכינה בע"ס [בעשר ספירות] דנוגה כו', וזהו המחיצה המפסקת כו'.

And this is the meaning of "your iniquities have separated": that they are what cause the influence of the Shechinah to be encloded in the Ten Sefiros of Nogah, etc.; and this is the partition that interrupts, etc.

והענין כי יעקב חבל נחלתו וע"י שהאדם משפיל את עצמו להמשך אחר התאוות גשמיים באיסור או אפי' [אפילו] בהיתר שהם נמשכים מהיכלות הקליפות גורם בזה למעלה כמ"כ [כמו כן] התלכשות השפעת ה' תתאה הנ"ל בע"ס [בעשר ספירות] דנוגה.

And the explanation is that "Yaakov is the cord of His inheritance"; and by a person lowering himself to be drawn after physical desires, whether forbidden or even permitted, which are drawn from the chambers of the kelipos (husks), he thereby likewise causes, above, the enclothing of the influence of the lower hei, mentioned above, in the Ten Sefiros of Nogah.

7 וכשעושה תשובה ועוקר רצונו מהבלי העולם גורם כמ"כ [כמו כן] למעלה בחי' תשוב ה' תתאה למקורה כו'.

And when one does teshuvah (return) and uproots one's will from the vanities of the world, one likewise causes, above, the level of "the lower hei returns (tashuv hei) to its source," etc.

וזהו ענין בא"י [ברוך אתה ה'] אלקינו שאזי אין מבדיל בין האדם ובין אלקינו כו', ועיין באגה"ת [באגרת התשובה] פ"ח [פרק ח'] שזהו ענין ונקה מנקה הוא לשבים לרחוץ ולנקות נפשם מלבושים הצואים כו' ע"ש.

And this is the meaning of "Blessed are You, Havayah, our G-d": that then nothing separates between the person and "our G-d," etc. And see in Iggeres HaTeshuvah, chapter 8, that this is the meaning of "And He cleanses": He cleanses those who return, to wash and cleanse their souls of the soiled garments, etc. See there.

והתשובה השנית היא התשובה בבחינת ועשה טוב. דהיינו שאע"פ [שאף על פי] שהוא סור מרע בתכלית. אך שהוא ממעט במצות ועשה טוב לייגע את עצמו בתורה ותפלה.

And the second teshuvah is the teshuvah at the level of "and do good." That is: although he "turns away from evil" completely, yet he does too little in the mitzvos and in "do good," [in] exerting himself in Torah and prayer.

היינו עצלות. וע"ז נאמר (תהלים י"ד) אין עושה טוב אין גם אחד. ופי' בעה"מ [בעמק המלך] שער קרית ארבע פרק קמ"ה שע"ז גורם הסתלקות טוב העליון שהוא היסוד.

That is, laziness. And of this it is said (Psalms 14), "There is none who does good, not even one." And Emek HaMelech, Sha'ar Kiryas Arba, chapter 145, explains that through this one causes the withdrawal of the supernal "good," which is Yesod (foundation).

והענין כמ"ש אמרו צדיק כי טוב. מדת צדיק הוא התקשרות והתחברות ההמשכה מבחינת סובב כל עלמין להיות נמשך ומאיר בבחינת פנימיות בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] ונקרא יחוד קב"ה [קודשא בריך הוא] ושכינתיה.

And the explanation is as it is written, "Say of the tzaddik (the righteous one) that he is good." The attribute of tzaddik is the binding and joining of the drawing-down from the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), so that it is drawn down and shines at the level of the inner dimension (pnimiyus), within the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin); and this is called the union of the Holy One, blessed be He, and His Shechinah (Divine Presence).

ועיין בסש"ב [בספר של בינונים] פרק מ"א ועיין מ"ש ע"פ והתהלכתי בתוכם ועיין מ"ש סד"ה כי ההרים ימוש ועיין בזח"ג [בזהר חלק ג] [דק"י ע"ב] ע"פ ועשה טוב שכן ארץ.

And see in Sefer Shel Beinonim (Tanya), chapter 41; and see what is written on "And I will walk among you"; and see what is written at the end of the discourse beginning "For the mountains shall depart"; and see in the Zohar, Part III (110b), on "And do good, dwell in the land."

[ודרכ"ה ב'] ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] שם וזהו פי' וענין עובד אלקים המבואר בסש"ב [בספר של בינונים] פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו] שהוא מלשון עורות עבדים

(and 225b), and in the Ramaz there. And this is the meaning and matter of "one who serves G-d" (oved Elokim), explained in Sefer Shel Beinonim, chapter 15: that it is from the expression "tanned hides" (oros avudim);

וכך הוא מתקן ההסתר הנמשך מהצמצום דשם אלקים ע"י מה שהוא מייגע את עצמו בועשה טוב להלחם עם הטבע והיצר כו'

and so he rectifies the concealment that comes from the tzimtzum (contraction) of the Name Elokim, through exerting himself in "do good," to battle with nature and the [evil] inclination, etc.;

שכמ"כ [שכמו כן] ממשיך ע"י יחוד עליון דשמש ומגן הוי' אלקים שלא יסתיר המגן והנרתק וכענין שילוב אדי בהוי' כו' וממתקים הגבורות בחסדים שזהו עיקר ענין היחוד.

for likewise, through this he draws down the supernal union of "a sun and a shield is Havayah Elokim," so that the shield and the sheath do not conceal; and it is like the matter of the interweaving of Ado-nai in Havayah, etc.; and the Gevuros (severities) are sweetened by the Chasadim (kindnesses), which is the essence of the union.

ולכן כשאין עושה טוב כדבעי גורם התגבורות הדינין כמש"ש [כמה שכתוב שם] [דק"י ע"ב] דהא כדין נורא דליק ואוקיד עלמא בשלהובי כו',

Therefore, when one does not do good as one should, one causes the judgments to prevail, as is written there (110b): "for then fire blazes and burns the world with its flames," etc.;

משא"כ ע"י יחוד עליון שהוא המשכת החסדים שהוא גילוי אור א"ס ב"ה הסובב כל עלמין בממכ"ע [בממלא כל עלמין]

whereas through the supernal union, which is the drawing-down of the Chasadim, which is the revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, that encompasses all worlds, within memalei kol almin,

אזי גם הגבורות דממע"כ [דממלא כל עלמין] מומתקים וז"ש [וזהו שכתוב] בזח"ג [בזהר חלק ג] [דמ"ב סע"ב] [סוף עמוד ב] [אמר רבי] יוסי כו' לית לה בפומא כו' ע"ש בפירוש הרמ"ז [הרב משה זכות] ודו"ק [ודוק].

then the Gevuros of memalei kol almin are also sweetened. And this is what is written in the Zohar, Part III (end of 42b): "Rabbi Yosi said," etc., "she has nothing in her mouth," etc. See there, in the commentary of the Ramaz, and consider this carefully.

והנה מה שלמעלה במדרגה שם הפגם יותר פי' שמי שנשמתו גבוה אזי פוגם החטא בהבטלו מועשה טוב ושאינו עובד אלקים, ויותר גדול הנפילה שלו מהעון של איש ההמוני שאינו סור מרע.

Now, where something is higher in level, there the blemish is greater. That is: when one whose soul is lofty is idle from “do good” and is not “one who serves G-d,” the sin causes a blemish, and his fall is greater than [that caused by] the sin of a common person who does not “turn away from evil.”

דהנה כתיב כי האדם עץ השדה ופי' בזהר ח"ג [חלק ג'] (דרי"ב ב') שבחי' שורש נשמת האדם הוא בחי' עץ דהוא שדה אשר ברכו ה' כו' ע"ש ובפי' הרמ"ז [הרב משה זכות].

For it is written, “For man is a tree of the field,” and it is explained in the Zohar, Part III (202b), that the root of a person’s soul is the level of a tree of “that field which Havayah has blessed,” etc. See there, and in the commentary of the Ramaz.

והנה עד"מ עץ עושה פרי שיש בו פירות שלמטה סמוך לארץ ויש בו פירות שלמעלה גבוה מעל גבוה

Now, by way of analogy, a fruit-bearing tree has fruits below, near the ground, and it has fruits above, high over high.

והנה הפירות שלמעלה עם שהם עליונים יותר אך כשהם נופלים למטה ע"י שבא הרוח ועוקרתן

Now, the fruits above, although they are higher, yet when they fall down, when the wind comes and tears them off,

אזי הם נופלים למטה במרחק מהאילן יותר מן אותן הגדילים למטה שאף כשנופלים לארץ אינן נופלין במרחק כ"כ [כל כך] וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] מאיגרא רמא לכירא עמיקתא.

then they fall down farther from the tree than those that grow below, which, even when they fall to the ground, do not fall so far away; and as our Sages, of blessed memory, said: “from a high roof into a deep pit.”

8 ועד"ז ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] לפי גדולתו היה מפלתו. וכך הוא בענין פירות האילן עץ החיים שהם הנשמות כי הנה ישראל עלו במחשבה ומה שהוא למעלה במדרגה הנפילה הוא למטה יותר.

And along these lines our Sages, of blessed memory, said: “According to his greatness was his downfall.” And so it is with the fruits of the tree, the Tree of Life, which are the souls: for Israel arose in [G-d’s] thought, and what is higher in level, its fall is lower.

וכמ"כ [וכמו כן] הוא ג"כ בענין שבה"כ [שבירת הכלים] שמעולם התהו שמה ששרשי למעלה גבוה יותר לכן נפל למטה יותר שלכן הצומח מחיה הבעל חי.

And so it is, too, with the shattering of the vessels (sheviras hakeilim) of the World of Tohu: whatever had its root higher up therefore fell lower down. That is why the vegetable gives life to the animal,

9 והבעל חי את המדבר. כי בשרשן היו גבוהים יותר שלכן כשנפלו נפלו למטה יותר כו' עמ"ש מזה בד"ה ראשי המטות.

and the animal [gives life] to the speaking [being]: for in their root they were higher, and so, when they fell, they fell lower, etc. See what is written on this in the discourse beginning "The heads of the tribes."

ולכן הפגם של הנשמה העליונה מי שהוא ת"ח [תלמיד חכם / תלמידי חכמים] מה שפוגם בועשה טוב גדול עונו יותר מן העון ממש של הע"ה [העם הארץ]

Therefore, as for the blemish of the lofty soul, one who is a Torah scholar: when he blemishes in "do good," his sin is greater than the actual sin of an unlearned person (am ha'aretz).

וכן משמע בגמרא (יומא פרק יוה"כ"פ [יום הכפורים] דפ"ו ע"א) כגון אנא דמסגינא כו' ע"ש. ולכן צ"ל התשובה בועשה טוב גדולה יותר.

And so it is implied in the Gemara (Yoma, chapter "Yom HaKippurim," 86a): "Such as I, if I walk," etc. See there. Therefore the teshuvah for "do good" must be greater.

ואין סתירה לזה ממשארז"ל [ממה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] עבר אדם על מ"ע [מצות עשה] ושכ לא זו משם עד שמוחלין לו מה שאין כן בל"ת [בלא תעשה] דתשובה תולה ויוה"כ [יום הכפורים] מכפר דנמצא לכאורה שעל מצות עשה אין צריך תשובה כ"כ [כל כך]

And there is no contradiction to this from what our Sages, of blessed memory, said: "If a person transgressed a positive commandment and did teshuvah, he does not move from there before he is forgiven," which is not so with a prohibition, where teshuvah suspends [the punishment] and Yom Kippur atones; from which it would seem, at first glance, that for a positive commandment teshuvah is not needed as much

כמו על ל"ת [לא תעשה], דכבר נתבאר זה באגה"ת [באגרת התשובה] דמ"ש רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] לא זו משם עד שמוחלין לו היינו שמוחלין לו העונש אבל מ"מ האור נעדר כו' ולכן אין ללמוד משם שום קולא למ"ע [למצות עשה] כו' ע"ש.

as for a prohibition. For this has already been explained in Iggeres HaTeshuvah: what our Sages, of blessed memory, said, "he does not move from there before he is forgiven," means that he is forgiven the punishment, but nevertheless the light is missing, etc.; and therefore one cannot learn from there any leniency for positive commandments, etc. See there.

אבל כדי שיעשה תשובה שיתמלא גם האור שחסר בביטול מ"ע [מצות עשה] ע"ז צריך לעשות תשובה עצומה ממעמקים קראתיך כו'

But in order to do teshuvah such that the light that was lacking through the neglect of a positive commandment will also be filled, for this one must do a tremendous teshuvah, "From the depths I have called You," etc.

ותשובה זו הוא ענין הבקשה בתפלה בא"י [ברוך אתה ה'] פ"י שהבקשה של התשובה שעל העדר ועשה טוב היינו שהוא להתקשר ולהדבק בשם הוי' שהוא סוכ"ע ובח"י מקיף כו'

And this teshuvah is the matter of the request in prayer, "Blessed are You, Havayah." That is: the request of the teshuvah for the absence of "do good" is to bind oneself and cleave to the Name Havayah, which is sovev kol almin and the level of the encompassing [light] (makif), etc.;

והוא למעלה מבח"י אלקינו שהוא בח"י ממכ"ע [ממלא כל עלמין], והיינו כי מ"ע [מצות עשה] ומצות ל"ת [לא תעשה] תלויים בשם הוי' ע"כ להמשיך האור הנמשך ע"י המצות זהו ענין להדבק בשם הוי' ממש.

and it is above the level of "our G-d," which is the level of memalei kol almin. That is because the positive commandments and the prohibitions depend on the Name Havayah; therefore, to draw down the light that is drawn through the mitzvos is the matter of cleaving to the Name Havayah itself.

10 ועל דרך מה שנתבאר באגה"ת [באגרת התשובה] שם פ"ח [פרק ח'] ומאחר שרוח עברה ותטהרם אזי תוכל נפשו לשוב עד הוי' ב"ה ממש ולעלות מעלה מעלה למקורה ולדבקה בו ית' ביחוד נפלא

And this is along the lines of what was explained in Iggeres HaTeshuvah, there, chapter 8: "And once 'a wind has passed and cleansed them,' his soul can then return 'unto Havayah,' blessed be He, Himself, and ascend higher and higher to its source, and cleave to Him, may He be blessed, in a wondrous union,

כמו שהיתה מיוחדת בו ית' בתכלית היחוד בטרם שנפחה ברוח פיו ית' כו' ע"ש והיינו כמו שהיתה כלולה בשם הוי' ממש

as it was united with Him, may He be blessed, in perfect union before it was breathed forth by the breath of His mouth, may He be blessed," etc. See there. That is, as it was included in the Name Havayah itself.

(והנה לפי מה שכתוב לעיל דגם פ"י אלקינו היינו ענין הוי' אלקינו כי חלק הוי' עמו.

(Now, according to what is written above, that the meaning of "our G-d" too is the matter of "Havayah our G-d," for "Havayah's portion is His people,"

א"כ מהו ההפרש בין בחי' הא' לבחי' זו הב' שהוא להדבק בשם הוי' ממש. אך הענין ע"פ מ"ש סד"ה וידבר אלקים כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם.

if so, what is the difference between the first level and this second level, which is to cleave to the Name Havayah itself? But the explanation is according to what is written at the end of the discourse beginning "And Elokim spoke," etc., [on] "But by My Name Havayah I was not known to them."

דהפ"י בחי' שם הוי' קודם שבא לידי גילוי במדות כו' עד וכך היתה כוונת יעקב בתפלתו והיה הוי' לי לאלקים פ"י הוי' לבדו הוא בעצמו יהיה לי בבחינת אלקים כו'.

For the meaning is the level of the Name Havayah before it comes to revelation in the emotive attributes (middos), etc., up to: "And this was Yaakov's intention in his prayer, 'And Havayah will be my G-d': that is, Havayah alone, He Himself, will be for me at the level of Elokim," etc.

ועוד י"ל [יש לומר] ע"ד שיש ב' שילובים שילוב הוי' באד' ואזי שם אד' גובר וזהו הבחינה הא'. אמנם שילוב אד' בהוי' אזי שם הוי' גובר וזהו הבחי' הב' דכאן.

And it can further be said, along the lines that there are two interweavings: in the interweaving of Havayah in Ado-nai, the Name Ado-nai prevails, and this is the first level; but in the interweaving of Ado-nai in Havayah, the Name Havayah prevails, and this is the second level here.

והנה ענין תשובה זו בועשה טוב שיהיה עושה המצוה בשמחה וטוב לב ולא מצות אנשים מלומדה. ועיין מ"ש ע"פ אסרי לגפן בענין כבס ביין לבושו כו' ומ"ש בד"ה לכן אמור לבנ"י [לבני ישראל] כו':

Now, the matter of this teshuvah (return) in "do good" is that one should do the mitzvah with joy and gladness of heart, and not [as] "a commandment of men learned by rote." And see what is written on "Binding his foal to the vine," on the matter of "He washes his garment in wine," etc., and what is written in the discourse beginning "Therefore say to the children of Israel," etc.)

11 קיצור פי' מבדילים באגה"ת [באגרת התשובה] **פ"ד ובר"ח** [ובראשית חכמה] **שער הענוה פ"ו אלכיש שמים** קדרות. יעקב חבל. ונקה.

Summary. The meaning of "separate" in Iggeres HaTeshuvah, chapter 4, and in Reishis Chochmah, Sha'ar HaAnavah, chapter 6. "I clothe the heavens with blackness." "Yaakov is the cord." "And He cleanses."

והתשובה הב' בועשה טוב. בחי' טוב מחבר סוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין]. עובד אלקים. עץ השדה. ותשובה זו ליכלל בשם הוי' ממש ועשיות המצות בשמחה כו':ג

And the second teshuvah, in "do good." The level of "good" joins sovev kol almin and memalei kol almin. "One who serves G-d." "A tree of the field." And this teshuvah is to be included in the Name Havayah itself; and the doing of the mitzvos with joy, etc. 3.

והתשובה השלישית היא שאע"פ [שאף על פי] שהוא סור מרע בתכלית וגם ועשה טוב בתכלית אזי התשובה גדולה יותר והוא

And the third teshuvah is: although he "turns away from evil" completely and also "does good" completely, the teshuvah is then greater still; and it is

כדכתיב (מלאכי ג' ז') שובו אלי ואשובה אליכם פי' כמ"ש במ"א בפ"י כל ימיו בתשובה, דאין ר"ל [רוצה לומר] על עבירות ח"ו [חס ושלום] דא"כ מהו כל ימיו

as it is written (Malachi 3:7), "Return to Me, and I will return to you." The meaning is as is explained elsewhere on the meaning of "all his days in teshuvah": that it does not mean for sins, G-d forbid, for if so, what is [the meaning of] "all his days"?

אלא התשובה היא על הריחוק כי אף שהוא עושה טוב ומקיים המצות עכ"ז [עם כל זה] יכול להיות עדיין בבחי' יש ודבר

Rather, the teshuvah is for the distance: for even though he does good and keeps the mitzvos, nevertheless he can still be at the level of a self-standing existence (yesh) and entity.

וגם אפילו אהבה עדיין הוא בבחינת יש מי שאוהב ועיקר התשובה הוא כמו שכתוב והרוח תשוב אל האלקים כו' דהיינו שירצה לשוב למקורו ושרשו בחי' ישראל עלה במחשבה.

And even love is still at the level of yesh: there is one who loves. And the essence of teshuvah is as it is written, "And the spirit returns to G-d," etc.: that is, that he desire to return to his source and root, the level of "Israel arose in [G-d's] thought."

12 והיינו שירצה ליכלל ולדבק בעצמות אור א"ס ב"ה שהוא למעלה מעלה מבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וסוכ"ע שאינו בגדר עלמין כלל כו'.

That is, that he desire to be included in and to cleave to the very essence of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which is far, far above the level of memalei kol almin and sovev kol almin, for it is not within the bounds of worlds at all, etc.

וכמאמר המתנשא מימות עולם. ועד"ז נאמר בקריעת ים סוף עד יעבור עמך הוי' פי' למעלה משם הוי',

And as the phrase says, "Who is exalted from the days of the world." And along these lines it is said at the Splitting of the Sea of Reeds, "Until Your people pass over, Havayah": that is, above the Name Havayah.

כי שם הוי' יו"ד חכמה כו' ונק' סוכ"ע ובקי"ס [ובקריעת ים סוף] היה הגילוי מלמעלה מעלה מבחי' סוכ"ע שעיי' הפך ים ליבשה שעלמא דאתכסיא בא באתגליא ממש כו',

For the Name Havayah (the yud is Chochmah, etc.) is called sovev kol almin; and at the Splitting of the Sea the revelation was from far above the level of sovev kol almin, and through this "He turned the sea into dry land": the hidden world came into the revealed [world] itself, etc.;

ועי' מ"ש בזו"ג [בזהר חלק ג] פ' שלח (דקנ"ח ב') ע"פ היש ה' בקרבנו אם אין שבחי' אין הוא ע"ק [עתיקא קדישא] שלמעלה משם הוי' כו'.

and along the lines of what is written in the Zohar, Part III, Parshas Shelach (158b), on "Is Havayah in our midst, or not (ayin)?" that the level of Ayin is Atika Kadisha (the Holy Ancient One), which is above the Name Havayah, etc.

והנה שרש נשמות ישראל הוא מבחינה זו כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] דע מאין באת כו' אין מזל לישראל כו' ונוזלים מן לבנון אתי מלבנון כלה.

Now, the root of the souls of Israel is from this level, as our Sages, of blessed memory, said: "Know from where (me'ayin) you came," etc.; "There is no (ein) mazal for Israel," etc.; and "flowing streams from Lebanon"; "With Me from Lebanon, O bride."

13 וזהו ענין תשובה עצומה זו שירצה לשוב וליכלל בעצמות אור א"ס ב"ה ממש. וזהו שובו אלי אלי ממש.

And this is the matter of this tremendous teshuvah: that he desire to return and be included in the very essence of the Infinite Light, blessed be He, itself. And this is "Return to Me": to Me, Myself.

ועיין בע"ח [בעץ חיים] שמ"א פ"ג [פרק ג'] דבחינת יחידה שבנפש בו מתלבש הניצוץ אלקי ממש זהו דוגמת הכתר שנקי יחידה ובו מלובש בחי' תחתונה שבמאציל כו' ע"ש.

And see in Etz Chaim, Sha'ar 41, chapter 3: that in the level of Yechidah in the soul the actual G-dly spark is encloded; this is like Keser (the Crown), which is called Yechidah, and in it is encloded the lowest level of the Emanator, etc. See there.

ואם כן תשובה זו היינו שישב ויוכלל בבחינת שרשו שהוא הכתר א"א וע"י [ועתיק יומין] וזהו תשובה הג' דבחי' נשמה שישב ויוכלל בשרשו בחי' חיה יחידה כו'.

If so, this teshuvah is that he return and be included in the level of his root, which is Keser, Arich Anpin and Atik Yomin. And this is the third teshuvah, of the level of Neshamah: that it return and be included in its root, the level of Chayah [and] Yechidah, etc.

14 והנה תשובה זו היא אל בחינת התורה. שהתורה נקרא משל הקדמוני שהיא משל ולבוש לבחינת קדמונו של עולם מה שאינו בגדר עלמין כלל

Now, this teshuvah is to the level of the Torah. For the Torah is called "the parable of the Ancient One" (mashal hakadmoni), for it is a parable and a garment for the level of the Ancient One of the world (Kadmono shel olam), that which is not within the bounds of worlds at all,

שהוא עצמות אור א"ס ממש, וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] באגה"ק [באגרת הקודש] בד"ה דוד זמירות קרית להו' ועמ"ש בד"ה ואהיה אצלו אמון.

which is the very essence of the Infinite Light itself; as was explained in Iggeres HaKodesh, in the section beginning "David, you called them songs," and see what is written in the discourse beginning "And I was with Him as a nursling."

ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] (סנהדרין צ"ט ב') כל העוסק בתורה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה.

Therefore our Sages, of blessed memory, said (Sanhedrin 99b): "Whoever occupies himself with Torah makes peace in the household above and in the household below."

ופי' בפמליא של מעלה מבואר במ"א דהיינו שמחבר בחי' סובב וממלא כו' לפי שהיא המשכת בחי' עליונה יותר מסוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין] כו'.

And the meaning of "in the household above" is explained elsewhere: that he joins the levels of sovev and memalei, etc., because it is the drawing-down of a level higher than sovev kol almin and memalei kol almin, etc.

15 ועיין מה שכתוב סד"ה ביום השמיני עצרת בענין גדול תלמוד שמביא לידי מעשה. וגם שע"י המצות ההמשכה הוא בבחי' מקיף

And see what is written at the end of the discourse beginning "On the eighth day, an assembly," on the matter of "Study is great, for it leads to action." And also, through the mitzvos the drawing-down is at the level of an encompassing [light] (makif),

אבל ע"י התורה נמשך הגילוי בבחינת פנימיות וכמ"ש ותורתך בתוך מעי. בקרבך קדוש וארז"ל [ואמר רבותינו זכרונם לברכה] כאלו קדוש שורה בתוך מעיו.

but through the Torah the revelation is drawn down at the level of the inner dimension (pnimiyus), as it is written, "And Your Torah is within my innards." "In your midst, the Holy One": and our Sages, of blessed memory, said, "as though the Holy One dwells within his innards."

16 וזהו ג"כ ענין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] מדרש איכה בתחלתו ויתר הקב"ה על עבודת כוכבים ועל ג"ע [גילוי עריות] וש"ד [ושפיכות דמים] ולא ויתר על מאסה של תורה.

And this is also the meaning of the saying of our Sages, of blessed memory, in Midrash Eichah, at its beginning: "The Holy One, blessed be He, overlooked idolatry, forbidden relations and bloodshed, but He did not overlook contempt for the Torah."

דהנה כמו שיש באדם אברים החיצונים ואברים הפנימים אשר החיות ממש תולה בהם מה שאין כן באברים החיצונים שאף על פי שיחתוך ידו יוכל לחיות רק שיהיה בעל מום

For just as a person has outer limbs and inner organs, on which life itself depends (which is not so with the outer limbs, for even if his hand is cut off he can live, only he will be maimed),

אבל באברים הפנימים אפילו ע"י נקב לבד שתינקב הריאה או קרום של מוח הוא טריפה ואינו יכול לחיות לפי שעיקר הנשמה והחיות תולה בהם, כן למעלה המצות נק' רמ"ח אברים דמלכא שהם בחי' כלים ואברים החיצונים

but with the inner organs, even through a mere puncture, if the lung or the membrane of the brain is punctured, he is a treifah (fatally defective) and cannot live, because the essence of the soul and the life-force (chayus) depends on them; so above, the mitzvos are called "the 248 limbs of the King," which are the level of vessels and outer limbs,

אבל התורה שהיא חכמתו ית' היא כלי ואבר הפנימי ממש שאור א"ס אינו מלובש אלא בחכמה דוקא וע"כ לא ויתר כו'.

but the Torah, which is His wisdom, may He be blessed, is truly an inner vessel and organ, for the Infinite Light (Or Ein Sof) is enclothed only in Chochmah (wisdom) specifically; and therefore He did not overlook, etc.

17 וזהו מה שכתוב במתן תורה אנכי הוי' אלקיך פי' הוי' אלקיך היינו סוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין], אבל אנכי מי שאנכי הוא עצמות אור א"ס שלמעלה גם מסוכ"ע

And this is what is written at the Giving of the Torah: "I am Havayah your G-d." The meaning: "Havayah your G-d" is sovev kol almin and memalei kol almin; but "I" (Anochi), "Who I am," is the very essence of the Infinite Light, which is above even sovev kol almin;

והוא המתגלה ונמשך להיות הוי' אלקיך ממש שבחי' שם הוי' זה נמשך מבחי' אנכי ממש וכמ"ש ממעמקים קראתיך הוי'.

and it is that which is revealed and drawn down to be "Havayah your G-d" in actuality, for this level of the Name Havayah is drawn from the level of Anochi itself; as it is written, "From the depths I have called You, Havayah."

ממעמקים היינו מעצמות אור א"ס ממש שמשך נמשך להיות הוי' אלקיך ממש על ידי עסק התורה שהיא גם כן מבחי' עומק כמ"ש מאד עמקו מחשבותיך.

"From the depths": that is, from the very essence of the Infinite Light itself, from which it is drawn to be "Havayah your G-d" in actuality, through occupation with the Torah, which is also from the level of depth, as it is written, "Your thoughts are very deep."

וכמ"ש ברבות סדר ויקרא ס"פ ג' אשרי אדם שיש בו דברי תורה ושמורים בידו כו'

And as is written in Midrash Rabbah, Seder Vayikra, at the end of section 3: "Fortunate is the person who has words of Torah in him and they are kept in his hand," etc.;

עליו הכתוב אומר מים עמוקים עצה בלב איש (משלי כ') ואומר ממעמקים קראתיך ואומר תפלה לעני עכ"ל [עד כאן לשונו],

"of him the verse says, 'Counsel in a man's heart is deep waters' (Proverbs 20), and it says, 'From the depths I have called You,' and it says, 'A prayer of the poor man.'" End of quote.

והיינו ע"י התשובה תחלה שיהי [שיהיה] עוסק בתורה לשמה וכמ"ש במ"א בענין הראיני את מראיך השמיעני את קולך כו'.

And this is through teshuvah (return) first, so that he will occupy himself with the Torah for its own sake, as is explained elsewhere on the matter of "Show me your countenance, let me hear your voice," etc.

וענין על שלא ברכו בתורה תחלה. וענין על תפילתי שתהא סמוכה למטתי. כדי שיהיה עסק התורה אחר הרעותא דליבא בתפלה כו'.

And the matter of "because they did not first recite the blessing over the Torah." And the matter of "for my prayer, that it be close to my bed": so that occupation with the Torah will come after the desire of the heart (re'usa d'liba) in prayer, etc.

וזהו ברוך אתה הוי' אלקינו פי' אתה היינו מהותו ועצמותו ית' שלמעלה מבחי' שם הוי' יומשך להיות הוי' אלקינו ממש:

And this is "Blessed are You, Havayah our G-d": "You" is His being and essence, may He be blessed, which is above the level of the Name Havayah, [that it] be drawn down to be "Havayah our G-d" in actuality.

18 קיצור. תשובה ג' לעצמות אור א"ס שלמעלה מסוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין] עד יעבור עמך הוי' והיינו

ושבו אלי ממש וזהו ע"י עסק התורה. איברים הפנימים וזהו אנכי הוי' אלקיך:

Summary. The third teshuvah, to the essence of the Infinite Light, which is above sovev kol almin and memalei kol almin: "Until Your people pass over, Havayah." And this is "And return to Me," Myself. And this is through occupation with the Torah. The inner organs. And this is "I am Havayah your G-d."

19 ד והנה כל הג' תשובות הנ"ל נק' בכר כי ג' אותיות בכר הן יחידות עשירות מאות.

4. Now, all three teshuvos mentioned above are called bechor (firstborn), for the three letters of bechor are units, tens and hundreds:

הבי"ת יחידות הכ"ף עשירות הרי"ש מאות והוא כי הנה ג' תשובות הנ"ל הם נגד ג' בחינות נשמות דעשיה יצירה בריאה והן בכלל ג' בחינות נפש רוח נשמה.

the beis is units, the kaf is tens, the reish is hundreds. And this is because the three teshuvos mentioned above correspond to the three levels of souls, of Asiyah, Yetzirah and Beriah; and these are, in general, the three levels of Nefesh, Ruach and Neshamah,

שצריך לבררם ולתקנם ולהעלותם למעלה ע"י ג' תשובות הנ"ל, ופי' כי התשובה הא' של סור מרע היא של בחי' נפש ובחינת עשיה

which must be refined, rectified and raised up through the three teshuvos mentioned above. And the meaning is: the first teshuvah, of "turn away from evil," is that of the level of Nefesh and the level of Asiyah (Action),

והיא קרובה יותר לחטא גמור מפני שעולם העשיה הוא קרוב למדור הקליפות וחיצונים שהוא היצה"ר [היצר הרע] לכך הנפש דעשיה יכולה לעשות עבירה גמורה וכמ"ש נפש כי תחטא.

and it is closer to outright sin, because the World of Asiyah is close to the abode of the kelipos (husks) and the external forces, which is the evil inclination; therefore the Nefesh of Asiyah can commit an outright transgression, as it is written, "A soul (nefesh) that sins."

20 והתשובה שלו הוא לעקור רצונו מן הרע וע"י עקירת רצונו מעורר לעילא שלא יומשך חיות לחיצונים מרצון העליון כו'.

And its teshuvah is to uproot one's will from the evil; and through uprooting one's will one arouses above that life-force not be drawn to the external forces from the Supernal Will, etc.

והתשובה הב' הוא של בחי' רוח ובחינת יצירה. והתשובה הג' היא של בחי' נשמה ולכן צריך לשוב יותר מעומק הלב כי נפילתו גדולה משניהם.

And the second teshuvah is that of the level of Ruach and the level of Yetzirah (Formation). And the third teshuvah is that of the level of Neshamah; and therefore one must return more, from the depth of the heart, for its fall is greater than [that of] both of them.

וכמו שאמר הה"מ [הרב המגיד] נ"ע [נשמתו עדן] שהמ"ז של צדיקים גמורים פוגמים יותר מעונות חמורות של הע"ה [העם הארץ] וזהו וסביביו נשערה מאד כו'

And as the Maggid, whose soul is in Eden, said: the foreign thoughts of perfect tzaddikim cause more blemish than the grave sins of the unlearned. And this is "And round about Him it storms (nis'arah) greatly," etc.

(בתילים סי' נ'), וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] מלמד שהקב"ה מדקדק עם סביביו כחוט השערה (פ' בת' דיבמות קכ"א ב').

(in Psalms, chapter 50); and our Sages, of blessed memory, said: "This teaches that the Holy One, blessed be He, is exacting with those around Him to a hairbreadth" (the last chapter of Yevamos, 121b).

ועיין טעם ע"ז בפרדס שער כ"ט שער הטעמים פ"ג [פרק ג'] סד"ה פסק ובת"ז [ובתיקוני זוהר] ריש תקון י"ט (דל"ז ע"א).

And see the reason for this in the Pardes, Sha'ar 29, Sha'ar HaTe'amim, chapter 3, at the end of the passage beginning "Pasek"; and in the Tikkunei Zohar, beginning of Tikkun 19 (37a).

וזהו ענין ג' אותיות בכר שהם יחידות עשירות מאות כי בבריאה שהוא נשמה הספירות כלולים כל אחד מיו"ד ויו"ד מיו"ד ע"כ הם בבחינת מאות.

And this is the matter of the three letters of bechor, which are units, tens and hundreds: for in Beriah (Creation), which is Neshamah, the Sefiros are each composed of ten, and [each of the] ten of ten; therefore they are at the level of hundreds.

וביצירה אינן כלולים רק מיו"ד ובעשיה הם רק בבחינת נקודה לבד, וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שמ"ז פ"ה שבעשיה הוא בחינת נקודה לבד.

And in Yetzirah they are composed only of ten; and in Asiyah they are only at the level of a single point, as is written in Etz Chaim, Sha'ar 47, chapter 5, that in Asiyah it is the level of a point alone.

וגם בשער הפרצופים שער כ"ט בסופו כתב ענין נקודה ספירה פרצוף כי הספירות דעשיה הם קטנות בתכלית ונק' נקודה בערך הספירה כו' ע"ש.

And also in Sha'ar HaPartzufim, Sha'ar 29, at its end, he wrote of the matter of point, Sefirah, partzuf (configuration): that the Sefiros of Asiyah are utterly small and are called a point relative to the Sefirah, etc. See there.

וג' אותיות אלו מרומזים ג"כ בענין הברכות ברוך היינו על ג' ההמשכות דאתה הוי' אלקינו כנ"ל ונרמז בתיבת ברך בכורתי ברכתי כו'.

And these three letters are also alluded to in the matter of the blessings: baruch (blessed), that is, for the three drawings-down of "You, Havayah, our G-d," as mentioned above; and it is alluded to in the word barech (bless), [as in] "my birthright (bechorasi)... my blessing (birchasi)," etc.

וזהו קדש לי כל בכר שיוגבהו השלשה עולמות ביי"ע שהם נר"נ [נפש רוח נשמה] ע"י השלשה בחינות תשובה הנ"ל ויתבררו משבירתן ויתעלו לעולם האצילות.

And this is "Sanctify to Me every firstborn": that the three worlds of Beriah, Yetzirah and Asiyah, which are Nefesh, Ruach and Neshamah, be raised up through the three levels of teshuvah (return) mentioned above, and be refined from their shattering, and ascend to the World of Atzilus (Emanation).

וזהו לי. ועיין מ"ש ע"פ וארשתיך לי. וזהו יפה שעה אחת בתשובה שיש יתרון לאור מן החושך שנתברר שע"י נתוסף אור כו',

And this is "to Me." And see what is written on "And I will betroth you to Me." And this is "One hour of teshuvah is better": that there is an advantage of light out of darkness that has been refined, for through this light is added, etc.

(ועל ג' תשובות אלו דנר"ן [נפש רוח נשמה] י"ל [יש לומר] שאמרו לא זו מחבבה עד שקראה בתי. עד שקראה אחותי. עד שקראה אמי.

(And regarding these three teshuvos of Nefesh, Ruach and Neshamah, it can be said that they said: "He did not cease showing her affection until He called her 'My daughter'... until He called her 'My sister'... until He called her 'My mother.'")

וענין יתרון האור מן החושך היינו שע"י שמהפכין חשוכא לנהורא ממשיכים תוספת אור באצילות מבחינת ישת חשך סתרו ומבחינת קדש לי כל בכר נמשך מלמעלה בחינת רכב אלקים רבותיים כו' סולו לרוכב בערכות עיין בזה"ב [בזהר חלק ב'] תרומה)

And the matter of "the advantage of light out of darkness" is that by transforming darkness into light, additional light is drawn down into Atzilus from the level of "He made darkness His hiding place"; and from the level of "Sanctify to Me every firstborn" there is drawn from above the level of "The chariot of G-d is myriads," etc., "Extol Him who rides upon the heavens." See in the Zohar, Part II, Terumah)

(קס"ה ב') ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] שם והוא ג"כ המשכה מבחינת נר"נ [נפש רוח נשמה] שלמעלה מאצילות עיין בע"ח [בעץ חיים] שער א"א פ"ד.

(165b), and in the Ramaz there. And it is also a drawing-down from the level of the Nefesh, Ruach and Neshamah that are above Atzilus; see in Etz Chaim, Sha'ar Arich Anpin, chapter 4.

וזהו ענין אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף ועיין בזח"ג [בזהר חלק ג] פינחס (דרמ"ז ע"א ודרכ"ו ע"ב) בענין נהר כבר.

And this is the matter of "If He sets His heart upon him, He will gather to Himself his spirit (ruach) and his soul (neshamah)"; and see in the Zohar, Part III, Pinchas (247a and 226b), on the matter of "the river Kevar."

וכ"ז [וכל זה] היינו ע"י שלוקח הבכורה ממנו כי עשו היה בכור וכמ"ש בד"ה ראה ריח בני ובד"ה בשלח פרעה וזהו ענין שיצא ראשון כו' ע"ש היטב.

And all this is through taking the birthright from him, for Esav was the firstborn, as is explained in the discourse beginning "See, the scent of my son" and in the discourse beginning "When Pharaoh sent"; and this is the matter of his coming out first, etc. See there well.

וצריך ליקח ממנו בכורתו ע"י התשובות הנ"ל פ"י בעקירת הרצון מתאוות עוה"ז הן בסור מרע.

And one must take his birthright from him through the teshuvos mentioned above; that is, by uprooting the will from the desires of this world, both in "turn away from evil."

22 וזהו קדש לי קדש א"ע [את עצמן] כמותר לך. והן ברצונו וחפצו בועשה טוב ובעסק התורה. שע"ז העקירת הרצון נוטל ממנו בכורתו ממש.

And this is "Sanctify to Me": "Sanctify yourself in what is permitted to you." And in his will and desire, in "do good" and in occupation with the Torah. For through this uprooting of the will he takes from him his very birthright.

כי הנה היצה"ר [היצר הרע] והקליפות הם מקבלים ג"כ חיות מרצון העליון שאל"כ [שאם לא כן] לא היה להם חיות ואדרבה הם מגביהים א"ע [את עצמו] לינק למעלה מההשתלשלות מבחינת רב חסד אשר שם נאמר ואם צדקת כו' ורבו פשעיך כו'.

For the evil inclination and the kelipos (husks) also receive life-force from the Supernal Will, for otherwise they would have no life-force; and on the contrary, they raise themselves up to draw nourishment from above the chain of descending worlds (hishtalshelus), from the level of "and abundant in kindness," of which it is said, "If you are righteous," etc., "and your transgressions are many," etc.

23 וזהו אם תגביה כנשר כמ"ש במ"א בד"ה ויאבק איש וכאשר האדם הוא מסלק רצונו מתאוות עוה"ז

And this is "Though you soar aloft like the eagle," as is explained elsewhere, in the discourse beginning "And a man wrestled." And when a person withdraws his will from the desires of this world,

שאינו רוצה בהם כלל מעורר כמ"כ [כמו כן] למעלה שיסתלק מהם רצון ה' מלהשפיע להם אור וחיות מבחינת רב חסד כו' כ"א בבחי' צמצום כדי חיותן כו'.

so that he does not want them at all, he likewise arouses above that G-d's will be withdrawn from them, from bestowing on them light and life-force from the level of "and abundant in kindness," etc., [giving] only in a contracted way, enough for their life, etc.

24 והכח הזה היינו לפי שישראל עלו במחשבה ולכן אפילו כשבחי' ואני בתוך הגולה הוא על נהר כבר בחי' מחשבה הקדומה.

And this power is because Israel arose in [G-d's] thought; and therefore, even when [they are at] the level of "And I was among the exiles," it is "by the river Kever," the level of the primordial thought.

וזהו ה' צלך כצל שהוא פונה אחר האדם כך הוא ית' כביכול צל שלך עד שעיי"ז שהאדם מסלק רצונו מהרע מעורר כן למעלה ממש.

And this is "Havayah is your shadow": just as a shadow turns after the person, so He, may He be blessed, is, as it were, your shadow; so much so that when a person withdraws his will from evil, he arouses the same above, literally.

25 ובמה שמשים רצונו וחפצו בועשה טוב גורם למעלה גילוי פנימית רצון העליון בע"ס [בעשר ספירות] דקדושה כו'.

And by setting his will and desire on “do good,” he causes above the revelation of the inner dimension of the Supernal Will in the Ten Sefiros of holiness, etc.

וענין עקירת הרצון היינו מ"ש בא אחיך במרמה פי' שלא יהיה האחוה והדביקות בעניני עוה"ז אכילה ושתיה בהתקשרות אמיתית כ"א במרמה ע"ד מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] כאילו כפאו כו'

And the matter of uprooting the will is what is written, “Your brother came with cunning”: that is, the brotherhood and attachment to the matters of this world, eating and drinking, should not be with true attachment, but only “with cunning,” in the manner of the saying of our Sages, of blessed memory, “as though compelled,” etc.;

שיהיה זה ירידה אצלו אלא שמכוין רק בכדי לברר בירורים והיינו שאוכל בכדי שיתפלל בכח האכילה כו'. (וכמ"ש בש"ע [בשלחן ערוך] א"ח [אורח חיים] סי' רל"א):

so that this is a descent for him, only he intends merely to effect refinements (birurim); that is, he eats in order to pray with the strength of the eating, etc. (As is written in the Shulchan Aruch, Orach Chaim, section 231.)

26 קיצור ג' תשובות נר"נ [נפש רוח נשמה] והם יחידות עשירות מאות נקודה ספירה פרצוף. והיינו ב"ע וקדש לי שיובררו עי"ז ויוכללו באצילות. ופי' קדש ע"י שעוקר רצונו כמ"כ [כמו כן] מעורר למעלה.

Summary. Three teshuvos: Nefesh, Ruach, Neshamah; and they are units, tens, hundreds; point, Sefirah, partzuf; that is, Beriah, Yetzirah and Asiyah. And “Sanctify to Me”: that through this they be refined and included in Atzilus. And the meaning of “Sanctify”: by uprooting his will, he likewise arouses above.

ועי"ז ממשיך תוספת ויתרון אור לרכ"ב בערכות רכב אלקים נהר כבר כו'. והיינו ע"י התשובה נמשך מזה ג' בחינות בתי אחותי אמי כו':

And through this he draws down additional and surpassing light to “the One who rides upon the heavens,” “the chariot of G-d,” “the river Kevar,” etc. That is, through the teshuvah three levels are drawn from this: “My daughter,” “My sister,” “My mother,” etc.

27 ה וזהו מה טובו אוהליך יעקב. פ"י הב' תשובות של סור מרע ועשה טוב הם בחינת יעקב יו"ד עקב כי הם בחי' מעשה להיות סור מרע ועשה טוב שע"י ממשיך היו"ד בבחי' עקב.

5. And this is "How goodly are your tents, Yaakov." The meaning: the two teshuvos of "turn away from evil" and "do good" are the level of Yaakov, yud-akev (a yud and a heel); for they are the level of action, to "turn away from evil and do good," and through this one draws the yud into the level of the heel.

28 וגם יעקב בכל מקום היינו ז"ת [ז' תחתונות] וישראל לי ראש הוא בחינת מוחין ג' ראשונות וכמ"ש בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] ס"פ ויצא והנה בכ"מ [בכל מקום] הז"ת [הז' תחתונות] נקי בשם יעקב כו' וז"ת [ו' תחתונות] הוא בחי' רוח ונפש.

And also, "Yaakov" everywhere means the seven lower [Sefiros], and "Yisrael," li rosh ("a head for Me"), is the level of the intellect (mochin), the first three [Sefiros], as is written in the [Arizal's] Likkutei Torah, at the end of Parshas Vayetzei: "Now, everywhere the seven lower [Sefiros] are called by the name Yaakov," etc. And the seven lower [Sefiros] are the level of Ruach and Nefesh,

וג"ר [וג' ראשונות] הוא נשמה וע"כ ב' תשובות הראשונות דנפש ורוח הם בחינת יעקב וזהו ויעקבני זה פעמים היינו ב' תשובות הנ"ל.

and the first three [Sefiros] are Neshamah. Therefore the first two teshuvos, of Nefesh and Ruach, are the level of Yaakov; and this is "He has supplanted me (vaya'akveini) these two times": that is, the two teshuvos mentioned above.

29 ונקי אוהליך אהל הוא בחינת מקיף כי ע"י המצות נמשכים מקיפים אבל עדיין אין מתלבש בתוכו בבחינת פנימיות ממש שלהיות ההמשכה בפנימיות ממש הוא ע"י התורה.

And they are called "your tents": a tent is the level of an encompassing [light] (makif); for through the mitzvos encompassing [lights] are drawn down, but it is not yet enclothed within him at the level of the inner dimension (pnimiyus) itself; for the drawing-down to be truly inward is through the Torah.

וכנודע מענין קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך שע"י המצות נעשה בחי' קדושין שהוא רק המשכת אור מקיף מבחי' סוכ"ע וכמו טבעת קדושין כו'

As is known from the matter of "Sanctify us with Your mitzvos and grant our portion in Your Torah": that through the mitzvos there comes about the level of kiddushin (betrothal), which is only a drawing-down of encompassing light from the level of sovev kol almin, like the ring of betrothal, etc.;

ועי' התורה הוא ההמשכה בבחינת פנימית ביום חתונתו זו מתן תורה המשכת טפת ח"ע [חכמה עילאה] כו'.

and through the Torah the drawing-down is at the inner level: "on the day of his wedding," this is the Giving of the Torah, the drawing-down of the drop of the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah), etc.

30 והנה עי' סור מרע נמשך שיהי' [שיהיה] בחינת אלקינו ועי' ועשה טוב בחינת גילוי שם הוי'.

Now, through "turn away from evil" it is drawn down that there be the level of "our G-d," and through "and do good," the level of the revelation of the Name Havayah.

אכן גילוי זה בבחי' מקיף ואוהל. וזהו ויעקב איש תם יושב אוהלים היינו ב' אוהלים הנ"ל דהמשכת דהוי' אלקינו כו'.

However, this revelation is at the level of an encompassing [light] (makif) and a tent. And this is "And Yaakov was a simple man, dwelling in tents": that is, the two tents mentioned above, of the drawing-down of "Havayah our G-d," etc.

ופי' מה טובו היינו כשהוא בבחינת מ"ה [שם מ"ה] וכיטול ואינו נראה ליש. וכמ"ש והצנע לכת עם אלקיך

And the meaning of "How (mah) goodly": that is, when he is at the level of mah ("what") and self-nullification (bittul), and does not appear as a yesh (something); and as it is written, "And walk humbly with your G-d,"

אזי הם טובו כדכתיב כי טוב ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] כי טוב לגנוז, היינו בחינת והצנע לכת כו' then they are "goodly," as it is written, "that it was good," and our Sages, of blessed memory, said, "that it was good to be hidden away": that is, the level of "and walk humbly," etc.

(וכמ"ש במ"א שהחסדים המכוסים הוא בחינת עץ החיים ומהחזה ולמטה ששם התגלות נקי עה"ד [עץ הדעת] כו' ועמ"ש בביאור דאלה מסעי בענין מ"ב מסעות כו') ועמ"ש בד"ה יבל הוא בענין אבי כל יושב אהל כו'.

(And as is explained elsewhere, that the covered Chasadim (kindnesses) are the level of the Tree of Life, and from the chest downward, where there is revelation, it is called the Tree of Knowledge, etc.; and see what is written in the explanation on "These are the journeys," on the matter of the forty-two journeys, etc.) And see what is written in the discourse beginning "Yaval was," on the matter of "the father of all who dwell in tents," etc.

משכנותיך ישראל. פ"י שבבחינת ישראל הוא שוכן בבחי' פנימית ממש ולא בבחי' אהל ומקיף לבד.

"Your dwellings, Yisrael": that is, at the level of Yisrael He dwells at the truly inner level, and not only at the level of a tent and an encompassing [light].

והיינו ע"י עסק התורה וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] משחרב בהמ"ק [בית המקדש] אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א [ד' אמות] של הלכה. נמצא שהתורה היא בחינת השראה פנימית כמו ושכנתי בתוכם.

And this is through occupation with the Torah, as our Sages, of blessed memory, said: "From the time the Holy Temple was destroyed, the Holy One, blessed be He, has nothing in His world but the four cubits of halachah." It follows that the Torah is the level of an inner indwelling, like "And I will dwell within them."

31 וזהו ענין ישראל לי ראש שבראש הוא גילוי המוחין. וכללות חיות הנפש בבחינת פנימית. מה שבשאר

האברים הוא רק בבחי' מקיף

And this is the matter of Yisrael, li rosh ("a head for Me"): for in the head there is the revelation of the intellect (mochin), and the life-force of the soul as a whole, at the inner level; whereas in the other limbs it is only at the level of an encompassing [light],

כמו המחשבה שהיא מאיר גם ברגל שתיכף כשעולה ברצונו ומחשבתו לנענע רגלו תתנענע הרגל וא"צ [ואין צריך / ואינו צריך] שהות כלל.

like thought, which shines in the foot as well: for as soon as it arises in a person's will and thought to move his foot, the foot moves, and no delay at all is needed.

אין זה אלא מפני שהמחשבה מאירה גם ברגל אבל אעפ"כ [אף על פי כן] הארה זו היא רק בבחי' מקיף שאין הרגל משיג מהות המחשבה. אבל בראש ובמוח מאיר המחשבה בבחינת גילוי בפנימית כו'.

This is only because thought shines in the foot as well; but even so, this illumination is only at the level of an encompassing [light], for the foot does not grasp the essence of the thought. But in the head and in the brain thought shines at the level of revelation, inwardly, etc.

32 ועד"ז נק' יעקב יו"ד עקב שע"י המעשה מאיר אור הסוכ"ע בבחינת מקיף. אבל ישראל לי ראש ע"י עסק התורה מאיר ומתגלה אור הסוכ"ע בבחי' פנימיות ממש כו'.

And in the same way, it is called Yaakov, yud-akev, for through action the light of sovev kol almin shines at the level of an encompassing [light]; but [in] Yisrael, li rosh, through occupation with the Torah, the light of sovev kol almin shines and is revealed at the level of the inner dimension itself, etc.

וזהו ולא יקרא עוד כו' כי שרית עם אלקים פי' שהוא משתרר על שם אלקים ע"ד ותגזר אומר ויקם כו' כנוצר הענין בזח"ג [בזהר חלק ג] בהר (דק"י ע"ב).

And this is "[Your name] shall no longer be called," etc., "for you have striven (sarisa) with Elokim": that is, he rules over the Name Elokim, in the manner of "You will decree, and it will be fulfilled," etc., as the matter is mentioned in the Zohar, Part III, Behar (110b).

והיינו כי שם אלקים הוא בחינת מגן לשם הוי' וע"י העסק בתורה גורם שלא יהי' [יהיה] חלל ומסך מבדיל

That is because the Name Elokim is the level of a shield for the Name Havayah, and through occupation with the Torah one brings it about that there be no gap and no separating screen;

כי כל העוסק בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו כו' וע"כ הוא בבחינת כי שרית כו'.

for whoever occupies himself with Torah, the Holy One, blessed be He, reads and studies opposite him, etc.; and therefore he is at the level of "for you have striven," etc.

אך עיקר פי' ההפרש בין אוהליך למשכנותיך הוא עפמ"ש [על פי מה שכתוב] ועשית יריעות עזים לאהל על המשכן אשר המשכן הוא עשר יריעות שש משזר תכלת וארגמן כו' שש הוא ענין ששה מדות שמהם נמשך כשר ופסול כו'.

But the main explanation of the difference between "your tents" and "your dwellings" is according to what is written, "And you shall make curtains of goats' hair for a tent over the Mishkan (Tabernacle)"; whereas the Mishkan [itself] is ten curtains of "twisted fine linen (shesh), blue and purple," etc. Shesh ("six") is the matter of the six attributes, from which "fit and unfit" are drawn, etc.

וזהו ג"כ ענין הגוונים וכמ"ש מזה בזח"ב [בזהר חלק ב'] (תרומה קל"ט א') וזהו ענין התורה ותולעת שני שאין כחו אלא בפיו כו'. וזהו ענין משכנותיך ישראל.

And this is also the matter of the colors, as is written of this in the Zohar, Part II (Terumah 139a). And this is the matter of the Torah: "and scarlet (tola'as shani)," [the worm] whose strength is only in its mouth, etc. And this is the matter of "your dwellings, Yisrael."

אך ענין יריעות עזים שהם הנק' אהל. הענין כי הם מהבירורים שמתבררים מק"נ [מקליפת נוגה] ע"י סור מרע ועשה טוב שהם השני תשובות הראשונות.

But as for the curtains of goats' hair, which are what is called "tent," the explanation is that they are from the refinements (birurim) that are refined from kelipas Nogah through "turn away from evil" and "do good," which are the first two teshuvos.

כי הנה כתיב ועשו אחי איש שעיר שמבחינת שערות העזים יונקים החיצונים. אבל ביעקב כתיב ואנכי איש חלק. חלק הוי' עמו כנ"ל.

For it is written, "Esav my brother is a hairy man," for from the level of goats' hair the external forces draw nourishment. But of Yaakov it is written, "And I am a smooth (chalak) man": "Havayah's portion (chelek) is His people," as mentioned above.

אמנם ע"י הבירורים בסור מרע ועשה טוב מברר מבחינת שערות העזים כמ"ש ואת עורות גדיי העזים הלבשה על ידיו כו'

However, through the refinements in "turn away from evil" and "do good," he refines [what is] from the level of goats' hair, as it is written, "And the skins of the kids of the goats she put upon his hands," etc.;

והיינו ג"כ שמהם נעשה הגנה להיות לאהל ומגין על המשכן שהוא בחינת תורה להגן עליו מן החיצונים ולדחותן.

and this is also that from them a protection is made, to be a tent, protecting the Mishkan, which is the level of Torah, to guard it from the external forces and to repel them.

וכמ"ש בגמרא פיי"ב דיבמות (דק"ו ע"א) רבה דעסיק בתורה חי מ' שנין אביי דעסיק בתורה ובגמ"ח [ובגמילות חסדים] חי שתין שנין.

As is written in the Gemara, chapter 12 of Yevamos (106a): "Rabbah, who engaged in Torah, lived forty years; Abaye, who engaged in Torah and in acts of kindness (gemilus chassadim), lived sixty years."

ועד"ז ג"כ הבעלי עסקים מגינים על הת"ח [התלמיד חכם / התלמידי חכמים] כו' שמתפרנסים על ידן כו' ועמ"ש במ"א בפ"י שערך כעדר העזים שגלשו כו'.

And in the same way, too, the businessmen protect the Torah scholars, etc., who are supported through them, etc. And see what is written elsewhere on the meaning of "Your hair is like a flock of goats that streamed down," etc.

ועיין מענין ועשית יריעות עזים לאהל על המשכן בזח"ב [בוהר חלק ב'] תרומה (דק"ס ע"א) פקודי (דרל"ג ב').

And see on the matter of "And you shall make curtains of goats' hair for a tent over the Mishkan" in the Zohar, Part II, Terumah (160a), Pekudei (233b).

(ועוד י"ל [יש לומר] בענין אוהליך ע"פ מ"ש ברכות סדר נשא פיי"ב קרוב לסופה מה טובו אוהליך יעקב זה אוהל מועד שבמדבר ושכשילה ובנוב וגבעון. משמע אבל משכנותיך ישראל היינו בהמ"ק [בית המקדש] שבירושלים.

(And it can further be said on the matter of "your tents," according to what is written in Midrash Rabbah, Seder Naso, section 12, near its end: "'How goodly are your tents, Yaakov': this is the Tent of Meeting in the desert, and in Shiloh, and in Nov and Givon." This implies that "your dwellings, Yisrael" is the Holy Temple in Jerusalem.

והענין כי האהל מועד נק' דירת עראי של הקב"ה אבל המקדש שבירושלים היה דירת קבע וכמ"ש מזה בד"ה ויגש אליו יהודה. ועיין זח"ב [זהר חלק ב'] (תרומה) (קס"ד ב') פקודי (דרמ"א א').

And the explanation is that the Tent of Meeting is called the temporary dwelling of the Holy One, blessed be He, but the Sanctuary in Jerusalem was a permanent dwelling, as is written of this in the discourse beginning "And Yehudah approached him." And see the Zohar, Part II, Terumah) (164b), Pekudei (241a).

ובע"ה [ובעץ חיים] שער מיעוט הירח פ"ב [פרק ב'] וכך הוא בחינת יעקב ובחינת ישראל כי בעלי עסקים נק' יעקב וכשהם קובעים עתים לתורה נק' דירת עראי.

And in Etz Chaim, Sha'ar Mi'ut HaYareach (the Diminution of the Moon), chapter 2. And so it is with the level of Yaakov and the level of Yisrael: for businessmen are called Yaakov, and when they set times for Torah, it is called a temporary dwelling;

אבל ת"ח [תלמיד חכם / תלמידי חכמים] שעוסקים תמיד בתורה בקביעות נק' תורתם דירת קבע וזהו ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל שבחינת התורה עצמה

but Torah scholars, who occupy themselves with the Torah constantly and as a fixed practice, their Torah is called a permanent dwelling. And this is "He established a testimony in Yaakov and set a Torah in Yisrael": for the level of the Torah itself,

שהיא חכמה עילאה הנקרא היכלא עילאה דקוב"ה [דקודשא בריך הוא] שאור א"ס ב"ה שורה שם בתמידות הוא מתגלה בבחינת ישראל

which is the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah), called the supernal chamber of the Holy One, blessed be He, where the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, rests constantly, is revealed at the level of Yisrael;

אבל בחינת עדות אינו רק הארה מבחינת חכמה עילאה כענין נובלות חכמה הוא נמשך בבחינת יעקב ולכן נק' דירת עראי.

but the level of “testimony” is only a radiance from the level of the higher Chochmah, like the matter of “the fallen fruit (novlos) of wisdom”; it is drawn down at the level of Yaakov, and therefore it is called a temporary dwelling.

33 ועמ"ש סד"ה רני ושמחי מענין עדות ותורה וסד"ה תורה צוה ועמ"ש סד"ה וזאת המצוה שהתורה נק'

ג"כ בית כמ"ש א"ת [אל תקרי] בניך

And see what is written at the end of the discourse beginning “Sing and rejoice,” on the matter of testimony and Torah, and at the end of the discourse beginning “The Torah [that Moshe] commanded”; and see what is written at the end of the discourse beginning “And this is the commandment,” that the Torah is also called a house, as it is written, “Do not read ‘your children’ (banayich),

אלא כוניך ואיתא בע"ח [בעץ חיים] שמ"א פ"ג [פרק ג'] שי"ל [שיש לומר] דאהלים הוא הממוצע בין לבוש לבית ע"ש ועד"ז כשקובעים רק עתים לתורה נק' אוהל שהוא ממוצע בין בחי מקיף דלבוש לבחי מקיף עליון דבית.

but ‘your builders’ (bonayich).” And it is found in Etz Chaim, Sha’ar 41, chapter 3, that it can be said that tents are the intermediate between a garment and a house. See there. And in the same way, when one sets only [fixed] times for Torah, it is called a tent, which is intermediate between the level of the encompassing [light] (makif) of a garment and the level of the higher encompassing [light] of a house.

אבל כשעוסק בתורה בקביעות נקרא כוניך. וזהו אוהל ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב (בתלים סי' פ"ז)

וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] (פ"ק [פרק קמא] דברכות דף ח' ע"א)

But when one occupies himself with Torah as a fixed practice, he is called “your builders.” And this is “Havayah loves the gates of Zion more than all the dwellings of Yaakov” (in Psalms, chapter 87); and our Sages, of blessed memory, said (first chapter of Berachos, page 8a):

אוהל ה' שערים המצויינים בהלכה יותר מבתי כנסיות ומבתי מדרשות. והיינו ע"ד יתרון בחי משכנותיך דישראל על בחי אוהליך דיעקב.

“Havayah loves the gates that are distinguished (metzuyanim) in halachah more than the synagogues and the houses of study.” And this is in the manner of the advantage of the level of “your dwellings” of Yisrael over the level of “your tents” of Yaakov.

וכמ"ש מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל והוא כענין עדות ותורה. ועיין מענין מגיד דבריו כו' ברבות סדר בא (פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו] ופרשה י"ט) משפטים (פ"ל).

And as it is written, "He declares His words to Yaakov, His statutes and His judgments to Yisrael"; and this is like the matter of testimony and Torah. And see on the matter of "He declares His words," etc., in Midrash Rabbah, Seder Bo (section 15 and section 19), Mishpatim (section 30).

גם יש לומר ע"ד שנתבאר בד"ה הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל שבח"י הצמיחה שלעתיד זהו בח"י ישראל וכך התגלות פנימיות התורה שהיא פנימית ועצמות חכמה עילאה יהיה לעתיד:

It can also be said, in the manner explained in the discourse beginning "Those who come, Yaakov will take root; Yisrael will bud and blossom," that the level of the flourishing of the future is the level of Yisrael; and so the revelation of the inner dimension (pnimiyus) of the Torah, which is the inner dimension and essence of the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah), will be in the future.

34 ו נחזור לענין שלשה בח"י תשובה דלכאורה הרי לא מצינו בספרים רק שני בח"י תשובה היינו תשובה תתאה ותשובה עילאה.

6. Let us return to the matter of the three levels of teshuvah (return). For at first glance, we find in the books only two levels of teshuvah: the lower teshuvah (teshuvah tata'ah) and the higher teshuvah (teshuvah ila'ah).

כי תשובה היינו תשובה ה' ויש ה' תתאה ה' עילאה והן ב' תשובות הנ"ל. וכמ"ש בר"ח [בראשית חכמה] שער התשובה פ"ב [פרק ב'].

For teshuvah means tashuv hei ("the hei returns"), and there is a lower hei and a higher hei, and these are the two teshuvos mentioned; as is written in Reishis Chochmah, Sha'ar HaTeshuvah, chapter 2.

אך הענין הוא ע"פ מאמר הזח"ב [הזהר חלק ב'] משפטים (דק"ו סע"ב [סוף עמוד ב]) שהובא בר"ח [בראשית חכמה] שם וז"ל [וזה לשונן] וכיון דאחיד באילנא דחיי כדין אקרי בעל תשובה

But the explanation is according to the saying of the Zohar, Part II, Mishpatim (end of 106b), which is quoted in Reishis Chochmah there; and these are its words: "And once he holds fast to the Tree of Life, he is then called a ba'al teshuvah,

דהא כנס"י [כנסת ישראל] תשובה אוף הכי אקרי ואיהו בעל תשובה אקרי. וקדמאי אמרו בעל תשובה מממש.

for the Congregation of Israel (Knesses Yisrael) is also called teshuvah, and he is called the ba'al (husband) of teshuvah. And the early ones said: 'ba'al teshuvah,' literally.

וע"ד אפילו צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד במקום שבעלי תשובה עומדים עכ"ל [עד כאן לשונו], ופי' במק"מ [במקדש מלך] שם בענין כדין אקרי בעל תשובה פי' כיון שהוא אחוז בזעיר לכך נק' בחי' בעל היינו משפיע לבחי' ה' תתאה.

And because of this, even perfect tzaddikim cannot stand in the place where ba'alei teshuvah stand." End of quote. And the Mikdash Melech there explains, on "he is then called a ba'al teshuvah": since he holds fast to Z'eir [Anpin], he is therefore called the level of ba'al, that is, one who bestows upon the level of the lower hei.

35 וז"ש [וזהו שכתוב] דהא כנס"י [כנסת ישראל] שהיא המלי' תשובה אוף הכי אקרי ור"ל [ורוצה לומר] שנק' ג"כ תשובה כמו הבינה שהיא ה' עילאה והיא ה' תתאה.

And this is what it says, "for the Congregation of Israel," which is Malchus (sovereignty), "is also called teshuvah": that is, it too is called teshuvah, like Binah (understanding), which is the higher hei; and it is the lower hei.

ומאחר שהבעל תשובה אחוז בעה"ח [בעץ החיים] שהוא ז"א ע"כ נק' בעל תשובה ר"ל [רוצה לומר] שהוא גורם המשכה עליונה בבחי' מלי' והיינו המשכה מסוכ"ע בממכ"ע [בממלא כל עלמין] ע"י ועשה טוב.

And since the ba'al teshuvah holds fast to the Tree of Life, which is Z'eir Anpin (the emotive attributes), he is therefore called ba'al teshuvah: that is, he causes a supernal drawing-down into the level of Malchus, that is, a drawing-down from sovev kol almin into memalei kol almin, through "and do good."

36 ולכן נק' בעל מממש משפיע לתשובה זו כו'. הרי מובן איך בבחינת תשובה תתאה שהוא ענין תשוב ה' תתאה יש שני מדריגות והיינו התשובה דסור מרע והתשובה דועשה טוב.

Therefore he is called a ba'al in the literal sense: one who bestows upon this teshuvah, etc. Thus it is understood how within the level of the lower teshuvah, which is the matter of "the lower hei returns," there are two levels: the teshuvah of "turn away from evil" and the teshuvah of "and do good."

שע"י סור מרע גורם שתשוב ה' תתאה לגבי ו' דהיינו שע"י העוונות גורם התלבשות ה' תתאה בנוגה כמש"ל [כמה שכתוב לעיל] בענין ובפשעכם שולחה אמכם כו'.

For through "turn away from evil" one causes the lower hei to return to the vav; that is, through the sins one causes the enclothing of the lower hei in Nogah, as was explained above on the matter of "And for your transgressions your mother was sent away," etc.

אמנם ע"י סור מרע ניתקן בחינה זו וכמ"ש בר"ח [בראשית חכמה] שם ויובן עפמ"ש [על פי מה שכתוב] לקמן בענין הוי' צלך כו'.

However, through "turn away from evil" this level is rectified, as is written in Reishis Chochmah there; and it will be understood according to what is written below on the matter of "Havayah is your shadow," etc.

אך כדי שיומשך בה המשכת תוספת אור מא"ס ב"ה ממש מבחינת סוכ"ע זהו ע"י ועשה טוב שע"י ממשך מלמעלה למטה.

But in order that there be drawn into it a drawing-down of additional light from the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, Himself, from the level of sovev kol almin, this is through "and do good," for through this one draws down from above to below.

37 וע"ז מורה הוי"ו דשם הוי' שנק' עץ החיים ואזי נק' בעל תשובה לפי שגורם יחוד בחי' ו"ה

And to this the vav of the Name Havayah points, which is called the Tree of Life; and then he is called ba'al teshuvah, because he brings about the union of the level of vav-hei,

שהוא יחוד סובב וממלא והתשובה הג' זהו ענין תשוב ה' עילאה והוא למעלה מבחי' סוכ"ע. כי הבינה נק' לפני הוי' שהיא למעלה מבחי' ז"א הנק' הוי' סוכ"ע כו'.

which is the union of sovev and memalei. And the third teshuvah is the matter of "the higher hei returns," and it is above the level of sovev kol almin. For Binah is called "before Havayah," for it is above the level of Z'eir Anpin, which is called Havayah, sovev kol almin, etc.

38 וגם כי התגלות עתיק הוא בבינה והנה נודע מהאריז"ל [מהאר"י זכרנו לברכה] דיחוד ו"ה הוא ע"י תומ"צ [תורה ומצות] אכן יחוד י"ה זהו דוקא ע"י מס"נ [מסירות נפש] ולכן תשובה זו הוא למעלה מבחינת ועשה טוב כו'.

And also, because the revelation of Atik is in Binah. Now, it is known from the Arizal, of blessed memory, that the union of vav-hei is through Torah and mitzvos, but the union of yud-hei is specifically through self-sacrifice (mesirus nefesh); and therefore this teshuvah is above the level of "and do good," etc.

ואעפ"כ [ואף על פי כן] מבואר כאן שתשובה זו הוא ע"י התורה כי התורה מחו"ב [מחכמה ובינה] נפקת דהיינו שהיא מוחין דאבא כו'.

And even so, it is explained here that this teshuvah is through the Torah, because "the Torah issues from Chochmah and Binah," that is, it is the intellect (mochin) of Abba, etc.

39 ולפי האמת יש בתשובה עילאה זו ג"כ ב' בחינות שבתשובה תתאה. היינו הא' תשוב ה' עילאה לגבי יו"ד הב' כשנק' בעל תשובה

And in truth, in this higher teshuvah too there are the two levels [found] in the lower teshuvah: the first, "the higher hei returns" to the yud; the second, when one is called ba'al teshuvah;

והיינו מה שאמרו וקדמאי אמרו בעל תשובה ממש ופ"י במק"מ [במקדש מלך] שהוא עולה לאבא ונקרא משפיע לבחי' הבינה.

and this is what they said, "And the early ones said: ba'al teshuvah literally"; and the Mikdash Melech explains that he rises to Abba and is called one who bestows upon the level of Binah.

40 וזהו כמ"ש במ"א בפ"י תשובה תשוב ה' במילוי יו"ד שהוא ענין ממעמקים קראתיך ב' עומקים כו'

And this is as is explained elsewhere on the meaning of teshuvah, tashuv hei, with the hei spelled out with a yud, which is the matter of "From the depths I have called You": two depths, etc.;

היינו בינה לבא הוא בחי' פנימיות הלב ובחי' חכמה המאירה בפנימיות הלב והיא תעלומות לבו גם י"ל [יש לומר] שבי' עומקים אלו היינו בינה היא אהבה רבה למס"נ [למסירות נפש] באחד וחכמה עילאה היא יראה עילאה כו'.

that is, "Binah is the heart," which is the level of the inner dimension of the heart, and the level of Chochmah that shines in the inner dimension of the heart, which is "the hidden depths of his heart." It can also be said that these two depths are: Binah is the great love (ahavah rabbah), for self-sacrifice in [saying] "One," and the higher Chochmah is the higher awe (yirah ila'ah), etc.

41 ואעפ"כ [ואף על פי כן] אמר כאן רק שלשה מדרגות בתשובה כי או"א [אבא ואימא] הן תרין ריעין דלא מתפרשין ע"כ הם שניהם מדרגה אחת בכלל.

And even so, he spoke here of only three levels of teshuvah (return), because Abba and Imma (Chochmah and Binah) are "two companions who never part"; therefore both of them are, in general, a single level.

והנה מבואר למעלה דג' תשובות אלו נרמזים בג' אותיות בכר ובחי' זו הרביעית נרמז בכללות תיבת בכר שרומז בחכמה עילאה שנקרא בכר ראשית הגילוי וכמ"ש בזח"א [בזהר חלק א] בראשית (די"ג ע"ב)

Now, it was explained above that these three teshuvos are alluded to in the three letters of bechor; and this fourth level is alluded to in the word bechor as a whole, which alludes to the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah), which is called bechor (firstborn), the beginning of revelation; as is written in the Zohar, Part I, Bereishis (13b):

קדש לי כל בכר דא יו"ד דאיהו קדש בוכרא דכל קודשין עילאין ובפ' ואתחנן (דרס"ב א').

"Sanctify to Me every firstborn": this is the yud, which is holy, the firstborn of all the supernal holy things"; and in Parshas Va'eschanan (262a).

וענין ב' בחינות אלו למעלה היינו כי תשוב הי' עילאה לגבי יו"ד זהו מלמטה למעלה ואח"כ כשנקרא בעל תשובה היינו כשנמשך מלמעלה למטה מבחינת ע"ק [עתיקא קדישא] לאבא ומאבא לאימא.

And the matter of these two levels above is this: "the higher hei returns" to the yud, and this is from below upward; and afterwards, when one is called ba'al teshuvah, that is when it is drawn from above downward, from the level of Atika Kadisha (the Holy Ancient One) to Abba, and from Abba to Imma.

ועדייז נתבאר בזח"ג [בזהר חלק ג] ויקרא (דטי"ז ע"א) ע"פ ישוב ירחמנו מאן ישוב ע"ק [עתיקא קדישא] לאתגלייא כו'

And along these lines it is explained in the Zohar, Part III, Vayikra (16a), on "He will again have mercy on us (yashuv yerachamenu)": "Who will return? Atika Kadisha will return to be revealed," etc.,

בז"א והוא ענין ההמשכה מלמעלה למטה. ועמ"ש סד"ה כי תשמע בענין לעשות הישר בעיני ה'.

in Z'eir Anpin (the emotive attributes); and this is the matter of the drawing-down from above downward. And see what is written at the end of the discourse beginning "When you hearken," on the matter of "to do what is right in the eyes of Havayah."

וזהו ענין פטר כל רחם וכדפי' בזח"א [בזהר חלק א] בראשית (ד"ג סע"ב [סוף עמוד ב]) פטר כל רחם בההיא שביל דקיק דנחת מן יו"ד דאיהו אפתח רחמא למעבד פירין כו'.

And this is the matter of "that which opens every womb," as is explained in the Zohar, Part I, Bereishis (end of 13b): "That which opens every womb": by that narrow path that descends from the yud, which opened the womb to produce fruit," etc.

וזה יתבאר ממ"ש בד"ה לך לך שלהיות הגילוי למטה מבחי' ח"ע [חכמה עילאה] בא לזה כח מע"ק [מעתיקא קדישא] מקוצי של יו"ד לקוץ התחתון וממנו לה' עילאה כו' להיות אתפריעו כל נהורין כו'.

And this will be explained from what is written in the discourse beginning "Go forth," that for there to be revelation below the level of the higher Chochmah, the power for this comes from Atika Kadisha, from the tips of the yud, to the lower tip, and from it to the higher hei, etc., so that "all the lights were revealed," etc.

גם ע"ד ואני אפתח לך תרעין עילאין כו' וכפתחו של אולם כו' אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] שלמעלה מאתעדל"ת [מאתערותא דלתתא] בחי' את ברכתי כו' שהיא בחי' מטל השמים שהטל הוא אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] מבחי' שאין אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] מגעת שם.

Also in the manner of "And I will open for you the supernal gates," etc., and "like the opening of the Hall," etc.: an arousal from above that is above the arousal from below, the level of "my blessing," etc., which is the level of "of the dew of the heavens"; for dew is an arousal from above, from a level that the arousal from below does not reach.

42 ועמ"ש במ"א בענין פותח את ידיך בד"ה כי ההרים ימושו ובד"ה יחיינו מיומים ומ"ש בענין פי' מפתחות הפנימיות בד"ה כי תשמע הנ"ל.

And see what is written elsewhere on the matter of "You open Your hand," in the discourse beginning "For the mountains shall depart" and in the discourse beginning "He will revive us after two days"; and what is written on the meaning of "the inner keys" in the discourse beginning "When you hearken," mentioned above.

והיינו ע"י שבתחלה קדש לי כל בכר כענין פתחי לי כו' אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] המעורר אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] כו'

And this is through, first, "Sanctify to Me every firstborn," like the matter of "Open to me," etc.: an arousal from below that arouses an arousal from above, etc.,

באדם ובבהמה בחינת זרע אדם וזרע בהמה כמ"ש בד"ה ואלה המשפטים גם כמ"ש והיה הבן הבכור לשניא.

"among man and among beast": the level of "the seed of man and the seed of beast," as is written in the discourse beginning "And these are the judgments"; and also as it is written, "And the first-born son is of the hated one."

(ועיין מענין קדש לי כל בכר ברכות ס"פ בא ובשה"ש [ובשיר השירים] ס"פ מה יפו פעמיך. ובקהלת בפסוק מה יתרון העושה. ועמ"ש מענין לידה בד"ה וארא אל אברהם ומשם יובן ג"כ ענין פטר כל רחם):

(And see on the matter of "Sanctify to Me every firstborn" in Midrash Rabbah, at the end of Parshas Bo, and in [Midrash Rabbah on] Shir HaShirim, at the end of [the passage on] "How beautiful are your steps"; and in Koheles, on the verse "What advantage has the one who works." And see what is written on the matter of birth in the discourse beginning "And I appeared to Avraham," and from there the matter of "that which opens every womb" will also be understood.)

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likutei-torah/balak/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok